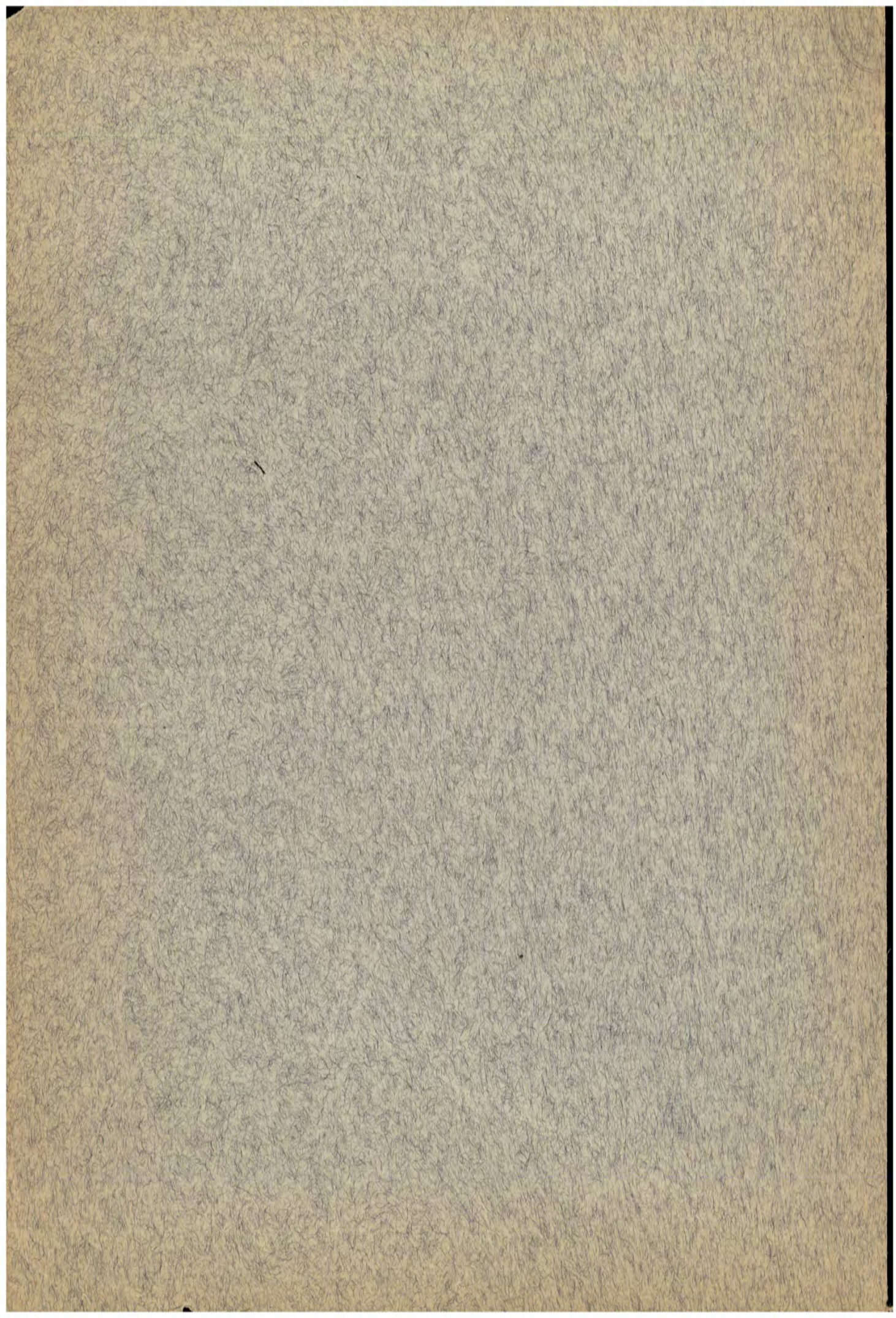
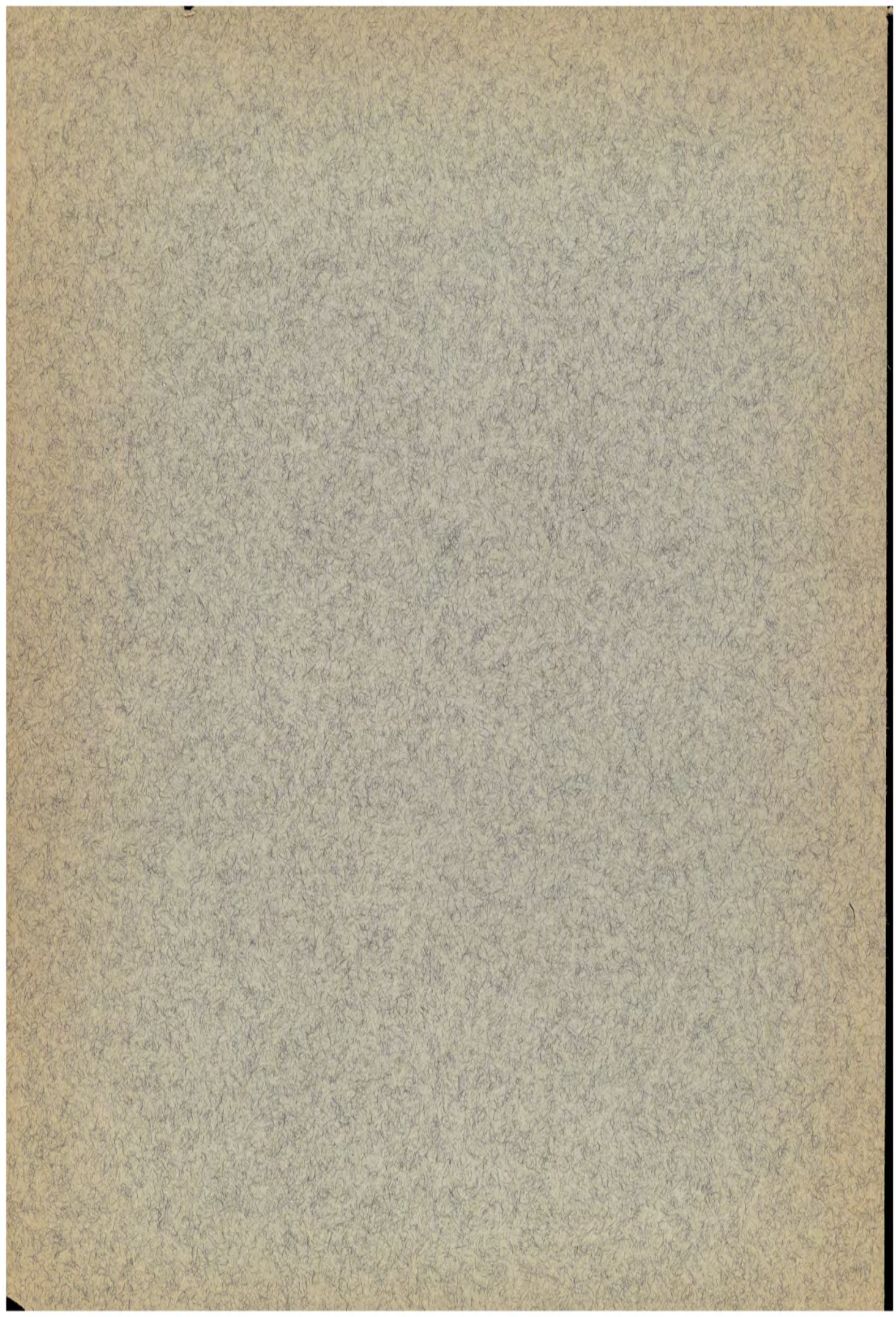

HELSINGIN

HELSINGIN TELEFONIVYHDISTYS

1891—1916

HISTORIIKKIA

YHDISTYKSEN JOHTOKUNNAN TOIMESTA JA AVULLA

KIRJOITTANUT

AXEL SÖDERLUND

SUOMENTANUT ILMARI AHMA

HELSINGISSÄ 1916
MERCATORIN KIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ

THE HISTORY OF

THE UNIVERSITY OF

1891-1900

HISTORICAL

NE MUUTOKSET, JOTKA SEURASIVAT 1800-LUVUN suuria keksintöjä, etenkin höyryvoiman käytäntöönsaattamista, ovat aiheuttaneet täydellisen mullistuksen ihmiskunnan elämässä. Niiden vaikutus on saavuttanut niin valtavan laajuuden, että huomattavat tiedemiehet ovat voineet julkisesti väittää ihmissuvun elämänolojen muuttuneen vuodesta 1800 vuoteen 1900 perinpohjaisemmin kuin sinä aikana, mikä on kulunut vuodesta 1800 e. Kr. vuoteen 1800 j. Kr.

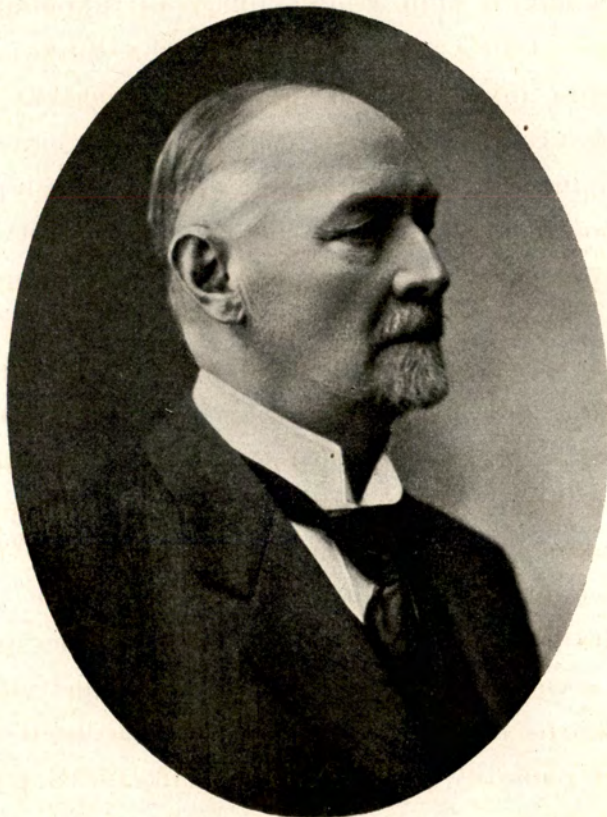
Näissä keksinnöissä ja saavutuksissa ilmenee erityisesti muuan päävirtaus, nimittäin pyrkimys vähentämään kansojen ja yksilöiden välisiä etäisyyksiä ja helpottamaan niiden keskeistä yhdysliikennettä. Tässä suhteessa on etenkin höyryvoiman käytännöllä ja optillisella lennättimellä ollut mullistava merkitys. Samaan suuntaan on myös telefonin keksiminen vaikuttanut. Sekin on luetava niihin suuriin keksintöihin, jotka ovat valtavasti enentäneet kansojen ja yksilöiden välistä kosketusta. Nykyisenä aikana, aineellisten ja sivistyksellisten suhteiden kehittyessä herkeämättä, suurten kulttuuriyhteiskuntain ihmisten olisi suorastaan mahdoton tulla puhelimetta toimeen. Sen puutteessa koko kehitys yhtäkkiä siirtyisi melkoisesti taaksepäin ajassa.

Telefoni nykyisessä muodossaan on meidän aikamme tuote, mutta itse ajatus — puhutun sanan tekeminen etäälle kuuluvaksi — on hyvin vanha. Sen toteuttamisessa on kuitenkin ollut pakko

tyytyä niin vaillinaisiin laitteisiin kuin huuto- ja puhetorviin y. m. s. Tieteellisistä esitöistä, jotka ovat edistäneet varsinaisen telefonin aikaansaamista, mainittakoon ensi sijassa amerikkalaisen PAGE'n v. 1837 tekemä keksintö, jolla rautatangon magneettisuuden muuttuminen voitiin saada kuuluviin. Pragilaisen PATERNA'n taas onnistui v. 1852, sovittamalla älykkäästi yhteen kaksi laitetta, joihin kuului sähkömagneetti ja rautalevy, siirtää soitannon ääni pitkän matkan päähän. Muista kokeilijoista mainittakoon saksalainen PH. REIS, joka v. 1860 sommitteli kaukopuhelimen, jota silloin ensimmäisen kerran mainittiin telefonin nimellä. Hänen kojeensa oli kuitenkin varsin puutteellinen. Vihdoin esiintyi Bostonissa v. 1875 Edinburghista syntyisin oleva GRAHAM BELL tuoden nähtäviin todellisen telefonin, joka Philadelphian maailmannäyttelyssä v. 1876 herätti tavatonta huomiota ja oli näyttelyn parhaita vetovoimia. Seuraavana vuonna EDISON keksi mikrofoniin, siten ratkaisten vaikean kysymyksen sähkövirran saattamisesta niin voimakkaaksi, että ääniaallot saapuvat puhelun vastaanottajan korvaan selvinä ja puhtaina. Sittemmin on toinen nerokas keksintö seurannut toistaan, kehittäen telefonia yhä suurempaan täydellisyyteen.

Vuonna 1877 laitettiin kuntoon maailman ensimmäinen puhelinjohto, Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa, ja ennen vuoden loppua oli siellä 14,000 puhelinta käytännössä. Englanti sai ensimmäisen linjansa samana vuonna. Sen jälkeen puhelin voitti alaa Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja Japanissa. Ruotsissa pingoitettiin ensimmäiset puhelinlangat v. 1880 kahdessa valtakunnan suurimmassa kaupungissa, Tukholmassa ja Göteborgissa. Saman vuoden elokuun 30:s on merkkipäivä Ruotsin telefonilaitoksen historiassa, sillä sinä päivänä Stockholms Bell-telefon Aktiebolag sai yhtiöjärjestyksensä vahvistetuksi, ja syyskuun 1 p:nä avattiin yhtiön keskusasema 121 tilaajalle. Vuotta myöhemmin oli tilaajain lukumäärä kasvanut 564:ksi, ja telefoniverkko laajennettiin pääkaupungin rajojen ulkopuolelle ympäristöihin.

On näyttänyt tässä yhteydessä olevan syytä erityisemmin huomauttaa Ruotsin telefonilaitoksen synnystä ja kehityksestä, koska mainittu tukholmalainen yhtiö on osaltaan vaikuttanut siihen, että puhelin tuli käytäntöön Helsingissä. Ruotsalainen tehdastoiminimi L. M. Ericsson & C:o on sitä paitsi huomattavana

(S. H.)

DAN. JOH. WADÉN.

tavana telefonipöytien, aparaattien y. m. hankkijana ansiokkaasti palvellut pääkaupunkimme telefonilaitosta.

Vähän sen jälkeen kuin puhelin oli Tukholmassa voittanut jalansijaa, ruvettiin meilläkin ajattelemaan pääkaupunkimme saattamista osalliseksi tuon uuden, käänteentekevän keksinnön tuottamista eduista. Aloitteentekijänä tässä suhteessa oli hovineuvos DAN. JOH. WADÉN, joka oli vuonna 1876 perustanut sähköliikkeen

Helsinkiin sekä vuosina 1880 ja 1881, käytyään Pariisissa ja muissa ulkomaiden kaupungeissa perehtymässä uuteen keksintöön, puuhasi herättääkseen helsinkiläisissä harrastusta telefoniyhdistyksen perustamiseen paikkakunnalle. Siinä tarkoituksessa jätettiin senaattiin luvanhakemus.

Niihin aikoihin saapui kaupunkiin eräs tukholmalaisen Bell-yhtiön edustaja; tälle yhtiölle oli THE INTERNATIONAL BELL TELEPHONE COMPANY myöntänyt yksinoikeuden amerikkalaisten puhelinkoneiden käyttämiseen sekä Ruotsissa että myös Suomessa. Koska ulkomainen yhtiö ei kuitenkaan voinut saada lupaa rakentaa telefoniverkkoa maahan, tehtiin sellainen sopimus, että perustaminen oli suoritettava hovineuvos Wadénin hankkimalla luvalla, työ tehtävä Stockholms Bell-telefon Aktiebolagin kustannuksella ja hoito jätettävä luvanomistajan toimeksi. Senaatti suhtautui tuumaan suopeasti, ja esitys meni viivytyksittä korkeimpaan paikkaan. Mutta kuukausi kuukauden perästä kului eikä vahvistusta tullut.

Jouduttaakseen asian ratkaisua kävi hovineuvos Wadén lopulla vuotta 1881 ministerivaltiosihteerin, vapaaherra Theodor Bruunin puheilla ja sai tilaisuuden tehdä hänelle selkoa uuden hankkeen laadusta ja suunnitelmasta. Vapaaherra Bruun mieltyi tuumaan ja lupasi viipymättä esitellä asian Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen. Tämä lupaus täytettiin, ja tammikuun 31 p:nä 1882 annettiin maamme ensimmäinen telefonimyönnytys. Sittenmin saatiin samanlaisia myönnytyksiä vaikeuksitta ja viivytyksittä. Alussa ne kuitenkin alistettiin korkeimmassa paikassa vahvistettaviksi, mutta vuodesta 1883 oikeutettiin senaatti antamaan telefonimyönnytyksiä »Hänen Majesteettinsa Korkeassa Nimessä», sen sijaan kuin ne ennen annettiin »Hänen Keisarillisen Majesteettinsa oman päätöksen mukaan».

Tammikuun 31 p:nä 1882 annettu telefonimyönnytys on ollut ratkaiseva kotimaisen hallituksen kannalle telefonihankkeisiin näh-

den ja sille telefonipolitiikalle, jota sittemmin on muiden luvantyyntöjen suhteen noudatettu maassamme. Meillä niinkuin Ruotsissakin on vapaamielinen käsitys tässä kohden ollut hallitsevissa vallalla. Valtio ei siis ole, kuten Saksassa ja Sveitsissä on laita, pidättänyt itselleen yksinoikeutta telefonijohtojen asettamiseen eikä, niinkuin muissa maissa on tehty, koettanut ehkäisevillä rajoituksilla ja veroilla turvata asianomaisia lennätinlaitoksia yksityisten telefoni-yhtiöiden kilpailulta. Hallitus on meidän maassamme samoin kuin Ruotsissa ainoastaan erinäisillä määräyksillä, jotka meillä sisältyvät joulukuun 23 p:nä 1886 annettuun Keis. Julistukseen, pyrkinyt käytännöllisesti säännöstelemään telefonijohtojen rakentamista maassa. Tämä järkevä politiikka on johtanut siihen suotuisaan tulokseen, että telefonilaitos on maassamme kehittynyt varsin huomattavasti.

Täkäläisen telefonilaitoksen rakentaminen alkoi amerikkalaisen insinöörin, tohtori Geo Taylorin johdolla ja suoritettiin loppuun siksi lyhyessä ajassa, että telefonia voitiin ruveta käyttämään kesäkuussa 1882. Keskusasema sijaitsi kauppaneuvos N. Kiseffin talossa, Antin- ja Länsi-Heikinkadun kulmassa, missä sille kuului kaksi huonetta. Jo alusta alkaen yritys saavutti melkoista suosiota yleisön taholta. Tilaajamäärä oli vuoden 1880 lopulla 140, vaikka maksut etenkin silloisiin rahaoloihin katsoen olivat verrattain korkeat, nimittäin 320, 260 tai 200 mk., riippuen siitä, missä vyöhykkeessä tilaaja asui. Tilaajina oli etupäässä pankkeja, liikkeitä, virastoja, sanomalehdentoimituksia sekä muita laitoksia, jotka toiminnassaan joutuivat enemmän tekemisiin keskenään ja yleisön kanssa. Mutta olipa tilaajain joukossa varakkaita yksityishenkilöitäkin. Suuri yleisö sitä vastoin katsoi telefonin ylellisyydeksi.

Järjestelmä eli menettelytapa, jota keskusasemalla noudatettiin tilaajain puhelinten yhdistämisessä, oli siihen aikaan tunnetuista paras. Mutta paljon siinä oli puutteita. Niinpä sattui monesti

sekaannuksia, kun useita kytkytappeja joutui vierekkäin, ja silloin sivulliset pääsivät kuuntelemaan keskustelua, mikä tietenkään ei ollut erityisen miellyttävää. Lisäksi olivat telefonistit riippuvaisia toistensa työstä siten, että heidän, kun pyydettiin oman pöydän ulkopuolella olevaa numeroa, täytyi huutamalla huomauttaa toisen pöydän hoitajaa yhdistämisen toimeenpanosta.

Tosin ei keskusasemalla yleensä ollut kovin suurta kiirettä. Neitosilla oli yhdistämistoimitusten lomassa hyvää aikaa ommella ja virkata, lueskella tai pohtia keskenään päivän kuulumisia.

I.

NIITÄ MIEHIÄ, JOTKA HOVINEUVOS WADÉNIN ohella innokkaasti harrastivat telefonin levittämistä ja suosituksi tekemistä maassamme, oli m. m. intendentti C. P. SOLITANDER. Pääasiallisesti hänen ponnistustensa ansiosta alettiin täällä tuumailla kotimaisen telefoni-yhtiön perustamista, joka ottaisi haltuunsa Bell-yhtiön rakennuttaman telefoni-laitoksen. Myötävaikuttavana syynä siihen oli, että Ruotsissa oli huomattu amerikkalaisia telefonipatentteja voitavan kiertää ja että siellä siten oli syntynyt lupaava telefoniteollisuus. Seurausena oli, että Bell-yhtiö Tukholmassa jo v. 1883 sai kokea kovaa ja menestyksellistä kilpailua ruotsalaiselta taholta, mikä kilpailu myöskin uhkasi yhtiön suomenpuoleista yritystä. Yhtiö osoittautui sen tähden halukkaaksi myymään koko laitoksen. Kevättalvella 1883 oli ostokysymys täällä keskustelun alaisena. Tulos oli, että muodostettiin tarkoitusta varten yhtiö, jonka säännöt vahvistettiin kesäkuun 6 p:nä 1883. Saman kuun 27 p:nä allekirjoitettiin kauppakirja, jonka mukaan Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö 200,000 markan kauppasummasta sai omakseen Helsingin telefoniverkon, jolla siihen aikaan oli 265 tilaajaa. Helsingin Telefoni-Osakeyhtiötä edustaneet henkilöt olivat kyllä tietoisia siitä, että vaadittu hinta nousi tuntuvasti yli sen summan, mikä olisi mennyt uuden telefoniverkon laittamiseen, mutta koska Tukholman Bell-yhtiö itse oli saanut suorittaa melkoisen kalliit

perustamiskustannukset täkäläisestä laitoksestaan ja koska yritys osoittautui kannattavaksi, olivat yhtiön perustajat sitä mieltä, ettei kauppahinnan runsaus ollut esteenä. Uusi yhtiö sai sitä paitsi haltuunsa tilausvälikirjat. Sen ei tarvinnutkaan katua kauppajaan, sillä yrityksen tuottama voitto salli poistaa kauppahinnasta neljän ensimmäisen vuoden aikana Smk. 119,000: —, jota paitsi osakkaille jaettiin osinkoa lähes kuusi prosenttia.

Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö aloitti toimintansa hävittämällä telefonimaksujen suorituksesta koko vyöhykejaon ja määrää-

C. P. SOLITANDER (S. H.)

mällä alimman vyöhykemaksun, Smk. 200: —, yhteiseksi koko kaupungille. Tämä melkoinen maksujen alennus vei tietysti siihen, että telefoni levisi yhä laajempiin piireihin ja alkoi saavuttaa yleistä suosiota, mikä ennusti hyvää vastaisuuden varalle.

Saattaa olla mielenkiintoista tietää, keitä henkilöitä kotimaisen telefoniyrityksen etunenässä oli sen alkuaikoina. Johtokuntaan kuuluivat esittelijäsihteeri JULIUS OSBERG, intendentti C. P. SOLITANDER ja hovineuvos DAN. JOH. WADÉN vakinaisina sekä pankinjohtaja TH. WEGELIUS ja laamanni E. STRÖMBERG varajäseninä. Nämä toimimiehet pysyivät paikoillaan koko sen ajan, minkä yhtiö työskenteli itsenäisenä yrityksenä. Toimeenpanevana johtajana oli vuodesta 1884 vuoteen 1901, jolloin yhtiö sulautui Helsingin Telefoniyhdistykseen, hovineuvos Wadén.

Kauan ei Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö kuitenkaan saanut rauhassa yksikseen työskennellä tyydyttäen yleisön puhelimen-tarvetta. Jo v. 1884 ilmestyi kilpailija, ruotsinmaalainen toiminiimi Bröder Haglind, pääsemättä kuitenkaan edes niin pitkälle, että olisi saanut hommatuksi keskusase-man Helsinkiin.

Sen sijaan perustettiin Helsinkiin v. 1886 uusi telefoniyritys, joka saavuttamansa kannatuksen nojalla ryhtyi huomattavasti kilpailemaan Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön kanssa. Kesken jäänyt Haglind-veljesten hanke sekä uusi yritys, jonka alkuunpanijana ja johtajana oli tohtori F. ZETTERMAN, joka aikaisemmin oli ollut Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön palveluksessa, osoittivat, ettei yleisö tuntenut olevansa täysin tyytyväinen vanhan yhtiön toimintaan. Pääsyynä oli epäilemättä se yleisön keskuudessa vallinnut käsitys, että puhelinmaksu oli liian kallis ja että sen vuoksi puhelin, jonka suuri merkitys yhdysvälineenä yhä selvemmin oivallettiin, ei saattanut levitä niin laajalle kuin suotavaa olisi ollut. Sillä kokemus osoitti pian, että puhelimen hyödyllisyys oli suoraan verrannollinen sen levenemiseen. Mitä yleisempi se oli, sitä enemmän hyötyä se tuotti.

(S. H.) F. ZETTERMAN

Huhtikuun 12, heinäkuun 7 ja elokuun 3 p:nä 1886 pidettiin täällä kokouksia, joiden keskusteluista kävi ilmi, että aloitteentekijöitä johti toivo saada puhelin leviämään mahdollisimman laajoihin piireihin sekä että tämä tarkoitusperä olisi paraiten saavutettavissa muodostamalla keskinäinen yhtiö. Puhelinmaksu voitaisiin silloin panna niin alhaiseksi, että se ainoastaan vastaisi yhtiön omia kulunkeja. Jottei kuitenkaan olisi ollut tarvis ryhtyä kilpailemaan vanhan yhtiön kanssa ja rakentamaan uutta verkkoa, päätettiin Helsingin Telefoni-Osakeyhtiöltä tiedustella, olisiko se halukas muodostautumaan keskinäiseksi yhtiöksi tahi, jos vastaus tulisi kieltävä, eikö yhtiö suostuisi myymään telefoniyritystään hankkeissa olevalle uudelle keskinäiselle yhtiölle. Kuten melkein saattoi arvata, ei esitys johtanut toivottuun tulokseen. Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö hylkäsi

myöskin ehdoituksen yhdyslankojen asettamisesta oman keskus-
asemansa ja aiotun uuden yrityksen keskusase-
man välille, koska se, kuten pöytäkirjassa sanotaan, »edistäisi uuden yhtiön synty-
mistä, joka tuottaisi haittoja etupäässä yhtiön tilaajille sekä myös
kaupungin asukkaille».

Uusi yhtiö sai heinäkuussa v. 1886 vahvistuksen säännöilleen, joissa Helsingin Yleinen Telefoniosakeyhtiö — kuten sen nimi kuu-
lui — määritteli toimialakseen puhelinyhteyden järjestämisen ja
ylläpitämisen Helsingin kaupungissa ja sen ympäristöillä. Ano-
muksen ratkaisuun sisältyi se nimenomainen ehto, että puhelin-
johdot kaupungista maaseudulle saatiin ulotuttaa ainoastaan kau-
pungin lähimpiin ympäristöihin. Yhtiön osakepääoma oli 300,000
markkaa, jaettuna 2,000 osakkeeseen à 150 mk. Osakkeenomis-
tajalla oli osakettaan vastaava osuus yhtiön omaisuuteen. Kukin
osake tuotti oikeuden telefonilinjaan ja keskusasemalla olevaan
numerolaitteeseen, joita osakkeenomistaja sai käyttää yhtiön
vuosittain määräämästä maksusta, mutta puhelinkone hänen
tuli itsensä hankkia. Vuoden kirjanpäättöksen mahdollisesti osoit-
tama voitto määrättiin käytettäväksi joko yhtiön toimintaa
edistävän rahaston muodostamiseen tahi tulevan vuoden menojen
suoritukseen.

Helsingin Yleisen Telefoniosakeyhtiön perustava kokous pi-
dettiin saman vuoden elokuun 3 p:nä, jolloin johtokuntaan valit-
tiin raatimies ARVID NYBERG puheenjohtajaksi, insinööri C. CAR-
STENS ja lehtori M. GADD vakinaisiksi sekä kunnallisneuvos F. W.
GRÖNQVIST ja liikennekamreeri KARL H. LINDHOLM varajäseniksi.
Toimeenpanevaksi johtajaksi tuli tohtori F. ZETTERMAN. Keskus-
asema sijoitettiin kultaseppä Fagerlundin taloon Kluuvi- ja Alek-
santerinkadun kulmaan, jossa sen haltuun tuli neljä huonetta.
Yhtiö aloitti toimintansa joulukuun 5 p:nä.

Nyttemmin, kun ennakkoluuloita voidaan katsella sitä tele-
fonikiistaa, jonka Yleinen Telefoniosakeyhtiö syntymällään tie-

tenkin aiheutti ja joka aikoinaan suuresti kuohutti mieliä, ei varmaankaan millään taholla kiellettäne, että uusi yhtiö edusti muuatta Helsingin telefonilaitoksen kehitysvaihetta ja että yhtiö periaatteillaan on raivannut tietä telefoniolojen vakaantumiselle pääkaupungissamme. Tosin ei uuden yrityksen onnistunut saavuttaa mainittavan suurta liittymystä yleisön taholta — vuoteen 1887 mennessä oli 105 osaketta merkitty ja maksettu sekä 105 linjaa valmiina — mutta sen toiminta vaikutti uudistavasti vanhaan yhtiöön. Niinpä Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö kilpailun takia jo maaliskuussa 1886 näki olevan syytä vuokralleantoliikkeensä ohella myöntää halukkaille tilaajille oikeuden lunastaa itselleen johtonsa ja koneensa, jolloin heidän suoritettavakseen jäi vain pienempi maksu kunnossapidosta. Vuokratailaajainkin vuosimaksun yhtiö alensi 200 markasta 150 markkaan sekä toimitti sitä paitsi n. s. yhdistettyjä telefoneja (kaksi puhelinta samalla johdolla) 120 markan vuosimaksusta. Puhelimen käytölle ja yleisölle erittäin suurimerkityksellinen toimenpide oli, että vanha yhtiö v. 1887 päätti ottaa keskusasemalansa käytäntöön ulkomailla koetellun n. s. multippelijärjestelmän, jolla oli tärkeitä etuja siihen asti käytettyyn Guillilandin järjestelmään verraten, — uudistus, jonka myöskin tilaajamäärän suuri kasvaminen teki välttämättömäksi. Lopulla vuotta 1887 oli näet Helsingin Telefoni-Osakeyhtiöllä 924 tilaajaa — varsin huomattava luku silloisissa oloissa. Samalla kuin yhtiö päätti ottaa käytäntöön uuden kytkyjärjestelmän, tehtiin myös päätös koko laitoksen muuttamisesta Grönqvistin taloon, jonka paikka epäilemättä oli keskusasemalle erittäin sopiva. Kesällä 1888 oli uusi keskusase-
 ma valmiina ja muutto onnellisesti suoritettu. Näin oli Helsingin

(S. H.) ARVID NYBERG

Telefoni-Osakeyhtiö kohottanut laitoksensa parhaiden ulkomaisten tasalle ja teknillisessä suhteessa epäilemättä päässyt edelle kilpailuvasta yhtiöstä. Viimemainitun etuina vanhaan yhtiöön verraten olivat sen sijaan huokeat maksut ja keskinäisyysperiaate. Niinpä Yleinen Telefoniosakeyhtiö toimintansa ensimmäisenä puolivuotena veloitti osakkaitaan ainoastaan 35 markalla. Sitten vuosimaksu määrättiin 60 markaksi. Yhtiön kehitys kävi kuitenkin sangen hitaasti. Vuoden 1887 lopulla oli osakkaiden lukumäärä 172, ja koko seuraavana vuonna karttui lisää vain 30. Uusi yhtiö olikin jo heti alussa kärsinyt suuren tappion, kun sen toimeenpaneva johtaja tohtori Zetterman oli kuollut. Hän oli suurella tarmolla työskennellyt uuden yhtiön hyväksi ja laskenut sen vaurastumiselle lujan perustuksen. Hänen kuollessaan yhtiö menetti alkuunpanijansa ja johtavan sielunsa, mikä tietenkään ei voinut olla vaikuttamatta koko hankkeen kehitykseen. Tohtori Zettermanin seuraajaksi valittiin lehtori M. Gadd.

Yleisö oli kuitenkin alkanut kyllästyä yhtiöiden väliseen kilpailuun ja huomasi kahden puhelimen pitämisen käyvän kalliiksi. Niinpä alettiin sekä asianomaisten yhtiöiden keskuudessa että sanomalehdissä yhä jyrkemmin vaatia toimenpiteitä telefoni-sodan lopettamiseksi ja molempien yhtiöiden yhtymisen aikaansaamiseksi. Yhtymisen tahi ainakin yhteistyön suotavuutta olivat jo Yleisen yhtiön tilintarkastajat huomauttaneet kertomuksessaan vuoden 1886 toiminnasta. Tämä käänne antoi Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön maaliskuussa 1887 pidetylle varsinaiselle yhtiökokoukselle aihetta päättää, että oli lähetettävä kirjelmä Yleiselle yhtiölle ja ehdoitettava molempien yritysten yhdistämistä erityisen komitean laatiman ohjelman mukaan. Siten Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö ja Helsingin Yleinen Telefoniosakeyhtiö liittyisivät yhdeksi järjestöksi Helsingin Telefoniyhdistyksen nimellä, jolloin Helsingin Telefoni-Osakeyhtiölle kuitenkin varattaisiin mahdollisuus erityisellä vaihekaudella käyttää hyödykseen

sopimuksiansa. Yhtyminen olisi tapahtuva siten, että Helsingin Yleinen Telefoniosakeyhtiö hajoaisi viimeistään kesäkuun 1 p:nä 1887 luovutettuaan keskusasemansa ja johtonsa Helsingin Telefoni-Osakeyhtiölle ilman muuta korvausta, kuin että Yleisen Telefoniosakeyhtiön osakkaat kesäkuun 1 p:stä 1891 maksutta pääsisivät osakkaiksi Helsingin Telefoniyhdistykseen, joka silloin aloittaisi toimintansa. Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö puolestaan sitoutui kesäkuun 1 p:ään 1891 pitämään keskusasemansa yhteydessä kaikki Yleisen Telefoniosakeyhtiön osakkaat ja hoitamaan heidän puhelin-koneensa. Mitä tuohon yleisölle niin tärkeään maksukysymykseen tuli, sisältyi esitykseen määräehto, jonka mukaan oli annettava täydet takeet siitä, että yleisö, joka puhelinta tarvitsi, sai sitä käyttää ajan oloihin nähden mahdollisimman huokealla.

Ehdoitus, joka lähinnä lienee ollut pankinjohtaja Th. Wegeliuksen laatima, ei kuitenkaan saanut Yleisen Telefoniosakeyhtiön hyväksymistä. Ylimääräisessä yhtiökokouksessa maaliskuun 29 p:nä 1887 se hylättiin 34 äänellä 8 vastaan.

Seurauksena tästä yhtymisesityksen kohtalosta oli, että molempien yhtiöiden välinen kilpailu vuosina 1887 ja 1888 kiristyi ankarasti. Yhtymisajatus ei sentään ollut kuollut, vaan se otettiin tammikuun alussa 1889 uudelleen käsiteltäväksi Yleisen Telefoniosakeyhtiön johtokunnassa. Syyksi siihen mainitaan pöytäkirjassa tammikuun 4 p:nä 1889, että »yleisö on vähässä määrin osoittanut harrastusta yhtiön pyrinölle hyvän ja huokean telefonin hankkimiseksi Helsingin kaupungille». Kuinka vaatimattomassa mitassa yhtiö itse asiassa harjoitti liikettään, käy ilmi seuraavasta pöytäkirjamerkinnöstä, joka on peräisin 1887 vuo-

(S. H.) TH. WEGELIUS

den lopulta: »keskusaseman telefonisteille, joiden palkkio oli 30 mk. kuussa, taattiin 10 markan kuukautinen lisäys, kuitenkin ehdolla, että kaksi aina teki palvelusta keskusasemalla niinä aikoina, jolloin telefoiminen oli vilkkaimmillaan». Niin ollen ei oudoksuttanut, että Helsingin Yleisen Telefoniosakeyhtiön kuuluttama ylimääräinen yhtiökokous tammikuun 26 p:nä 1889 päätti, aikaisemmin yhteisesti neuvoteltua, suostua yhtiöitten yhdistämiseen Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön vuonna 1887 laatiman esityksen perusteella, kuitenkin eräillä muutoksilla. Molempien yhtiöiden kesken tehdyn sopimuksen mukaan Yleinen Telefoniosakeyhtiö lopetti toimintansa helmikuun 1 p:nä 1889 luovuttaen silloin Helsingin Telefoni-Osakeyhtiölle keskusasemansa ja johtonsa sekä kaiken muun omaisuutensa, minkä korvaukseksi Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö otti vastatakseen entisen yhtiön sitoumuksista erityisluettelon mukaan, antaen Yleisen Telefoniosakeyhtiön osakkaiden edelleen käyttää puhelimiaan, johdot liitettyinä Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön keskusaseman yhteyteen, sekä oikeuttaen heidät kesäkuun 1 p:stä 1891 pääsemään maksutta osakkaiksi Helsingin Telefoniyhdistykseen, joka sanottuun aikaan oli aloittava toimintansa. Vuosimaksu Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön keskusaseman yhteydessä olemisesta ja puhelinkoneiden hoidosta määrättiin 70 markaksi kultakin koneelta. Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön tilaajat oikeutettiin samalla, yhtiön kanssa tekemänsä sopimuksen päätyttyä, 250 markan maksusta saamaan omakseen siihen asti käyttämänsä puhelinkoneet sekä pääsemään maksutta Helsingin Telefoniyhdistyksen osakkaiksi, kun se kesäkuun 1 p:nä 1891 aloittaa toimintansa, ollen kuitenkin velvolliset sanottuun aikaan asti suorittamaan vuosimaksuina Helsingin Telefoni-Osakeyhtiölle 70 markkaa vuodessa. Niistä kulungeista, joita Helsingin Telefoni-Osakeyhtiölle oli koitunut sen uusiessa keskusasemansa n. s. multippelijärjestelmän mukaiseksi, oli tulevan Helsingin Telefoniyhdistyksen hyvitetävä yhtiötä

(S. H.)

ENSIMÄINEN KESKUSASEMA GRÖNQVISTIN TALOSSA

26,000 markalla, mikä summa oli maksettava vuosien 1892—1894 aikana.

Mitä Helsingin Telefoniyhdistyksen järjestelyyn tulee, on mainittava, että osakkaina yhdistyksessä olivat sen toukokuun 30 p:nä 1891 vahvistettujen sääntöjen mukaan a) Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö, joka yhtymisen aikana astui yhdistykseen tuoden siihen keskusaseman välittömässä yhteydessä olevat vuokralle annetut johtonsa Helsingissä ja sen lähimmässä ympäristössä, sekä b) n. s. vakinaiset jäsenet, jotka suorittamalla edellä mainitut maksut ennen kesäkuun 1 p:ää 1891 olivat hankkineet itselleen oikeuden yhdistyksen osallisuuteen, ynnä henkilöt, jotka sanotun päivän jälkeen suorittivat yhdistykselle pääsymaksuna 150 markkaa. Yhdistyksen yhteisenä omaisuutena olivat keskusasema ja johdot. Osakkailla oli tähän yhteiseen omaisuuteen osuutta siinä suhteessa, missä heidän suoranaisten johtojensa lukumäärä oli johto-

jen koko lukumäärään. Puhelinkoneet tuli vakinaisten jäsenten itse hankkia, ja ne olivat heidän yksityisomaisuuttaan. Yksinkertaisesta johdosta suoritettava vuosimaksu ei saanut olla todellista kustannusta pienempi eikä myöskään nousta sen yli enempää kuin kymmenen markkaa. Yhdistetystä johdosta oli maksu 50 % suurempi. Nämä määräykset turvasivat yleisön edut tyydyttävällä tavalla.

Erittäin tärkeä oli määräehto, että puhelinyhteyden välittäminen sekä johtoverkon ja koneiden kunnossapito voitiin antaa urakalle, ellei yhdistys pitänyt parempana itse huolta näitä tehtäviä omilla virkailijoillaan.

Helsingin Telefoni-Osakeyhtiöllä oli tässä järjestössä erioikeudellinen asema vuokraustoimensa takia ja sen johdosta, että yhtiö oli pidättänyt yksityisliikkeeseen kaupunkienväliset ja maaseutujohdot, sekä ne, jotka sillä oli yhtymisen tapahtuessa, että myös vastedes mahdollisesti asetettavat, tosin kyllä suorittaen jokaisesta sen vuosimaksun, mikä tavallisesti kannettiin kustakin yksinkertaisesta johdosta.

Näin oli siis pitkälinen telefonisota päättynyt, mielihyväksi varmaankin kaikille asianosaisille eikä vähimmin yleisölle, joka kaipasi vakiintuneita telefonioloja. Missä määrin täten saavutettu ratkaisu todellisuudessa oli omansa edistämään telefonilaitoksemme tyyntä kehitystä ja poistamaan eripuraisuuden aiheita, havaitaan selonteosta, joka käsittelee yhtymisen voimaantumisen jälkeistä toimintaa.

Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön vuosikertomus vuodelta 1890, viimeiseltä, minkä yhtiö toimi itsenäisenä, antaa sangen selvän käsityksen telefonin kehityksestä maamme pääkaupungissa niinä yhdeksänä vuotena, jotka se oli täällä ollut käytännössä. Yhtiön telefoniverkko kaupungissa oli mainitun vuoden lopussa pituudeltaan lähimain 2,000 kilometriä. Koko tilaajamäärä taas oli saman vuoden joulukuun viimeisenä päivänä 1,361, ja vakina-

sia jäseniä oli 394. Yhtiön nettosäästö mainitulta vuodelta oli Smk. 62,569: 30, josta Smk. 30,000: — jaettiin osinkoina osakkeenomistajille, vastaten 15 % osakepääomasta. Yhtä suuri osinko oli voitu jakaa jo useina edellisinä vuosina, mikä todistaa, että yrityksestä oli sukeutunut varma ja voittoa tuottava liike, huolimatta kilpailusta, jota se oli saanut kokea.

Olipa yhtiön toiminta näinä yhdeksänä vuotena kohdannut muunkinlaisia vastuksia. Niinpä yhtiölle joulukuussa 1887 sattui tuntuva onnettomuus, kun telefoniverkko melkein kauttaaltaan tarveltyi johtolankain jäätyamisen takia. Vaikka työvoimaa käytettiin runsaasti, meni kuitenkin useita viikkoja, ennenkuin kaikki johdot oli jälleen saatu käyttökuntoon.

Samantapainen hävitys, vaikka toisesta syystä aiheutunut, tapahtui elokuussa 1890, kun hirmumyrsky, joka vieläkin kansan tajunnassa kulkee elokuunmyrskyn nimellä ja joka tuotti monenlaisia suuria vaurioita, turmeli puhelinjohtojakin, etenkin yhtiön maaseutujohtoja, jotka miltei hautaantuivat kaatuneen metsän alle.

II.

TELEFONITOIMEN KEHITYS JOLLAKIN PAIKKAKunnalla seuraa pääpiirtein katsoen yleisen vaurastumisen jälkiä. Tietysti kuitenkin sillä edellytyksellä, että telefonilaitos toimii normaalisissa oloissa.

Helsingissä voi selvään havaita, mitenkä puhelimen leviäminen vuoden 1891 jälkeisenä ajanjaksona vuosisadan loppuun asti osoittaa samanlaista nousua kuin kehitys ylipäättään.

Alkupuoli 1890-lukua oli maassamme huolestuttavaa aikaa. Paitsi että vuonna 1891 sattui kova rahapula, joka lamautti teollisuustoiminnan, oli maata kohdannut kato ja sitä seuraava työnpuute. Kaikki tämä tietenkin vaikutti masentavasti Helsinkiinkin, missä etenkin rakennustoiminta joutui kärsimään yleisestä ahdingosta. Seuraavina vuosina tilanne kuitenkin helpoitti, ja vuosi 1894 oli maallemme hyvä vilja-, raha- ja työvuosi, jolloin yritteliäisyys virkosi kaikilla aloilla. Pääkaupunkiin tämä elpyminen vaikutti niin voimakkaasti, että 1890-luvun puolivälistä lähtien aletaan havaita Helsingin olevan kehittymässä suurkaupungiksi. Väkiluku nousi lähemmä 100,000 henkeen. Teollisuustuotanto kasvoi kaksinkertaiseksi, ja kauppavaihto oli kohoamaan päin.

Helsingin telefonioloihin tämä yleinen kehitys vaikutti sikäli, että vanhat puhelunvälittämismuodot eivät enää tyydyttäneet kasvavia vaatimuksia, etenkin sen jälkeen kuin maaseutu oli

alkanut vetää johdon toisensa perästä pääkaupunkiin, siten päästäkseen läheisempään kosketukseen sen liike- ja sivistyselämän kanssa.

Jälkeen vuoden 1891 — tai oikeammin vuoden 1892, sillä näinä molempina vuosina luopui monta tilaajaa huonojen aikojen takia — muodostui siten vuosisadan loppukausi telefonitoimenkin alalla virkeäksi toimintahalun ja laajennusten ajaksi. Yhä suuremmat yleisöryhmät pääkaupungissa alkoivat tarkkaavaisesti seurata telefonilaitoksen kehitystä ja ottaa osaa pyrintöihin, jotka tarkoittivat tämän oivallisen liikennevälineen ajanmukaista järjestämistä. Näihin kansalaisryhmiin kuului, sen parempi, useita etevimpiä miehiämme, joiden toiminta ja kokemus epäilemättä koi-tuivat hyödyksi silloisen polttavan telefonikysymyksen ratkaisulle. Sanomalehdistö pohti telefoniasioitamme suurella harrastuksella.

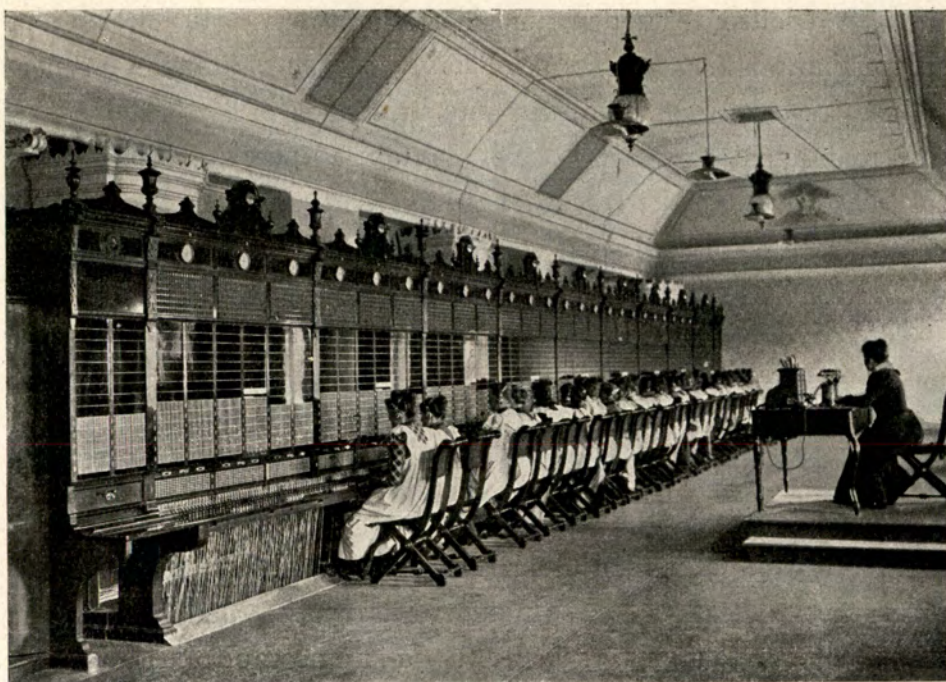
Selvisi näet varsin pian, että se yhtyminen, joka Helsingin Yleisen Telefoniosakeyhtiön ja Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön välillä oli saatu aikaan vuonna 1889 ja astunut voimaan kesäkuun 1 p:nä 1891, ei suinkaan kyennyt johtamaan telefonikysymystämme olojen vaatiman tasaisen, jatkuvan kehityksen tyyneen uomaan. Itse yhtymisessä piili jo tulevien selkkausten siemen. Sillä kun yhdistyksessä enimmäkseen osuudet oli Helsingin Telefoni-Osakeyhtiöllä, jonka puhtaasti aatteellista harrastusta telefonilaitoksen kehittämiseksi ajanmukaiseen suuntaan ei ole syytä epäillä, mutta joka samalla työskenteli liiketarkoituksessa, oli pakostakin ennemmin tai myöhemmin käyvä niin, että liikenäkökohdat joutuivat ristiriitaan keskinäisyyssaatteen kanssa. Se tapahtuikin sangen pian, ja noiden kahden periaatteen välinen kahnaus jatkui vuosikausia tuottaen haittaa telefonilaitoksen yleiselle tehtävälle. Tällä ei tietysti suinkaan ole sanottu, että toinen tai toinen puoli oli siihen syypää, vaan se johtui asian luonnosta. Syy oli yksinkertaisesti siinä, että vuonna 1891 toimeenpantu yhtyminen ei perustunut oikealle pohjalle. Toisaalta on sangen todennäköistä, että olo-

suhteet vuonna 1889, jolloin yhtymisestä päätettiin, olivat sellaiset, ettei muuta pohjaa sopimuksenteolle ollut olemassa.

Yhteisen uuden yhdistyksen piirissä vallinneiden erilaisten harrastusten ensimmäiset merkit näyttäytyivät jo yhdistyksen ensimmäisessä, maaliskuun 24 p:nä 1891 pidetyssä kokouksessa, jota johti pankinjohtaja Th. Wegelius ja jossa Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö edusti 1,203 osuutta, yhdistyksen muiden osakkaiden osuusmäärän ollessa yhteensä 46. Siinä tilaisuudessa joutui käsiteltäväksi kysymys telefoniliikkeen hoidosta. Se ratkaistiin siten, että liikkeen hoito annettiin kolmeksi vuodeksi eteenpäin Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön toimeksi, korvauksena 70 markkaa vuodessa kultakin osakkaalta sekä 145 markkaa jokaisen uuden johdon asettamisesta itse kaupungissa. Omasta puolestaan yhdistys kantoi pääsymaksuna kultakin jäseneltä 150 markkaa.

Tämä laitoksen hoitoa koskeva järjestely pysyi voimassa kaksi kolmivuotiskautta eli sopimusajan loppuun v. 1897. Kun sopimus ensimmäisen ajanjakson kuluttua v. 1894 uudistettiin, huomautti johtokunta vuosikokoukselle, että yhdistyksen etu vaati »ottamaan Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön vielä kolmeksi vuodeksi eteenpäin urakoitsijaksi, koska on vastaansanomaton, että osakeyhtiö huolella ja yleiseksi mielihyväksi on hoitanut tehtävänsä urakoitsijana sekä ettei mitään oikeutettua tyytymättömyyttä ole kuulunut yleisönkään taholta».

Tukena käsitykselle, että Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö todella harrasti pääkaupungin telefonilaitoksen hoitoa ja kehitystä, ovat ne toimenpiteet, joihin yhtiö lyhyin väliajoin ryhtyi sen parantamiseksi. Niinpä yhtiö jo v. 1892 teki ehdoituksen kaksoislankajärjestelmän käyttäntöönottamisesta induktсионihäiriöitten estämiseksi, ja samana sekä edellisenä vuonna suoritettiin telefoni-verkossa laajaperäisiä ja kalliita järjestelyitä. Niinpä m. m. suuri joukko Bellin koneita vaihdettiin uusiin. Edelleen todetaan v:n 1892 vuosikertomuksessa, että yhtiö oli vuoden kuluessa asettanut

(S. H.)

TOINEN KESKUSASEMA GRÖNQVISTIN TALOSSA

kokonaista 28 uutta telinettä kaikkiaan 1,302 johdolle sekä että 31 vanhaa telinettä oli suurennettu 790 johdolla. Verkko on nyt, sanotaan, koko kaupungissa ulkonäöltään mallikelpoinen, kun johdot kulkevat yhdessä katujen yli suurina valtateinä haarautuen tilaajain luo kussakin korttelissa olevasta isosta telineestä.

Kauniin tunnustuksen sai Helsingin telefonilaitos A. R. BENNETT'in suuressa teoksessa »The Telephone Systems of the Continent of Europe», joka ilmestyi Lontoossa 1895 ja käsittelee koko Euroopan telefonioloja. Tekijä lausuu pääkaupungistamme seuraavasti: »Näemme Helsingissä olevan 3,3 puhelinta 100 asukasta kohden, suhde, joka antaa sille huomattavan sijan maailman paraiten puhelimilla varustettujen kaupunkien joukossa.»

Yhtiön johtokunta saattaakin v:n 1892 vuosikertomuksessa mielihyvällä todeta, ettei toiminta ole aiheuttanut muistutuksia yleisön taholta. Yhtiön suhteesta Helsingin Telefoniyhdistykseen

sanotaan edellisen vuoden vuosikertomuksessa, että molempien sopimuskumppanien harrastukset kävivät yksiin, kohdistuen pääasiallisesti verkon saattamiseen niin huokeaksi ja hyvin hoidetuksi kuin mahdollista. Nämä otteet saatavissa olevista asiakirjoista osoittavat myöskin, etteivät ristiriidat yhtymisajan alkuvuosina olleet kovin pahanlaatuisia, vaan että ylipäänsä molemmin puolin koetettiin pysyä sovussa ja pysyttiinkin.

Tämä suhde muuttui kuitenkin v. 1897, kun Helsingin Telefoni-yhdistyksen tuli määrätä kantansa kysymyksessä, joka koski telefoniverkon hoitoa saman vuoden kesäkuun 1 p:stä alkavana uutena ajanjaksona. Yhdistys oli vähitellen nähnyt liikkeensä laajenevan ja alkanut tuntea asemansa lujemmaksi. Kokemuksen karttuessa virisi halu ottaa enemmän osaa toimintaan. Lisäksi tuli, että yhdistyksen keskuudessa alkoi kuulua ääniä, jotka puhuivat siihen suuntaan, että telefoniverkon hoito- ja kunnossapitokustannukset kävivät liian kalliiksi ja että yhdistyksellä sen vuoksi oli syytä ottaa harkittavakseen, eikö sen ollut aika ryhtyä itse hoitamaan telefoniverkkoa. Varsinaisessa vuosikokouksessa maaliskuun 31 p:nä 1897 asetettiin komitea, johon tulivat insinööri HUGO MÄKLIN, kauppias ONNI LINDEBÄCK, insinööri ROB. HUBER, raatimies ARVID NYBERG ja kauppaneuvos PAUL SINEBRYCHOFF, hankkimaan selkoa, mitä kustannuksia Helsingin Telefoni-Osakeyhtiöllä todellisuudessa oli ollut telefoniverkon hoidosta, sekä tämän selvityksen nojalla antamaan lausunto, oliko osakeyhtiö edelleenkin otettava urakoitsijaksi. Komitean lausunto päättyi ehdotukseen, että yhdistys ensi vuokravuodeksi kesäkuun 1 p:stä 1897 kesäkuun 1 p:ään 1898 ottaisi verkon ja keskusaseaman hoidon omiin käsiinsä.

Ei ole ihme, että tämä asia herätti mielenkiintoa laajoissa piireissä. Olihan itse asiassa puheenalaisena tärkeä periaatteellinen kysymys, s. o. oliko Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö edelleen kuten tähänkin asti hallitseva telefonilaitosta. Puhtaasti käytännölliseltä kannalta taas oli tärkeätä, että yhdistyksen menot saataisiin

vähennemään, koska se siten saisi varoja m. m. telefonistien palkka-
etujen parantamiseen.

Asia esitettiin lykätyssä vuosikokouksessa huhtikuun 21 p:nä
1897, jossa oli läsnä satakunta henkeä. Puheenjohtajana tässä
merkillisessä kokouksessa toimi edesmennyt liikennekamreeri
KARL H. LINDHOLM. Keskustelun aallot kävivät tietenkin kor-
keina, ja mieliala oli äärimmilleen kiihtynyt. Äänestettävänä oli
komitean ehdotus:

että Helsingin Telefoni yhdistys itse yhden vuoden ajaksi ryh-
tyisi hoitamaan telefonilaitosta käyttä-
mällä sen huoltamiseen Helsingin Telefoni-
Osakeyhtiön nykyistä henkilökuntaa, joka
kesäkuun 1 p:stä 1897 kiinnitettäisiin yh-
distyksen palvelukseen, josta ehdotuk-
sesta yhdistyksen johtokunta ja Helsingin
Telefoni-Osakeyhtiö olivat keskenänsä
sopineet, sekä

maisteri G. DREIJER'in, hovioikeu-
denneuvos KARL SÖDERHOLM'in y. m.
esittämä ehdotus, että yhdistys kesä-
kuun 1 p:stä 1897 itse ottaisi haltuunsa
telefonilaitoksen ja hoidattaisi sitä omilla virkailijoilla sekä
oman päällikköinsinööri johdolla.

Äänestyksen tuloksena oli, että edellinen ehdotus hyväksyt-
tiin. Komitean esityksestä päätettiin niinkään, että yhdistyk-
sen oli asetettava palkattu tarkastaja, jonka tehtäväksi tuli val-
voa verkon hoitoa ja sen yhteydessä olevia taloudellisia yksityis-
seikkoja. Tarkastajaksi valittiin insinööri Hugo Mäklin.

Pääkaupungin telefonilaitosta koskevat uudistuspyrinnöt ei-
vät kuitenkaan rajoittuneet pelkästään siihenastisen urakkajär-
jestelmän poistamiseen, vaan niiden tarkoitusperänä oli sanalla
sanoen, että yhdistyksen vakinaiset jäsenet, muodostaen kanta-

(S. H.) KARL H. LINDHOLM

osakkaina uuden yhtiön, Helsingin Telefoniyhdistys Osakeyhtiön, ostaisivat haltuunsa Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön ja Helsingin Telefoniyhdistyksen koko omaisuuden. Tässä tarkoituksessa oli johtokunnalle jätetty kirjallinen esitys, jonka allekirjoittajina olivat yli-insinööri TH. TALLQVIST, kaupunginkamreeri TEODOR HOLMBERG, pankinjohtaja C. J. ÖSTERHOLM, varatuomari ALEX. KOROLEFF, kauppias K. A. DAHLIN, valokuvaaja DANIEL NYBLIN, insinööri HERMAN JÄDERHOLM, maisteri G. DREIJER, insinööri IVAR SCHOULTZ, hovioikeudenneuvos KARL SÖDERHOLM, oikeus-

HUGO MÄKLIN (S. H.)

raatimies W. F. HEIMBÜRGER, tohtori ARVID NEOVIUS ja kollegineuvos A. W. LINDFORS. Uuden yhtiön muodostamisella tahdottiin koettaa saada täkäläinen telefonikysymys tyydyttävästi ratkaistuksi. Yhtiö ottaisi yksinään pitääkseen huolta puhelinyhteydestä Helsingissä ja sen lähistössä hoitamalla yhtiön osakkaiden johtoja ja koneita sekä antamalla puhelimia vuokralle yhtiön ulkopuolella oleville henkilöille. Uuden yhtiön osakkeet olisivat osittain kanta-, osittain etuoikeutettuja osakkeita.

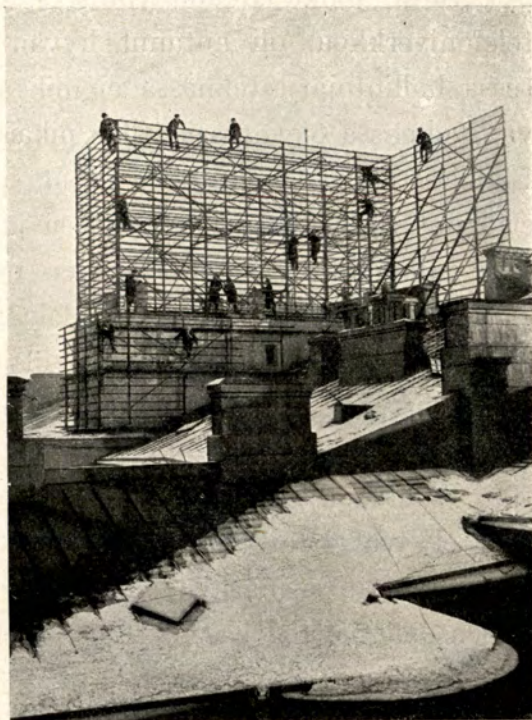
Kantaosakkeiden haltijain tulisi saada osinkoa ainoastaan alennettujen vuosimaksujen muodossa, jota vastoin etuoikeutetut osakkeet tuottaisivat oikeuden enintään 6 prosentin osinkoon. Sikäli kuin kantaosakkeiden lukumäärä kasvaisi ja vuositulojen säästö sen myöntäisi, oli tarkoituksena vähitellen arpomalla lunastaa etuoikeutetut osakkeet. Sitten kun kaikki etuoikeutetut osakkeet olisivat lunastetut, jäisivät kantaosakkaat yksinään yhtiön varojen ja liikkeen omistajiksi, muodostaen keskinäisen osakevastuullisen yhtiön.

Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön taholta olikin tehty myyntitarjous, jonka mukaan yhtiön omaisuus, sen osuus Helsingin

Telefoniyhdistyksessä vuokrausmonopoleineen y. m. kuin myös kaikki yhtiön johtojen ja puhelinten vuokralleantoa koskevat välikirjat, kaikki yhtiön johdot, puhelimet ja keskusasemat sekä konttorikalusto y. m., oli ostettavissa 875,000 markasta.

Todisteena siitä, mitenikä telefonikysymystä niihin aikoihin Helsingissä harrastettiin, on se seikka, että ensimmäiset toimenpiteet uuden yhtiön perustamiseksi lähtivät yksityisestä aloitteesta ja että osakepääoma, Smk. 630,000: —, heti merkittiin eräässä Helsingin Telefoniyhdistyksen vakinaisten jäsenien kokouksessa.

Mielipiteet Helsingin Telefoniyhdistyksen hajottamisesta ja uuden yhtiön muodostamisesta koko telefonilaitoksen omistajaksi eivät sentään olleet suinkaan pelkästään myönteisiä. Niinpä yhdistyk-

KESKUSASEMAN KATTOTELINEET GRÖNQVISTIN TALOSSA
(S. H.)

sen vuosikokouksessa maaliskuun 30 p:nä 1898 valittu lisätty johtokunta, johon kuuluivat tohtori AUGUST RAMSAY, oikeus-
raatimies ARVID NYBERG, kunnallisneuvos F. W. GRÖNQVIST, valtioneuvos MAURITZ HALLBERG, pankinjohtaja ALFRED NORRMÉN ja esittelijäsihteeri F. STJERNVALL, oli lausunnossaan asettunut ehdotukseen nähden vastustavalle kannalle. He totesivat, että kaupungin telefoniverkko oli myötäänsä laajentunut, että teknillistä johtoa oli hoidettu tavalla, joka ei ollut aiheuttanut mainittavia muistutuksia puhelinta käyttävän yleisön taholta,

että keskusaseman järjestely oli seurannut uudenaikaisen tekniikan kehitystä ja edusti sillä haavaa parasta, mitä alalla voitiin aikaansaada, sekä myös että menneen vuoden kustannus kutakin jäsenen telefonia kohden oli vähentynyt 54 markkaan 20 penniin. Lisätty johtokunta katsoi niinmuodoin selväksi, että menynyt vuosi, jonka aikana yhdistys oli omaan laskuunsa hoitanut telefoniverkkoa, oli antanut hyvän tuloksen. Käytäntöön otetussa hallintojärjestelmässä ei mikään kohta siis tuntunut vaativan voimassa olevan asiantilan pikaista ja täydellistä kumoamista. Ehdoitettu uusi järjestelmä ei sitä paitsi antanut mitään takeita, että puhelinkustannukset edelleen ja nopeasti alenisivat. Näiden sekä muiden esittämiensä syiden perusteella lisätty johtokunta puolestansa lausui, että puheenalainen ehdotus yhdistyksen hajottamisesta ja telefoniverkon luovuttamisesta aiotulle uudelle yhtiölle olisi nykyisessä muodossaan hylättävä ja että yhdistyksen tulisi toistaiseksi jatkaa toimintaansa saman suunnitelman mukaan kuin kuluvana vuonna, minkä ohessa olisi annettava johtokunnan tehtäväksi tarkemmin selvittää lisätyn johtokunnan viittamaa ajatusta erinäisten helpoitusten aikaansaamisesta tulevien uusien vakinaisten jäsenten maksuehtoihin tahi siinä suhteessa esittää muita toimenpiteitä.

Tämä asia käsiteltiin Helsingin Telefoniyhdistyksen lykätyssä vuosikokouksessa huhtikuun 13 p:nä 1898, jossa oli läsnä kokonaista 136 henkeä, edustaen 2,502 osuutta. Sitten kun jotkut puhujat olivat vastanneet erinäisiin muistutuksiin, joita lisätty johtokunta oli ehdotusta vastaan tehnyt, päätti kokous 299 äänellä 115 vastaan — siinä tapauksessa, että tekeillä oleva uusi yhtiö syntyy ennen kesäkuun 1 p:ää 1898, sekä ehdolla, että Telefoniyhdistyksen vakinaisille jäsenille varataan tilaisuus päästä maksutta osakkaiksi uuteen yhtiöön, ja että suurempaa osinkoa kuin 6 % ei saa etuoikeutetuille osakkeille jakaa, kuin myös että uusi yhtiö velvoittautuu vastaamaan Telefoniyhdistyksen sitoumuk-

sista sekä Telefoniyhdistyksen tekemien sopimusten täyttämistä — luovuttaa kaiken omaisuutensa uudelle yhtiölle, minkä ohessa Telefoniyhdistys julistautuu hajonneeksi siitä päivästä lähtien, jolloin uusi yhtiö aloittaa toimintansa.

Päätökseen yhtyi myöskin Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö.

Kun uuden yhtiön säännöt eivät kuitenkaan saaneet arm. vahvistusta, koska eräiden määräysten katsottiin olevan vastoin osakeyhtiölain säännöksiä, niin koko silloisilla edellytyksillä tehty ostopäätös raukesi. Eräs toinen, hra A. Laurellin laatima ehdotus Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön omaisuuden ja oikeuksien lunastamisesta 875,000 markalla, minkä ohessa hra Laurell sitoutui hankkimaan yhdistykselle tarvittavan pääoman aina miljoonaan markkaan asti, hylättiin yksimielisesti tarkoitusta varten kokoonkutsutussa ylimääräisessä kokouksessa. Syyksi tähän kielteiseen kantaan mainittiin m. m., että kauppahinta oli liian korkea, jos mieli yhdistyksen tarkoituksena asettaa Helsingin telefonilaitoksen järjestäminen puhtaan keskinäisyyden pohjalle, niinkuin siihen aikaan ajateltiin.

Seurauksena tästä lunastuskysymyksen raukeamisesta oli, että yhdistys itse ryhtyi kesäkuun 1 p:stä 1898 kolmen vuoden ajaksi hoitamaan Helsingin telefoniverkkoa omaan laskuunsa.

Eivät kuitenkaan ainoastaan yhtymistuumat pitäneet vireillä telefonilaitoksen johtokunnan ja osakkaiden mielenkiintoa 1890-luvulla, vaan myös laitoksen kehitys oli ainaisen huolenpidon esineenä. Vuoden 1893 alussa kuului telefonilaitokseen 1,664 suoranaista ja 164 yhdistettyä johtoa, joista vakinaisten jäsenien hallussa oli 408 suoranaista ja 29 yhdistettyä sekä Helsingin Telefoni-Osakeyhtiöllä 1,266 suoranaista ja 135 yhdistettyä johtoa. Lopulla vuotta 1898 oli 2,949 suoranaisten ja 172 yhdistetyn johdon tilaajaa, edellisistä 852 jäsentä ja 2,097 vuokratilaaajaa, jälkimmäisistä 50 jäsentä ja 122 vuokratilaaajaa. Lisäys oli siis kuluneina kuutena vuotena ollut koko huomattava. Telefonipuhelujen luku-

määrä oli v. 1893 ollut 3,450,875; v. 1898 se oli 6,712,115. Osaksi tästä syystä, osaksi telefonitekniikan kehityksen takia oli johtokunta jo v. 1895 lausunut varsinaiselle vuosikokoukselle, että oli välttämätöntä muuttaa koko telefoniverkko kaksoislankaiseksi sekä sen vuoksi hankkia uusia multippelipöytiä, jotka olivat tehdyt kaksoislankoja varten ja joiden kapasiteetti oli suurempi. Keskus-asemakin oli käynyt liian ahtaaksi. Osittaisia laajennuksia ja muutoksia pantiinkin toimeen. Kesällä 1895 oli insinööri FREDR. ROSBERG lähetetty Tukholmaan uudistusta valmistamaan ja perehtymään telefonitekniikan uusimpiin saavutuksiin. Kertomuksessaan hra Rosberg esitti m. m., että vanhat pöydät olisi kokonaan vaihdettava uusiin, joissa oli automaattiset läpät, mitkä suuresti helpoittivat hoitajain työtä, sekä tilaa 8,000 numerolle. Nykyinen ahdas huoneisto olisi samalla vaihdettava tilavampaan Grönqvistin talon yläkerrassa. Näitä laajennus- ja muuttosuunnitelmia pohdittiin sekä ylimääräisissä että varsinaisissa kokouksissa vuosina 1896 ja 1897, ja tuloksena oli, että tukholmalaiselta toiminimeltä L. M. ERICSSON & Co:lta tilattiin m. m. kahdeksan uutta 420-läppäistä pöytää 8,000 tilaajaa varten sekä vuokrattiin keski-osa Grönqvistin talon viidettä kerrosta, käsittävä 11 huonetta y. m. Uuden keskusaseman kuntoonpano, jossa kaksoisjohtojärjestelmä otettiin käytäntöön, alkoi syksyllä 1897 ja jatkui alkupuolelle vuotta 1898. Muutto vanhalta keskusasemalta uudelle tapahtui sunnuntaina maaliskuun 20 p:nä. Uuden aseman kustannukset nousivat 177,115 markkaan, josta laitteiden osalle tuli 154,000 mk. Keskusasema varusteineen osoittautui kaikin puolin tyydyttäväksi, edustaen parasta, mihin telefonitekniikka siihen aikaan pystyi. Vuoden lopulla oli kuitenkin enää ainoastaan 368, läppää tyhjänä, joten läheisessä tulevaisuudessa täytyi jälleen hankkia uusia pöytiä.

Asia, joka tuotti paljon päänvaivaa ja lopulta aiheutti sovinto-oikeuden asettamisen, koski niitä suorituksia, jotka johtuivat

telefoniverkon hoidon siirtymisestä yhdistykselle. Tärkeimpänä kohtana siinä oli kysymys varajohtojen ja varaläppäin lunastuksesta. Maaliskuun 18 p:nä antamallaan päätöksellä sovinto-oikeus määräsi, että yhdistyksen tuli suorittaa 708 varajohdosta 70,800 mk. Sitä vastoin hylkäsi oikeus Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön korvausvaatimuksen mitä varaläppiin tuli.

Yhdistyksen otettua telefoniverkon hoitoonsa voidaan todeta, että yhä enemmän aletaan kiinnittää huomiota niiden henkilöiden taloudelliseen asemaan, jotka olivat telefonilaitoksen palveluksessa mikä missäkin toimessa. Niinpä koroitettiin eräiden virkamiesten palkkoja v. 1898, ja samana vuonna vahvistettiin telefonistien uusi palkkaussääntö, joka astui voimaan tammikuun 1 p:nä 1899. Sen mukaan olivat palkkaedut kolmena ensimmäisenä vuotena 600 markkaa vuodessa. Seuraavina kolmena vuotena oli nuhteettomasti toimensa hoitaneitten telefonistien vuosipalkka 800 markkaa ja sitä seuraavana kolmivuotiskautena 1,000 markkaa. Kaksitoistavuotisen palveluksen jälkeen vuosipalkka nousi 1,200 markkaan. Kaikkien telefonistien tuli välikirjaa tehtäessä allekirjoittaa vaitiolositoumus.

Virkalomakysymyksen tuli järjestetyksi, kun johtokunta kesäkuun 4 p:nä 1897 päätti myöntää erälle virkamiehille kuukauden ja telefonisteille kahden viikon loman täydellä palkalla. Työaika vahvistettiin seitsemäksi tunniksi.

Missä määrin telefonilaitoksen henkilökunta oli kasvanut, käy selville siitä, että telefonistien luku vuoden 1898 lopulla oli 70, johon lisäksi tuli 16 oppilasta. Konttorihenkilökunta oli samaan aikaan 16-henkinen, ja keskusasemalla toimi kaksi kontrollööriä, jota paitsi yhdistyksen palveluksessa oli parikymmentä ulkotyömiestä. Palkkoihin meni v. 1898 Smk. 90,609: 95.

Vuodesta 1898 lähtien johtokunta alkaa myös kiinnittää huomiota siihen valppauteen ja huolellisuuteen, millä telefonistit hoitavat yleisölle tärkeän toimensa. Tätä valvontaa harjoitettiin

aluksi koesoitoilla eri koneista, kunnes tarkastus myöhemmin järjestettiin uuden-aikaisemmalle ja tehokkaammalle kan-nalle, sikäli kuin telefonitekniikka kehittyi. 1890-luvun jälkipuoliskolla uudistettiin myös tilitoimi sekä korjausten ja ra-kennustöiden valvonta, tarkoituksena etenkin omien kustannusten selvillesaa-minen ja todenperäisen tilaston mah-dollistuttaminen. Tämä puoli oli etu-päässä uuden tarkastajan, toukokuun 22 p:nä 1897 yritykseen kiinnitetyn insinööri

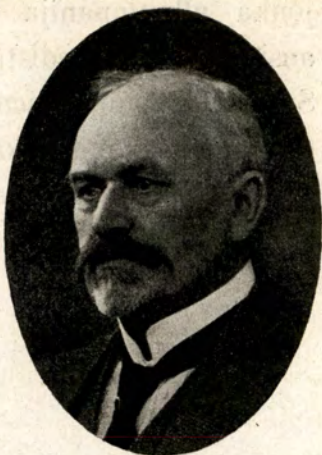
(S. H.) TH. TALLQVIST

Hugo Mäklinin huolena. Tehokkaampi tarkastus ja valvonta olikin tarpeen, sen jälkeen kuin telefoniyrityksen hoito oli siirtynyt yhdistyksen käsiin ja verkko laajeni. Liikkeen kehitys käy ilmi m. m. siitä, että keskusasema oli 1890-luvun alussa palo-vakuutettu 60,000 markasta, mutta saman vuosikymmenen lo-pulla 250,000 markasta. Taloudellinen tulos yhdistyksen toimin-nasta v. 1897 osoittaa tuloja Smk. 116,345: 67 ja menoja Smk. 80,937: 17, joten säästö oli Smk. 35,408: 50.

Vuoden 1891 jälkeen ja koko sinä aikana, minkä Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö hoiti telefoniverkkoa urakalla, yhtiö peri jokaisesta suoranaisestä yksinkertaisesta johdosta korvauksena 70 markkaa. Telefoniyhdistyksen otettua hoidon käsiinsä voi-tiin vakinaisten jäsenten vuosimaksu alentaa 60 markkaan. To-delliset kustannukset jäsentä kohden tekivät noin 54 markkaa.

Helsingin Telefoniyhdistyksen johtokunta on kesäkuun 1 p:stä 1891 samaan aikaan 1899 vaihdellut perin vähän. Vuosina 1891—1893 toimivat johtokunnan jäseninä oikeusraatimies ARVID NY-BERG, pankinjohtaja TH. WEGELIUS ja insinööri C. CARSTENS sekä varajäseninä kunnallisneuvos F. W. GRÖNQVIST ja liikennekam-reeri KARL H. LINDHOLM. V. 1893—1894 tuli asessori E. STRÄHL-

MAN johtokunnan jäseneksi insinööri Carstensin sijaan, joka oli muuttanut paikakunnalta pois. Seuraavana tilivuonna valittiin edesmenneen asessori Stråhlmanin tilalle liikennekamreeri LINDHOLM, jonka varajäsenyyden peri insinööri ROB. HUBER. Tämä kokoonpano oli johtokunnalla kesäkuun 1 p:ään 1897, jolloin liikennekamreeri Lindholm erosi ja sijaan tuli tohtori AUGUST RAMSAY. Seuraavana tilivuonna astui pankinjohtaja Wegeliuksen jälkeen johtokunnan jäseneksi yli-insinööri TH. TALLQVIST, ja varajäseniksi tulivat maisteri G. DREIJER ja insinööri HUGO MÄKLIN.

(S. H.) AUGUST RAMSAY

Johtokunnan puheenjohtajana oli vuoteen 1897 saakka oikeus-
raatimies ARVID NYBERG sekä hänen jälkeensä tohtori AUGUST
RAMSAY.

FREDR. ROSBERG

(S. H.)

Tärkeä vaihdos tapahtui Helsingin Telefoni yhdistyksen johdossa kesäkuun 1 p:nä 1898, kun insinööri FREDR. ROSBERG, joka vuodesta 1882 oli ollut Helsingin telefonilaitoksen palveluksessa, otettiin yhdistyksen johtajaksi hovineuvos Dan. Joh. Wadénin jälkeen. Viimemainittu oli näet ilmoittanut aikovansa silloin erota Telefoni yhdistyksen palveluksesta. Hovineuvos Wadén lakasi niinmuodoin ottamasta suoranaisesti osaa työhön pääkaupungin telefonilaitoksen hyväksi,

jonka alkuunpanija hän oli ollut ja jonka kehitystä hän niin ansiokkaasti oli edistänyt. Hän pysyi sentään edelleenkin Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Telefoni-Osakeyhtiön johtokunnan puheenjohtajana, joka yhtiö sekin oli syntynyt hänen aloitteestaan, kuten seuraavasta näkyy.

III.

OLIHAN EDELTÄPÄIN ARVATTAVISSA, ETTÄ Helsingin telefonilaitos, kylliksi vakiinnuttuaan ja kehityttyään, oli vähitellen ulottava verkkonsa kaupungin ympäristöihin ja pyrkivä yhteyteen muiden paikkakuntien telefonilaitosten kanssa. Sama pyrkimys ja varmaankin vielä voimakkaampana ilmeni maaseudulla, joka tietenkin tunsi suurta tarvetta päästä puhelinyhteyteen maan pääkaupungin kanssa.

Seikka, joka Helsingissä joudutti yhdyslinjain syntymistä maaseudun telefoniverkkojen ja pääkaupungin välille, oli se kilpailu, mikä aikoinaan oli vallinnut Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön ja Yleisen Telefoniosakeyhtiön kesken. Olihan selvää, että yritys, jonka onnistui päästä yhteyteen muiden paikkakuntien telefoniverkkojen kanssa, siten melkoisesti lujitti asemaansa. Tässä tarkoituksessa yhdistettiin Loviisan ja Porvoon telefoni-yhtiöt v. 1886 Helsingin Telefoni-Osakeyhtiöön takaamalla sopivia etuja. Niinpä viimeainittu yhtiö otti kolmanneksella osaa Porvoon linjan kustannuksiin. V. 1887 rakensi Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö jo v. 1884 saamansa myönnytyksen nojalla linjan Hämeenlinnaan sekä avusti Mäntsälän-Orimattilan yhtiötä merkitsemällä yrityksen osakkeita. V. 1889 yhdistettiin uusi Loviisan linja helsinkiläiseen yhtiöön, samaten myös Tammisaaren ja Hangon linjat. V. 1890 tulivat lisäksi Kotkan, Haminan ja Viipurin johto sekä Turun—Forssan—Tampereen linjat. Talvella

1890—1891 rakennettiin suoranainen linja Orimattilasta Helsinkiin.

Yleinen Telefoniosakeyhtiö puolestaan ulotutti verkkonsa Oulunkylään, Meilahteen, Pikku-Huopalahteen, Granöhön, Löföhön, Drumsöhön, Helsinginpitäjän kirkonkylään, Tikkurilaan ja Malmille saaden yhteyteensä lähiseudun maatilojen, huviloiden ja muiden laitosten johdot.

Tällä kaupunkienvälisen puhelinyhteyden nopealla ja ilahduttavalla kehityksellä oli kuitenkin heikotkin puolensa. Nuo maaseutulinjat olivat näet useinkin varsin puutteellisesti järjestetyt ja rakennetut. Ne olivat tavallisesti yksilankaisia johtoja, jotka kulkivat samojen pylväiden varassa, mistä oli välttämättömänä seurauksena, että niiden välinen induktionivaikutus teki puhelut perin vaikeiksi käsittää. Kun Helsingin telefonilaitos yleensä sai syykseen tämän epätydyttävän puhelinyhteyden, ehdoitti hovineuvos Wadén Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön vuosikokouksessa 1891, että kaupunkienvälisen puhelinyhteyden parantamiseksi muodostettaisiin erityinen kaupunkienvälinen telefoniosakeyhtiö. Ehdotus hyväksyttiin ja lisäksi päätettiin pyytää Helsingin Telefoniyhdistystä antamaan johtokuntansa tehtäväksi »ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin, jotta kaupunkienvälisten puhelijohtojen omistajain kesken saataisiin käsittelyn alaiseksi kysymys kaksoislankajärjestelmän käytäntöönottamisesta näissä johdoissa induktionihäiriöiden ehkäisemiseksi» — esitys, johon suostuttiinkin.

Neuvottelut aloitettiin heti, ja niihin ottivat osaa kyseessä olevat omistajat sekä hovineuvos Wadén Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön puolesta ja insinööri Carstens Helsingin Telefoniyhdistyksen edustajana. Tuloksena oli, että Etelä-Suomen Kaupunkienvälinen Telefoni-Osakeyhtiö perustettiin osakasten kokouksessa Helsingissä syyskuun 30 p:nä 1892. Yhtiön lopullinen muodostaminen ei kuitenkaan ollut vielä selvä, sillä huonojen

raha-aikojen takia oli vaikea saada kokoon tarvittavaa pääomaa, 125,000 markkaa. Myöhemmin näkyy kuitenkin 63,000 markan merkintää pidetyn riittävänä. Sitä paitsi hidastutti suunnitelmia se seikka, että hallitus viivytti tarvittavien myönnytysten antamista. Nämä esteet voitettiin kuitenkin vähitellen, niin että kaupunkienvälinen yhtiö saattoi aloittaa toimintansa vuonna 1893.

Helsingin Telefoni yhdistys suhtautui yritykseen alusta alkaen suopeasti. Niinpä yhdistys lausui siihen tapaan, että koska ehdotettua kaupunkienvälistä yhtiötä oli vaikea saada aikaan, ellei voitu osoittaa yrityksen muodostuvan sekä varmaksi että voittoa tuottavaksi, niin yhdistys siihen suureen hyötyyn nähden, mikä kaupunkienvälisestä yhtiöstä oli koituva telefonilaitoksellemme, katsoi asiakseen joksikin aikaa sen hyväksi luopua sääntöjensä 2:ssä kohdassa pidättämästään oikeudesta sallia muidenkin henkilöiden tai yhtiöiden kuin Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön vetää kaupungin ulkopuolella olevilta keskusasemilta yhdysjohtoja yhteiselle kaupunkikeskusasemalle erityisten sopimusten mukaan. Tämän mukaisesti yhdistys päätti antaa Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Telefoni-Osakeyhtiön asettaa linjansa yhdistyksen keskusaseman yhteyteen ja sitoutui olemaan ensimmäisten viiden vuoden aikana myöntämättä kenellekään muulle pitemmän linjan omistajalle sellaista oikeutta. Tähän luvantoon liittyi kuitenkin erinäisiä ehtoja, joiden tarkoituksena oli määrätyissä tapauksissa turvata muillekin telefoniverkon omistajille mahdollisuus päästä kaupunkienväliseen yhtiöön ja liittyä yhdistyksen keskusasemaan.

Maaseudun puhelinkeskusasemain liittäytymisestä Helsingin keskusasemaan oli Helsingin Telefoni yhdistys määrännyt, että niiden omistajat, yksityishenkilöt tai yhtiöt, pääsivät yhdistyksen keskusaseman yhteyteen suorittamalla jäsenmaksuna kerta kaikkiaan 150 markkaa sekä vuosimaksun, joka oli las-

kettu siten, että 60 mk. oli pohjamaksuna, mihin lisäksi tuli 4 mk. kutakin puhelimenomistajaa ja -tilaajaa kohden, joka halusi olla oikeutettu Helsinki-puheluihin. Tämä vuosimaksu, jota ei kuitenkaan ollut laskettava suuremmaksi kuin kaikkiaan 400 markaksi, oli joutuva yhdistyksen urakoitsijalle, Helsingin Telefoni-Osakeyhtiölle, joka toimeenpanevan johtajansa kautta oli ilmoittanut tyytyvänsä tähän järjestelyyn.

Seuraavina aikoina oli kysymys näistä maaseutukeskusasemien suoritettavista maksuista useita kertoja yhdistyksen huomion esineenä. Tässä suhteessa yhdistys osoitti suurta auliutta. Tilintarkastajien tekemät huomautukset, että maksut eivät edes vastanneet yhdistyksen omia kuluja, eivät johtaneet maksujen koroittamiseen, koska yhdistys katsoi, että yhteys maaseutukeskusasemien kanssa tuotti etuja, joiden takia yhdistyksenkin kannatti jotain uhrata. Erimielisyyksiä ei tosin puuttunut, mutta ne korjattiin sovitteluilla ja myönnytyksillä.

Yhteistyössä Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Telefoni-Osakeyhtiön kanssa ilmeni siinäkin yleensä keskinäinen ymmärtämys. Vuonna 1899 oli yhtiölle kuuluvien kaupunkienvälisten johtojen lukumäärä kasvanut kaikkiaan 15:ksi. Kun siihen aikaan nostettiin kysymys toimitusmaksujen koroittamisesta kaupunkienvälisiltä johdoilta, jotta yhdistys saisi omat menonsa korvatuiksi, aiheutti se yhdistyksen ja Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Telefoni-Osakeyhtiön välillä keskusteluja yhdistyksen kaupunkienvälisen keskusaseman lunastamisesta. Kesäkuun 22 p:nä 1900 tehdyn kauppakirjan nojalla keskusasema siirtyi yhtiön haltuun erityisillä kauppakirjassa tarkemmin määrätyillä ehdoilla. Kaupunkienvälinen keskusasema sai kuitenkin maksamalla vuokratilauksen jäädä siihen yhdistyksen huoneeseen, mihin se oli sijoitettuna, niin pitkäksi aikaa kuin huoneisto oli yhdistyksen hallussa. Keskusaseman keralla yhtiö otti 12 telefonistia. Yhdistyksen oli edelleen hoidettava kaupungin piirissä ole-

vat yhtiön johdot sovitusta vuosimaksusta, minkä lisäksi tuli määrätty korvaus kultakin kilometriltä.

Huhtikuun 22 p:nä 1898 päätti yhdistyksen johtokunta määrätä kaupunkienvälisen yhtiön maksettavaksi vuosittain Smk. 6,800: — yhdistyksen keskusaseman yhteydessä olemisesta.

Kun puhelujen määrä yhdistyksen keskusaseman ja ympäristön maaseutukeskusasemain välillä oli vuosisadanvaihteen jälkeen melkoisesti kasvanut, katsoi johtokunta olevan aihetta yhdistyksen vuosikokouksen puhtaasti teknillisistä syistä maaliskuussa 1910 antaman ohjeen mukaisesti määrätä, että enintään 25 maaseutupuhelinta sai vastedes käyttää yhtä yhdysjohtoa. Tämän uudistuksen toimeenpanemiseksi irtisanottiin vanhat kontrahdit ja laadittiin uudet. Määräajan kuluessa 14 keskusasemaa allekirjoitti uuden sopimuksen, mutta 13 kieltäytyi sitä tekemästä vaatien vapaata liittäytymistä. Asia eteni valitustietä senaatin talousosastoon, joka tammikuun 20 p:nä 1911 antamallaan päätöksellä sääsi, että oli asetettava sovinto-oikeus määräämään millä ehdoilla ja tavalla puhelinyhteys oli järjestettävä Helsingin Telefoniyhdistyksen ja Tikkurilan, Espoon, Hyvinkään, Kilon, Malmin, Oulunkylän, Keski-Espoon, Finnsin, Keravan, Masabyn, Nurmijärven ja Vantaan keskusasemien välillä. Tämän mukaisesti jätettiin asia sovinto-oikeudelle, mihin valittiin pormestari A. Aminoff, varatuomari Ernst Krogius ja senaattori Carl Almqvist, joka viimeainittu toimi oikeuden puheenjohtajana. Joulukuun 18 p:nä 1911 antamallaan päätöksellä sovinto-oikeus määräsi, että asianosaisten kesken oli pantava voimaan normaaliliitymäsopimus, jonka pohjana oli periaate, että maaseutuyhtiöiden tuli rakentaa ja ylläpitää riittävästi kaksoislankaisia yhdysjohtoja puhelujen tiheyden määräämässä suhteessa ja että puhelimenkäyttäjän tuli suorittaa säädetty maksu kustakin puhelusta. Tämä puhelumaksu määrättiin 5 penniksi, jos maaseutukeskusasema sijaitsi enintään 20 km:n päässä Helsingin entisistä

sisätulleista, 10 penniksi, jos välimatka oli yli 20 ja enintään 50 km, sekä 15 penniksi, jos etäisyys oli vielä suurempi. Maaseutukeskusasema maksaa korvauksena kustakin uudesta kaksoislankaisesta yhdyslinjasta Helsingin Telefoniyhdistykselle 150 mk. siitä osasta johtoa, joka joutuu sisäpuolelle kaupungin entisiä sisätulleja, sekä lisäksi 120 mk. kilometriltä (yksilankaisesta 75 mk.) siitä osasta johtoa, minkä Telefoniyhdistys asettaa näiden tullien ulkopuolelle. Välikirjaan sisältyi edelleen m. m. määräehto korvauksista, jotka Helsingin Telefoniyhdistyksen tilaajain oli suoritettava maaseutupuheluista ja päinvastoin.

Sovinto-oikeuden päätöksessä lausuttujen periaatteiden mukaan laadittiin sittemmin liittymäsopimukset niidenkin maaseutukeskusasemien kanssa, jotka eivät olleet aiheuttaneet sovinto-oikeuden asettamista.

Täten oli pulmallinen kysymys maaseutukeskusasemien suhteesta Helsingin Telefoniyhdistykseen saanut oikeudenmukaisen ratkaisun. Puhelinyhteys maaseudun kanssa tuli samalla entistä paremmin järjestetyksi.

IV.

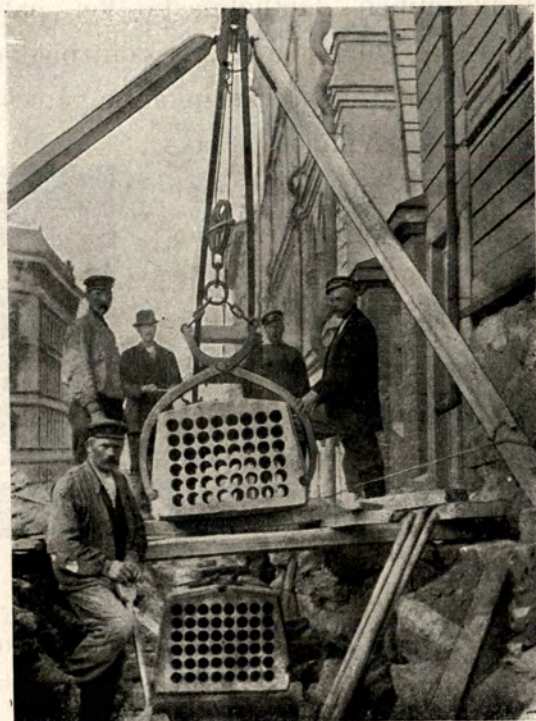
VUOSISADANVAIHDE LÄHIMPINE AIKOINEEN ON kieltämättä tapausrikkaimpia ja mielenkiintoisimpia ajanjaksoja Helsingin Telefoniyhdistyksen elämässä. Silloin laskettiin itse asiassa uusi perustus pääkaupungin telefoni-laitoksen kehitykselle ja määriteltiin vastaisen toiminnan periaatteet. Samalla saatiin vihdoinkin aikaan Helsingin Telefoni-Osake-yhtiön osto ja sen kautta se Telefoniyhdistyksen uudistus, joka oli ollut kysymyksen alaisena, jopa päätettynäkin, mutta jolle varemmin oli sattunut esteitä. Siten lopetettiin myös ne erimielisyydet, joita yhtiön liike-edut ja Helsingin Telefoniyhdistyksen keskinäisyysperiaate pakostakin olivat synnyttäneet.

Kysymys, joka nousi heti vuosien 1899—1905 muodostaman ajanjakson alussa vaatien johtokunnan huomiota, koski tontin hankintaa oman talon rakentamista varten yhdistyksen keskus-aseman ja hallinnon tarpeiksi. Tosin oli yhdistyksellä tarkoitusta varten hallussaan sekä ajanmukainen että toistaiseksi tilava huoneisto Grönqvistin talossa. Keskusasema oli hiljattain uusittu ja vastasi kaikkia vaatimuksia, joita sille aluksi asetettiin, todistaen sekä rakenteen että muun järjestelyn puolesta hankkijansa, Aktiebolaget L. M. Ericsson & C:ön hyvää ja tunnollista työtä. Mutta sellainen laitos kuin telefoni, jota alinomaa rikastutettiin uusilla parannuksilla ja joka ripeästi kasvavassa pääkaupungissamme näki käyttäjäpiirinsä lakkaamatta laajenevan, ei saatta-

nut pysähtyä yhteen kohti, vaan sen oli pakko seurata kehitystä. Tämä seikka se vaikutti, että johtokunta vähän sen jälkeen kuin uuteen huoneistoon oli muutettu, huomasi välttämättömäksi ryhtyä tuumimaan oman tontin ja oman talon hankkimista yhdistykselle. Tämän ajatuksen ilmaisivat tilintarkastajatkin kertomuksessaan v:n 1899 tilien tarkastuksesta. Maaliskuussa 1900 pidetty vuosikokous kannatti sekin periaatteessa tilintarkastajain esitystä, ja eräässä ylimääräisessä kokouksessa helmikuun 4 p:nä 1901 asetettiin lisätty johtokunta päättämään oman tontin ostosta Helsingin Telefoniyhdistykselle. Tähän lisättyyn johtokuntaan valittiin oikeusraatimies ARVID NYBERG, yli-insinööri TH. TALLQVIST, varatuomari G. W. EKLUND, kauppias JULIUS TALLBERG, tohtori AUGUST RAMSAY, hovineuvos DAN. JOH. WADÉN, maisteri G. DREIJER, insinööri HUGO MÄKLIN ja kaupunginkamreeri TEODOR HOLMBERG sekä varalle professori A. PALMBERG, asessori KARL SÖDERHOLM ja pankinjohtaja OTTO STENROTH, ja kokouksessaan helmikuun 23 p:nä 1901 se päätti ostaa Richard ja Vera Heimbergerin omistaman talon N:o 35 Korkeavuorenkadun varrella 90,000 markan hinnasta. Yksimielisesti myönnettäneen, että tämän asemaltaan keskeisen ja muutenkin sopivan talon osto oli edullinen ja viisas toimenpide, varsinkin kun talo saatiin verrattain huokealla hinnalla ja hyvillä maksuehdoilla. Se oli sitä paitsi välttämätön toimenpide, sillä jo alussa vuotta 1901 oli telefonilaitoksella noin 4,200 tilaajaa. Huoneistossa voitiin tosin vielä saada tilaa kolmelle 420-läppäiselle pöydälle eli kaikkiaan 5,500 tilaajalle, mutta lähitalojen katot keskusaseaman ympärillä olivat jo ylen kuormitetut. Iso tornitelinekin oli jo kauan ollut miltei täynnä, joten oli suuritta muutoksitta hankala asettaa uusia johtoja. Sen vuoksi johtokunta oli ryhtynyt toimiin hankkiakseen ilmakaapeleita, joita vedettäisiin tornista sopiville katoille, mistä langat sitten voisivat hajaantua. Tällaisilla kaapeleilla oli sitä paitsi se etu, että ne suuresti helpoittivat kaksoisjohtojen käy-

täntöön ottamista sekä estivät lankain kosketuksia ja katkeamia. Vuoden 1898 lopulla tilattiin sen tähden ilmakaapeleita toiminiimi Felten & Guilleaumelta. Ne saapuivat seuraavan vuoden alussa, ja heti ryhdyttiin asettamaan niitä paikoilleen. Kaapelit olivat kooltaan kahta lajia; paksummassa oli 102 paria paperilla eristettyjä kuparilankoja, ohuemmassa 52 paria. Niitä vedettiin keskusasemalta kuuteen eri suuntaan. Pisin kaapeli meni Siltasaarelle ja oli 1,150 metrin mittainen. Kaapelit osoittautuivat yleensä tarkoitustaan vastaaviksi.

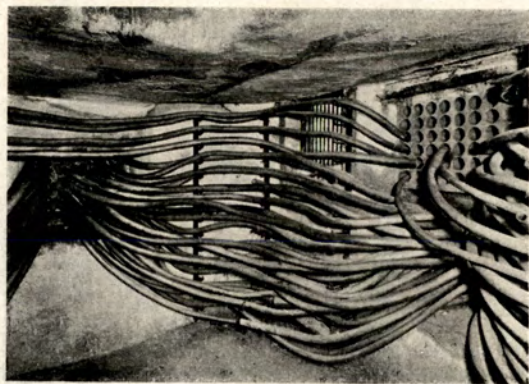
Tehdäkseen puhelimenkäytön niin taatuksi kuin mahdollista ja vähentääkseen yksityisiä ilmajohdot, jotka melkoisesti vaikeuttivat verkon hoitoa mitä enemmän se laajeni, oli johtokunta jo v. 1899 alkanut miettiä puhelinjohdot sijoittamista maan alle, niinkuin oli tapana

(S. H.) SEMENTTIPUTKIKANAVAA LASKETAAN

kaikissa suurkaupungeissa. Ensimmäinen koe tehtiin syksyllä 1899, jolloin sementtinen putkikanava laskettiin maahan keskusaseman ja Vaasan pankin uuden talon välille. Koe onnistui erinomaisesti. Sitten telefonilaitoksen johtaja, insinööri Fredr. Rosberg, laati keväällä 1900 täydellisen suunnitelman koko telefoniverkon kanavoimiseksi. Suunnitelman tarkasti ja hyväksyi Tukholman valtiontelefonin tarkastaja Axel Hultman, ja saatuaan yhdistyksen johtokunnan hyväksymisen se vielä

samana vuonna jätettiin kaupungin viranomaisille anomuksen ohella, jossa pyydettiin lupaa saada laskea kaupungin katuihin sementtiblokkeja telefonijohtoja varten. Kesti kuitenkin kauan, ennenkuin kaupungin viranomaiset olivat asian loppuun käsitelleet ja lupa oli myönnetty, niin että kanavatyöt voitiin aloittaa vasta syksyllä 1902. Varhain saapuneen pakkasen takia ja kun mallien hankkiminen Tukholmasta vei paljon aikaa, ehdittiin syksyn kuluessa valmistaa ainoastaan pääkanava Grönqvistin kivitalosta Kiseleffin taloon Antinkadun 1:een, jota vastoin eri taloihin johtavat sivuhaarat täytyi jättää seuraavaan vuoteen. Pääkanavan pituus oli 541 metriä, ja se sisälsi 48-, 36- ja 24-putkisia blokkeja eli yhteensä 21,470 metriä kaapeliputkea. Kustannukset tekivät 1 mk. 62 p:ää putkimetriltä. Työtä jatkettiin seuraavina vuosina, ja vuoden 1905 lopulla oli maassa kaikkiaan 5,234 metriä kanavaa, s. o. 110,525 putkimetriä, ynnä 62 kaapelikaivoa.

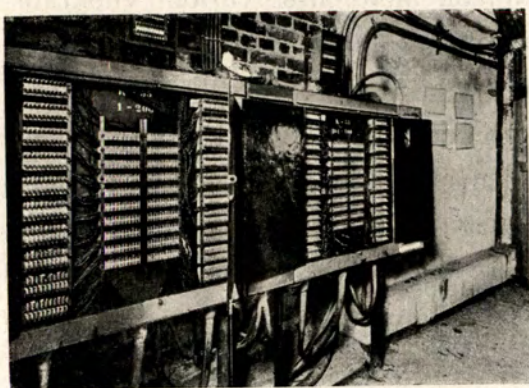
(S. H.)

KAAPELIKAIVO

Suuri ja aikaaviepä oli se työ, joka oli tehtävä, ennenkuin telefoniverkko saatiin maahan sijoitetuksi. Se vaati vielä vuosikausia, ja sen aiheuttamat kustannukset nousivat noin 400,000 markkaan, kuten tuonnempana tarkemmin kerrotaan.

Edellisessä on jo ohimennen viitattu, että kysymys siitä Helsingin Telefoniyhdistyksen uudistuksesta, joka oli tapahtuva siten, että yhdistys lunastaisi itsellensä Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön osakkeet ja vuokrausmonopolin, lopultakin oli saanut myönteisen ratkaisun. Kun asia, tosin hieman toisessa muodossa, v. 1898 oli yhdistyksen käsiteltävänä, kävivät mielipiteet erilleen

ja melkoinen vähemmistö äänesti osakkeiden ostoa vastaan. Mutta sittemmin oli käsityskanta ilmeisesti muuttunut. Koko kysymys oli kypsynyt ja mielipiteet vakaantuneet siihen suuntaan, ettei katsottu pääkaupungin telefonilaitoksen terveille kehitykselle välttämätöntä yhteistyötä Helsingin Telefoniyhdistyksen ja sen erillisen osan, Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön kesken itse asiassa olevan olemassa. Helsingin Telefoniyhdistys ja Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö työskentelivät kyllä saman päämäärän saavuttamiseksi, mutta erilaisia etuja harrastaen — etuja, jotka

YLIKYTKY

(S. H.)

eivät voineet olla joutu-
matta keskenänsä risti-
riitaan.

Nämä näkökohdat aiheuttivat, että neljä telefonilaitoksen kehitystä harrastavaa henkilöä, nimittäin kaupunginkamreeri TEODOR HOLMBERG, pormestari E. ÖHMAN, tohtori AUGUST RAMSAY ja

yli-insinööri TH. TALLQVIST, uudelleen pani vireille kysymyksen Helsingin Telefoniyhdistyksen uudistuksesta ja osakeyhtiön osakkeiden lunastamisesta, jonka asian he esittivät yhdistyksen vuosikokoukselle 1901. Heidän esiintymisensä vaikuttimena oli, paitsi halua poistaa eripuraisuuden aiheet, myöskin tietoisuus siitä, että koko Helsingin telefonilaitoksen tulevaisuus riippui sen hoidon järjestämisestä yhtenäisyyden ja yhteisyyden pohjalle. Kaupungin viranomaiset, joiden käsiteltävänä paraikaa oli anomus kaapelikanavain laskemisesta kaupungin katuihin, saattoivat tuskin olla kiinnittämättä huomiota niihin periaatteisiin, joiden mukaan yhdistys toimi. Siksi oli nyt kieltämättä sopiva aika ottaa uudelleen harkittavaksi kysymys Helsingin Telefoni-

yhdistyksen muuttamisesta täydelleen keskinäiseksi, s. o. Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön lunastamisesta ja liittamisestä yhdistykseen. Ehdoitus päättyi seuraaviin ponsiin:

1) Yhdistys lunastaa sovitusta määrä hinnasta Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön kaikki ulkona olevat 2,500 osaketta.

2) Tämä lunastus tapahtuu enintään 12 vuoden aikana siten, että osakeyhtiö vuosittain asettaa vähintään 200 osaketta yhdistyksen käytettäväksi ja lunastettavaksi.

3) Yhdistys sitoutuu siitä päivästä lähtien, jolloin sopimus päätetään, korvauksetta ottamaan hoitoonsa yhtiön vuokrausliikkeen ja jatkamaan sitä niin kauan kuin sopimus kestää.

Sinä tapauksessa, että yhdistys katsoisi ehdoituksen varteenotettavaksi, esittivät aloitteentekijät, että vuosikokous valitsisi joitakuita henkilöitä neuvottelemaan asiasta Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön valtuutettujen kanssa tämän ehdoituksen pohjalla, sekä, jos neuvottelut johtaisivat tulokseen, että kokoonkutsuttava ylimääräinen kokous yhdistyksen nimessä vahvistaisi sopimuksen.

Johtokunnan esityksestä asetettiin maaliskuun 30 p:nä 1901 pidetyssä vuosikokouksessa komitea, johon valittiin ehdoituksen tekijät ja maisteri G. DREIJER sekä varalle liikennekamreeri KARL H. LINDHOLM ja asessori KARL SÖDERHOLM, harkitsemaan kysymystä koko sen laajuudessa sekä neuvottelemaan telefoniosakeyhtiön valtuutettujen kanssa ehdotetusta ostosta. Marraskuussa samana vuonna komitea sekä Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön osakkaiden valtuutetut, pankinjohtaja OTTO STENROTH, intendentti C. P. SOLITANDER, kreivi CARL MANNERHEIM, pankkiiri EMIL TOLLANDER ja hovineuvos DAN. JOH. WADÉN, allekirjoittivat sopimuksen Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön osakkeiden myymisestä Helsingin Telefoniyhdistykselle pääasiallisesti seuraavilla ehdoilla, mikä sopimus sittemmin hyväksyttiin yhdistyksen ylimääräisessä kokouksessa marraskuun 19 p:nä 1901.

Helsingin Telefoniyhdistys maksaa Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön osakkeista 360 markkaa kappaleelta eli siis 2,500 osakkeesta yhteensä 900,000 markkaa. Hinta suoritetaan Helsingin Telefoniyhdistyksen antamalla 200 markan arvoisilla obligatsioneilla, jotka kasvavat vuotuista korkoa 6 %:n mukaan tammi-kuun 1 p:stä 1902 ja ovat kuoletettavat 25 vuodessa.

Telefoniyhdistykselle oli varattu oikeus kuusi kuukautta aikaisemmin ilmoitettuaan lisätä vuotuista kuoletusta tahi irtisanoa koko jäljellä oleva lainamäärä maksettavaksi, ja toiselta puolen se oli velvollinen vakuudeksi obligatsioonien ja kuponkien lunastamisesta pankissa pitämään talletettuna niin suuren määrän Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön osakkeita, että se 300 markan kurssin mukaan kultakin osakkeelta vastasi ulkona olevien, arpomattomien obligatsioonien summaa.

Heti vuoden 1902 alussa tuotiinkin kaikki yhtiön osakkeet Telefoniyhdistyksen konttoriin ja vaihdettiin obligatsioneihin.

Näin oli siis kysymys telefonilaitoksen yhtenäisyydestä vihdoin saanut suotuisan ratkaisun. Hintaa, joka siitä maksettiin, saattoi kenties tuntua korkealta, mutta yhdistys saavutti kaupassa suuria etuja ja vuokrausliikkeen tuottama tulojen lisäys oli niin melkoinen, että se korvasi obligatsioonilainan sekä koron että kuoletuksen. Vuodella 1901 on sen tähden aina oleva huomattava sija yhdistyksen aikakirjoissa.

Niistä perusohjeista, joiden mukaan Helsingin Telefoni-Osakeyhtiötä vastedes oli hoidettava, yhdistys päätti vuosikokouksessaan maaliskuun 26 p:nä 1902 m. m.

1) että puhelinjohtojen ja -koneiden vuokralleannossa on pääasiallisesti noudatettava yhtiön tähän asti käyttämiä tariffeja;

2) että yhdistys ottaa sovitusta korvauksesta toimekseen osakeyhtiön yksityisten johtojen, maaseutukeskusasemien sekä tilaajain koneiden korjauksen vuoden kuluessa;

3) että Telefoniyhdistyksen varsinaisessa kokouksessa valittu

yhdistyksen johtokunta on myös katsottava osakeyhtiön johtokunnaksi, sekä

4) että Telefoniyhdistyksen vuosikokouksessa valittujen tilintarkastajien toimeksi uskotaan myöskin telefoniosakeyhtiön vuositilien tarkastus.

Seurauksena Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön liittämisestä yhdistykseen oli niinkään, että se ehdotus Helsingin Telefoniyhdistyksen uusiksi säännöiksi, jonka johtokunnan puheenjohtaja, kaupunginkamreeri Teodor Holmberg oli laatinut, sai raueta. Ehdotetut säännöt eivät näet enää soveltuneet muuttuneisiin olosuhteisiin, jotka olivat aiheutuneet telefoniosakeyhtiön osakkeiden lunastuksesta.

Mielenkiintoista on todeta mitä Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön vuokrausmonopolin ja koko telefoniverkon hoidon siirtyminen yhdistyksen käsiin vaikutti yhdistyksen talouteen. Tässä suhteessa sopii mainita, että Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön tuotama bruttovoitto oli v. 1902, ensimmäisenä vuonna oston jälkeen, Smk. 104,880: 68. Tästä voitosta meni Smk. 16,158: 60 koneiden ja irtaimiston poistoihin, joten nettosäästöksi jäi Smk. 88,722: 08. Kun obligatsioonilainan annuiteetti oli Smk. 70,200: —, josta Smk. 54,000: — korkoja ja loput kuoletusta, niin Smk. 18,522: 08 edustaa siis puhdasta voittoa, joka pantiin telefoniosakeyhtiön vararahastoon. Yhdistyksen voitto oli mainittuna vuonna Smk. 72,278: 32, jota vastoin se oli ollut

v. 1897		Smk. 35,408: 50
» 1898		» 52,954: 06
» 1899		» 45,888: 03
» 1900		» 57,312: 45
» 1901		» 41,072: 24

Voitto- ja tappiotili osoitti seuraavat kokonaissummat:

		Tuloja	Menoja
V. 1898	 Smk.	209,099: 72	156,145: 66
» 1899	 »	211,321: 35	165,433: 32
» 1900	 »	232,194: 54	174,882: 09
» 1901	 »	251,415: 57	210,343: 33
» 1902	 »	347,445: 52	275,167: 20

Vuosibilanssin loppusummat olivat:

V. 1898	 Smk.	592,557: 78
» 1899	 »	591,248: 60
» 1900	 »	662,714: 80
» 1901	 »	822,722: 69
» 1902	 »	1,840,395: 05

Yllä esitetyt luvut ovat erittäin mielenkiintoisia. Ne osoittavat, mitenkä telefonilaitos on yhtämittaa kehittynyt tulojen kasvaessa vuosi vuodelta. Vuokramaksut ne tällöin pääasiallisesti ovat tuloja kartuttaneet. Mutta toisaalta menopuolikin osoittaa jatkuvaa kasvamista, muutamina vuosina vielä suurempaa kuin tulopuoli. Tämä on kuitenkin selitettävissä, sillä ajan vaatima henkilökunnan ja työväen palkkojen nousu, kohonneet katto-vuokrakustannukset, joihin v. 1900 meni Smk. 19,086: 90, sekä poistot ja kulungit vaikuttavat, että telefonilaitoksen uudistus ja kehitys niin ripeästi kasvavassa kaupungissa kuin Helsingissä aiheuttaa yhä suurempia menoja. Nimenomaan näistäkin syistä telefonilaitoksen tulee perustua keskinäisyysaatteen pohjalle eikä olla liikeyritys, joka työskentelee voiton hankkimiseksi osakkailleen.

On kuitenkin huomattava, että toiminnan tulos v. 1902 oli poikkeuksellisen hyvä ja että samaa tulosta ei lähinnä seuraavina vuosina saavutettu, jos huomio kiinnitetään yksinomaan puhtaaseen

voittoon. Seuraava yhdistelmä antaa selvän kuvan taloudellisen toiminnan tuloksista vuosina 1903—1905.

Voitto- ja tappiotili:

			Tuloja	Menoja	Voitto
V. 1903		Smk.	358,612: 11	291,067: 97	67,544: 14
» 1904		»	385,724: 15	331,050: 44	54,673: 71
» 1905		»	414,953: 18	364,260: 71	50,692: 47

Näistä numeroista käy selville tulojen tasainen nousu, joka johtuu pääasiallisesti vuosimaksujen lisääntymisestä, s. o. liittäytymisten lukumäärän kasvamisesta. Vuonna 1903 tekivät vuosimaksut Smk. 278,817: 95, vuonna 1904 Smk. 303,359: 35 ja vuonna 1905 Smk. 330,805: 80. Telefoni voitti siten vuosi vuodelta yhä enemmän alaa pääkaupungissamme osoittautuen tarpeelliseksi yhdysvälineeksi.

Vuosibilanssin loppusummat:

V. 1903		Smk.	1,999,482: 21
» 1904		»	2,147,257: 33
» 1905		»	2,626,308: 08

Näinä vuosina oli käynnissä voimaperäinen rakennus- ja uudistustyö, joka aiheutti suuria menoja vaatien myös paljon huolta ja puuhaa hallinnon taholta.

Mitä Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön toimintaan tulee, muodostui sekin yhdistyksen käsissä hyväksi afääriksi, kuten seuraava numeroyhdistelmä osoittaa:

		Bruttovoitto	Poistot	Oblig.-lainan annuit.	Voitto
V. 1903	Smk.	116,232: 31	19,278: 36	70,228: —	26,725: 95
» 1904	»	123,965: 06	19,445: —	70,396: —	34,124: 06
» 1905	»	136,021: 30	18,947: 50	70,292: —	46,781: 80

Voitto siirrettiin joka vuosi yhdistyksen voitto- ja tappioutilille, joka siitä sai huomattavan lisän. Se vaikutti osaltansa siihen, että yhdistyksen kävi mahdolliseksi panna toimeen ne verkkoa koskevat suuret uudistukset, jotka ovat tehneet pääkaupungin telefonilaitoksen siksi, mikä se tätä nykyä on.

Silmäys menoihin antaa sekin jonkun verran käsitystä yhdistyksen toiminnasta. Vuodesta 1898 vuoteen 1905, siis kahdeksassa vuodessa, olivat menot kasvaneet noin 208,000 markalla, s. o. tasaluvuin 156,000 markasta 364,000 markkaan, sekä kolmena viimeisenä vuotena enemmällä kuin 73,000 markalla. Tähän kohoamiseen olivat osaltaan vaikuttaneet melkoiset poistot, jotka tulivat tavaksi vuodesta 1903 lähtien. Yhdistyksen tilien tarkastusta koskevassa kertomuksessaan tilintarkastajat olivat kiinnittäneet huomiota jatkuvien poistojen välttämättömyyteen, koska yhdistyksen ilma-verkko oli melkoisesti menettävä arvoaan sikäli kuin johdot muutettiin maanalaisiksi ja koska uuteen keskusasemajärjestelmään siirtyminen teki vanhat laitteet miltei arvottomiksi. Asia aiheutti sittemmin johtokunnan puolelta tarkan tutkimuksen, joka kohdistui vastaaviin ulkomaisiin oloihin. Tuloksena oli ehdoitus, jonka yhdistys varsinaisessa kokouksessaan v. 1903 hyväksyi ja jonka mukaan vastedes oli vuosittain poistettava 10 % keskusasemalaitteiden, kiinnikepylväiden ja inventaarien arvosta, 7 % ilmajohtojen, 4 % ilmakaapelien, 3 % kattokiinnikkeiden, 2 % maanalaisten kaapelien sekä 1 % sementtikanavien arvosta. Tämä poisto pantiin toimeen jo samana vuonna ja teki Smk. 23,979: —. Lisäksi oli voitto- ja tappioutilille merkitty 23,418 markan suuruinen poisto, vastaten 3 % telefonilaitoksen arvosta, sekä 10 %:n poisto inventaareista, Smk. 1,131: 96, jota paitsi ilmaverkon v:n 1903 lopulla edustamasta kirjanpitoarvosta Smk. 45,506: 40 poistettiin vararahastoa vastaan. Poistojen yhteismäärä oli siis Smk. 94,035: 36. Vuonna 1904 tekivät poistot Smk. 97,430: 30, jaettuina samojen perusteiden mukaan kuin edellisenä vuonna. Vuonna 1905 olivat poistot kasvaneet

Smk:aan 141,588: 44, josta Smk. 84,070: 44 oli poistettu keskus-
aseman kirjanpitoarvosta.

Näiden poistojen merkitys käy vielä selvemmäksi, kun muiste-
taan, että vuosina 1901 ja 1902 osaksi poistettiin, osaksi siirrettiin
poistorahastoon Smk. 13,139: 12 ja 10,645: 97.

Kysymys, joka jäsen- ja tilaajamäärän kasvaessa kävi yhä polt-
tavammaksi, koski oman talon rakentamista yhdistyksen keskus-
asemaa ja hallintoa varten Korkeavuorenkadun varrelta oste-

LARS SONCK

(S. H.)

tulle tontille. Ensimmäinen toimenpide
tässä suhteessa oli, että arkkitehti
Lars Sonck johtokunnan marraskuun
23 p:nä 1901 tekemän päätöksen nojalla
sai toimekseen samanvuotisella ulko-
maanmatkallaan tutkia mannermaan
uusimpien puhelinkeskusasemain ra-
kennetta ja sisustusta, johtokunnan
sitoutuessa lunastamaan hänen sit-
temmin laatimansa luonnospiirustuk-
set yhdistyksen tulevaa taloa varten.
Johtokunnan kokouksessa helmikuun
21 p:nä 1903 arkkitehti Sonck toi
näytteille luonnoksensa, joissa esitetty

huonetilan järjestely pääkohdissaan hyväksyttiin. Edelleen päätettiin
samana vuonna pidetyssä vuosikokouksessa asettaa lisätty johto-
kunta kaikin puolin harkitsemaan tätä asiaa ja valittiin johtokun-
nan lisäjäseniksi pankinjohtajat ALFRED NORRMÉN ja E. SCHYBERG-
SON sekä pormestari E. ÖHMAN. Uudisrakennuksen suunnitelmaa ja
piirustuksia arvostelemaan kutsuttiin sitä paitsi asiantuntijaksi toi-
mitusjohtaja H. T. CEDERGREN Tukholmasta. Alussa vuotta 1904
arkkitehti Sonckin laatimat piirustukset tarkastettiin ja hyväk-
syttiin vähäisin muutoksin. Kustannusarvio teki Smk. 410,000: —.
Paitsi näitä suoranaisia rakennuskuluja sekä talon vielä maksa-

(S. H.)

TELEFONIVYHDISTYKSEN TALO KORKEAVUORENKADUN VARRELLA

matta olevaa kauppahintaa, Smk. 90,000: —, koitui yhdistykselle rakennushankkeen johdosta muitakin suuria menoja; niinpä tulossa oleva keskusaseaman muutto vei arviolta Smk. 150,000: —, kanavatyöt vuosina 1904 ja 1905 Smk. 100,000: — ja kaapeliostot vuonna 1906 Smk. 150,000: —. Kaikkiaan oli siis tarpeen Smk. 900,000: —. Kun yhdistyksellä näitä menoja varten olisäästöissä Smk. 280,000: —,

piti siis lainaamalla hankkia loput eli Smk. 620,000: —. Lisätty johtokunta omisti erityistä huomiota kysymyksen rahalliselle puolelle, ja tuloksena oli, että Keskinäiseltä Henkivakuutusyhtiöltä Suomelta saatiin 600,000 markan suuruinen laina, vakuutena kiinnitys Telefoniyhdistyksen uuteen taloon sekä keskusasemaan ja telefoniverkkoon. Varsinainen johtokunta oli asettanut kysymyksen alaiseksi, että koetettaisiin järjestää 5 tai 5½ prosentin obligatsioonilaina, suuruudeltaan Smk. 1,600,000: —, jolla voitaisiin ei ainoastaan maksaa yllä mainitut menot, vaan myös konvertata yhdistyksen aikaisempi 6 prosentin obligatsioonilaina, josta oli ulkona 866,520 markan arvosta obligatsioneja. Ajan ja rahamarkkinain kireys v. 1904 teki kuitenkin mahdottomaksi näin suuren lainan saamisen.

Kun siis lainakysymys oli järjestetty hankkimalla Suomi-yhtiöltä laina ja kun uudisrakennuksen piirustukset olivat saaneet asianomaisen vahvistuksen, ryhtyi johtokunta käytännöllisiin toimenpiteisiin rakennushankkeen toteuttamiseksi. Niinpä otettiin arkkitehti Lars Sonck johtamaan rakennustyötä, jonka yhdistys päätti teettää omaan laskuunsa, koska saapuneita urakkatarjouksia ei pidetty tyydyttävinä. Rakennusmestariksi otettiin rakennusmestari Heikki Kaartinen ja hankkeen etunenään asetettiin rakennuskomitea, johon valittiin kaupunginkamreeri TEODOR HOLMBERG puheenjohtajaksi sekä insinööri FREDR. ROSBERG ja arkkitehti LARS SONCK muiksi jäseniksi. Rakennustyöt alkoivat kesällä 1904. Tiilien hankinta annettiin Jokelan tiilitehtaalle, raakapinta-graniitin hankki Uudenkaupungin yhtiö, hienoksi hakatut graniittilohkareet osuuskunta Pohjola, erinäiset koristeelliset yksityisosat Vuolukivi-osakeyhtiö, lämmitys- ja ilmanvaihtojohdot Högforsin ruukki ja Vattolan puuhiomo sekä kattorakenteen toiminimi Franz Zimmermann Werdaussa.

Työ edistyi niin joutuin, että osa työväkeä ja virkamiehiä saattoi jo kesällä ja syksyllä 1905 muuttaa uuteen taloon, jossa konttori-

huoneistokin syksyllä saatiin käyttöön. Keskusaseman siirto määrättiin tapahtuvaksi vuoden 1906 jälkipuoliskolla, ja järjestelmä päätettiin pysyttää entisellään. Oli kyllä tuumailtu uuden järjestelmän käyttöönottamista Euroopan ajanmukaisimpien keskusasemien, nimenomaan toiminimi Cedergrenin rakentaman Moskovan keskusaseman mallin mukaan, mutta suunnitelma raukesi kustannusten suuruuden takia.

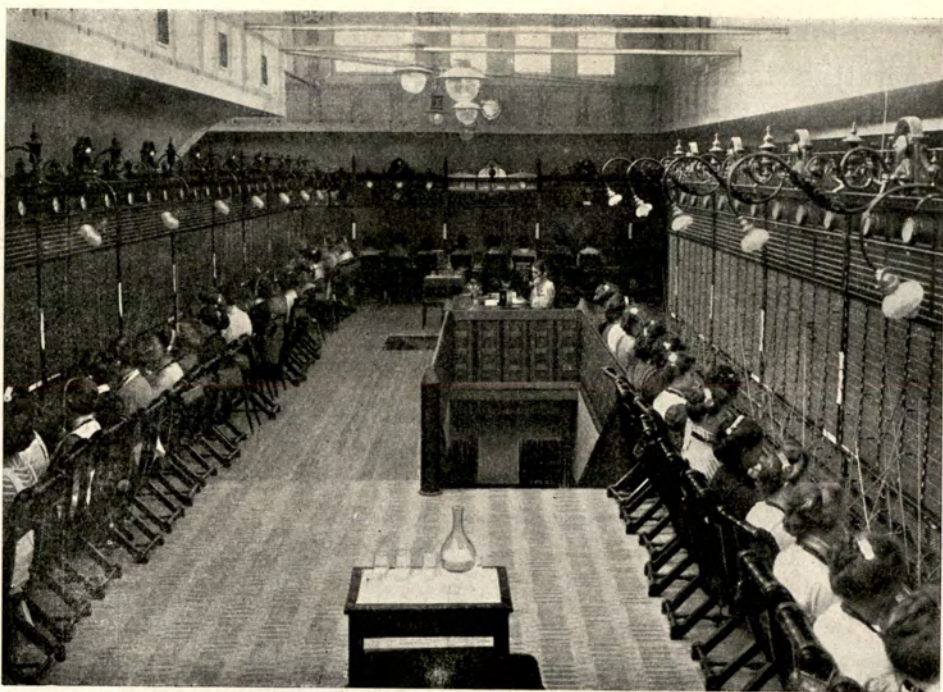
Käytännössä oleva keskusasemakoneisto soveltui enintään 8,000

(S. H.)

KESKUSASEMAN KUNTOONPANO 1906

liittäytymiselle. Vuodenvaihteessa 1905—1906 oli liittäytymisten lukumäärä 5,284. Järjestelmän laskettiin noin seitsemän vuoden kuluttua käyvän riittämättömäksi, jolloin se oli vaihdettava uuteen. Sillä välin oli yhdistyksen tosin pakko vuosittain uhrata noin 19,000 markkaa keskusasemapöytien lisäämiseen, mutta toiselta puolen ehdittäisiin samassa ajassa saada kanavisto, jonka päähaarat olivat valmistuneet vuonna 1905, täydennetyksi sivukanavilla sekä kaapelivarasto lisätyksi sikäli, että verkon muutto kaksoislankaiseksi tulisi likipitäen loppuun suoritetuksi. Kaikki nämä uudistus- ja täydennystyöt vaativat kuitenkin melkoisia summia ja nielivät

(S. H.)

KESKUSASEMA 1906—1912

yhdistyksen käyttövarat. Niin ollen näytti yhdistyksen taloutta ajatellessa edullisimmalta käyttää silloinen järjestelmä loppuun sekä vähitellen siirtyä uuteen. Telefonitekniiikan ripeä kehitys tuntui sekin kehoittavan niin myöhään kuin suinkin luopumaan vanhasta järjestelmästä, joka kuitenkin vastasi tarvetta ja täytti kohtuulliset vaatimukset. Oli näet täysi syy otaksua, että siinä ajassa, mikä vielä oli jäljellä, ennenkuin muutokseen oli pakko ryhtyä, saattoi syntyä joku silloisen ajan parastakin parempi järjestelmä. Sellaiset olivat suunnilleen ne näkökohdat, jotka puolsivat vanhan järjestelmän säilyttämistä. Keskusasemalle tilattiin kuitenkin L. M. Ericsson & C:olta Tukholmasta uusi ristikytkylaitos enintään 26,000 liittäytymistä varten, varustettu ukkosenjohdattimella y. m. Hinta oli 26,872 kruunua.

Yhdistyksen uudisrakennus palovakuutettiin Kaupunkien Yleisessä Paloapuyhtiössä 450,000 markasta. Keskusasema, joka ennen

(S. H.)

JOHTAJAN TYÖHUONE

oli ollut vakuutettuna Phoenixissä 300,000 markasta, vakuutettiin, myöskin ukkoseniskun varalta, Suomen Teollisuudenharjoittajain Keskinäisessä Paloapuyhdistyksessä. Kalusto ja tarpeet vakuutettiin yhteensä 30,000 markasta.

Vuosisadanvaihteen jälkeisinä vuosina johtokunta omisti paljon huomiota ja huolta toimenpiteille, jotka toisaalta säännöstelivät ja vahvistivat yleisöön kohdistuvan virantoimituksen järjestystä keskusasemalla, toisaalta turvasivat henkilökunnan taloudellista asemaa ja helpoittivat virantoimitusta.

Vuonna 1899 oli Helsingin Telefoni yhdistyksen henkilökunta perustanut sairas- ja hautausapukassan, jota yhdistys muutamina vuosina avusti 1,000 markalla.

Syksyllä 1901 otettiin käytäntöön lahjapalkkiojärjestelmä vakinaisen palkan lisäksi, kuten oli tehty useissa ulkomaiden telefoni-laitoksissa. Tarkoituksena oli edistää telefonistien työnsuorituksen

säntillisyyttä ja nopeutta palkitsemalla vuosineljänneksittäin niitä telefonisteja, jotka olivat osoittautuneet valppaimmiksi ja huolellisimmiksi. Saavutetut kokemukset ovat tyydyttävät, osoittaen että keskusaseman työnsuorituskyky on huomattavasti kohonnut järjestelmän tultua käytäntöön.

Vuonna 1902 laadittiin päivätelefonisteille uusi työjärjestys, joka lyhensi heidän keskimääräisen päivittäisen työaikansa 5,6 tunnista 5 tuntiin, laskettuna tammikuun 1 p:stä 1903. Uudistuk-

(S. H.)

PÄÄKONTTORI

sen johdosta täytyi ottaa palvelukseen 8 uutta telefonistia. Marraskuun 28 p:nä 1903 otettiin käytäntöön uudet välikirjat telefonistioppilaita varten.

Vuonna 1905 perustettiin johtokunnan aloitteesta Helsingin Telefoniyhdistyksen eläke- ja säästökassarahasto, johon liittyi suuri osa henkilökuntaa. Jotta iäkkäämmille virkailijoille varattaisiin samat edut kuin vastatulleilla oli odotettavissa, siirrettiin v:n 1904 voittovaroista rahastoon Smk. 18,574: —. Sitä ennen oli voittovaroista rahastoon siirretty Smk. 5,000: —. Tämän hyödyllisen rahaston perustaminen kävi tarpeelliseksi ja mahdolliseksi sen joh-

dosta, että yhdistyksen toiminta yhä laajeni. Niinpä oli yhdistyksen palveluksessa v. 1905 kokonaista 150 henkeä.

Ulkotyömiestenkin taloudellinen asema oli v. 1905 järjestelyn alaisena. Niinpä määrättiin, että työmiesten palkka laskettiin kymmentuntisen työpäivän mukaan ja että he olivat velvolliset vaa-
dittaessa tekemään ylityötä 50 %:n palkankorotuksella. Työpäivän pituus oli maalis—lokakuun aikana kymmenen tuntia, mutta marras—helmikuussa ainoastaan kahdeksan tuntia.

Palkankorotuksia oli aika-ajoin myönnetty kaikille virkailijoille. Joulukuun 1 p:nä 1905 vahvistettiin uusi palkkasääntö telefonisteja ja kontrollöörejä varten. Sen mukaan edellisten palkkaus vaihteli 600—1,440 mk. ja jälkimäisten 1,680—1,920 mk., riippuen siitä, pitkänkö ajan he olivat olleet yhdistyksen palveluksessa.

Jäsenten, vuokratilaaajain ja puhelujen lukumäärä vuosina 1899—1905 käy ilmi seuraavasta numeroyhdistelmästä:

	Jäseniä	Vuokratilaaajia	Yhteensä	Puhelujen
	Valitt.—Yhdist.	Valitt.—Yhdist.	Valitt.—Yhdist.	lukumäärä
V. 1899 ..	852 — 50	2,097 — 122	2,949 — 172	7,303,924
» 1900 ..	1,020 — 49	2,330 — 115	3,350 — 164	8,337,486
» 1901 ..	1,138 — 51	2,521 — 94	3,659 — 145	8,608,055
» 1902 ..	1,206 — 50	2,696 — 85	3,902 — 135	9,524,633
» 1903 ..	1,284 — 54	2,861 — 85	4,145 — 139	10,778,890
» 1904 ..	1,402 — 63	3,117 — 102	4,519 — 165	12,074,129
» 1905 ..	1,524 — 70	3,375 — 114	4,899 — 184	13,623,899

Näistä numeroista käy selville, että Helsingin telefonilaitoksen käyttäjäpiiri on vuosi vuodelta laajentunut, aiheuttaen, kuten edellä on esitetty, yhtämittaisia toimenpiteitä laitoksen pysyttämiseksi tehtävänsä tasalla, yleisön kasvavia nopeus- ja tarkkuusvaatimuksia vastaavana.

Vuodesta 1897 asti on jäsenten vuosimaksu pysynyt muuttumattomana, 60 markassa, vaikka omat kustannukset ovat jonkun verran vaihdelleet ja olisivat oikeuttaneet koroittamaan vuosimaksua. Vuokratilausmaksu on niinkään pysynyt koko ajan samana, ollen varsinaisessa kaupungissa Smk. 102: — vuodessa.

Vuosina 1899—1905 tapahtui huomattavia muutoksia yhdistyksen johtokunnassa. Vuosikokouksessa maaliskuun 29 p:nä 1899 valittiin johtokunnan jäseniksi tohtori AUGUST RAMSAY, yli-insi-

(S. H.)

VIKATOIMISTO

nööri TH. TALLQVIST ja oikeusraatimies ARVID NYBERG sekä varalle insinööri HUGO MÄKLIN ja maisteri G. DREIJER. Tohtori Ramsay toimi johtokunnan puheenjohtajana. Seuraavassa vuosikokouksessa päivälleen vuotta myöhemmin tohtori Ramsay ja yli-insinööri Tallqvist, joiden suuri kokemus ja auktoriteetti epäilemättä oli yhdistystä monella tapaa tukenut ja hyödyttänyt, ilmoittivat, etteivät olleet enää halukkaat jäämään johtokuntaan, johon siten valittiin tilivuodeksi, s. o. kesäkuun 1 p:stä 1900 samaan päivään 1901, oikeusraatimies ARVID NYBERG, kaupunginkamreeri TEODOR HOLMBERG ja varatuomari G. W. EKLUND sekä varajäseniksi maisteri

TEODOR HOLMBERG

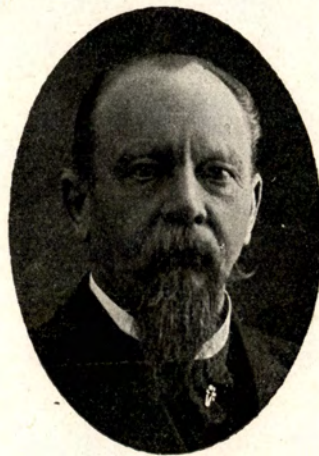
G. W. EKLUND

G. DREIJER

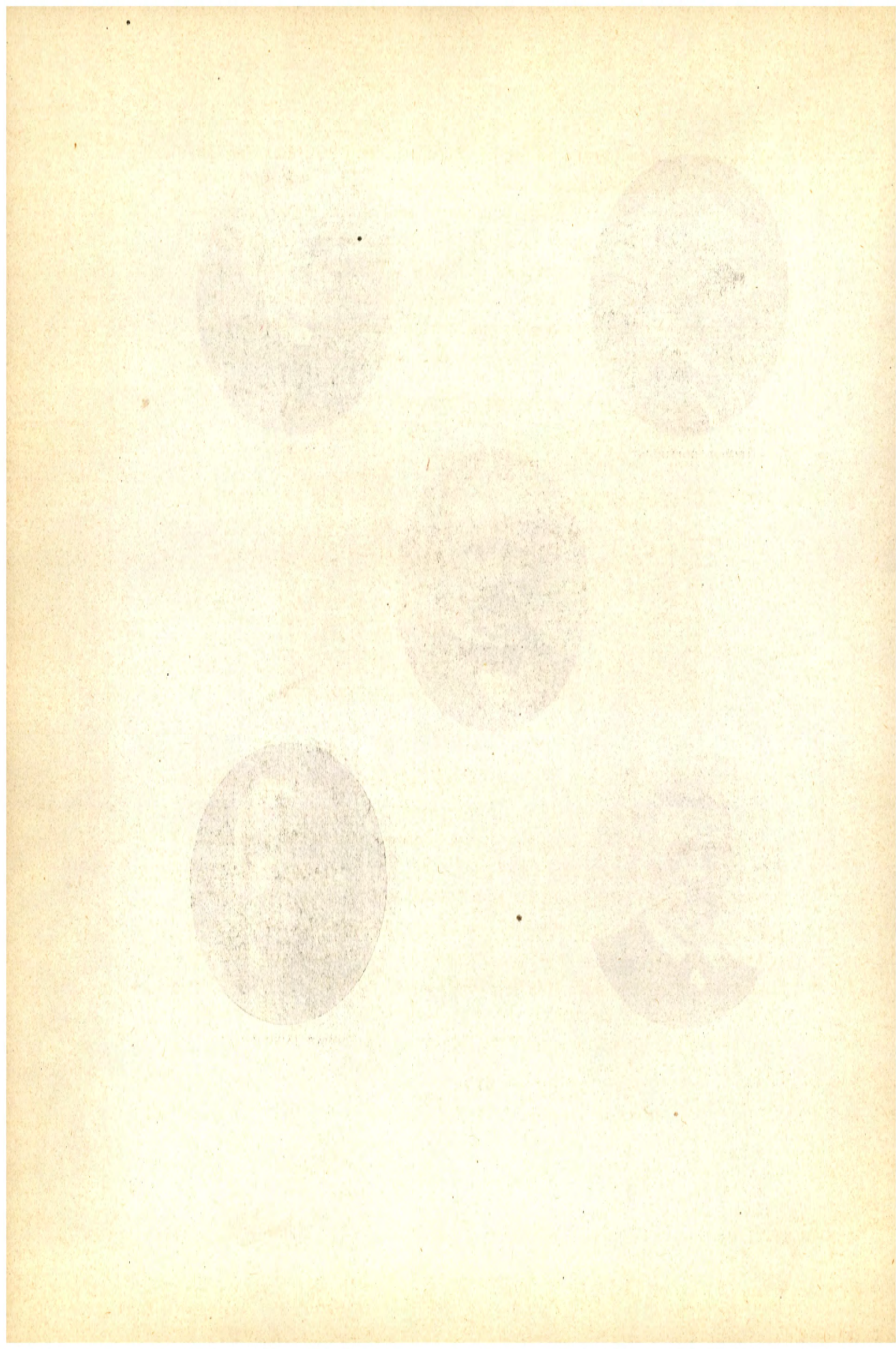

EDV. LOO

HERMAN JÄDERHOLM

(S. H.)

G. DREIJER ja protokollasihteeri O. ZITTING. Puheenjohtajana oli hra Nyberg. Seuraavaksi ajanjaksoksi, kesäkuun 1 p:stä 1901 samaan päivään 1902, valittiin johtokuntaan tohtori RAMSAY, kaupunginkamreeri HOLMBERG ja insinööri MÄKLIN sekä varajäseniksi maisteri DREIJER ja insinööri G. ZITTING. Tässä kokoonpanossa tapahtui kuitenkin se muutos, että ensimmäinen varajäsen, maisteri Dreijer, astui jäseneksi johtokuntaan tohtori Ramsayn jälkeen, joka nimitettiin senaattoriksi eikä sen vuoksi katsonut voivansa jäädä

(S. H.)

TELEFONISTIEN RUOKASALI

johtokuntaan. Seuraavina vuosina 1902—1903, 1903—1904, 1904—1905 ja 1905—1906 johtokunnan kokoonpano muuttui seuraavasti: insinööri Mäklinin sijaan tuli johtokunnan jäseneksi kesäkuun 1 p:nä 1903 oikeusraatimies Edv. Loo; yli-insinööri Th. TALLQVIST ja asessori KARL SÖDERHOLM tulivat kesäkuun 1 p:nä 1902 varajäseniksi; kesäkuun 1 p:stä 1903 valittiin yli-insinööri Tallqvistin sijaan varajäseneksi insinööri HERMAN JÄDERHOLM, ja asessori Söderholmin seuraajaksi tuli kesäkuun 1 p:nä-1904 hra AUG. LUNDQVIST. Kaupunginkamreeri Teodor Holmberg toimi kesäkuun 1 p:stä 1901 johtokunnan puheenjohtajana.

Telefonistien lukumäärät olivat seuraavat: v. 1899 kaikkiaan 95, joista 20 oppilasta; v. 1900 kaikkiaan 94, joista 19 oppilasta (huomattava kuitenkin, että vuoden varrella 12 telefonistia siirtyi Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Telefoni-Osakeyhtiön keskusasemalle); v. 1901 kaikkiaan 85, joista 14 oppilasta; v. 1902 kaikkiaan 97, joista 24 oppilasta; v. 1903 kaikkiaan 104, joista 27 oppilasta, ja v. 1905 kaikkiaan 113, joista 26 oppilasta.

V.

SILMÄÄNPISTÄVIN ILMIÖ HELSINGIN TELEFONiyhdistyksen toiminnassa vuoden 1906 jälkeisenä ajanjaksona on yhdistyksen jäsen- ja tilaajamäärän tavaton kasvaminen. Seuraavat numerot valaisevat välittömien liittäytymisten ennennäköistä vuosina 1907—1912, verrattuna lähinnä edellisten vuosien vastaaviin lukuihin. Jäsenten ja vuokratilainten lisäys oli mainittuina vuosina yhteensä 3,430 eli vuosittain keskimäärin 572, sen sijaan kuin vastaava määrä vuosina 1901—1906 oli vain 2,111 eli vuotta kohden keskimäärin 352. Vuonna 1913 karttui uusia välittömiä liittäytymisiä 463, seuraavana vuonna 62, mutta v. 1915 taas 577. Suurin lisäys, 719, tapahtui v. 1907, joka on tässä suhteessa ennätysvuosi, sillä niin huomattavaan määrään ei kasvu ole ennen eikä jälkeenkään noussut, eikä edes lähellekään tätä lukua. Liittäytymiset alkoivat kuitenkin enentyä jo v. 1906, jolloin niiden luku yhtäkkiä nousi enemmän kuin sadalla, sitä ennen kasvettuaan ainoastaan hyvin vähän.

Tuskinpa erehdytään, jos tämän v. 1906 alkaneen huomattavan suuren nousun syytä etsitään siitä valtiollisesta elpymisestä, joka seurasi edellisen vuoden historiallisia marraskuun päiviä. Kansakunta heräsi silloin uuteen eloon. Uusia toiminta-aloja aukesi suurille kansalaisjoukoille, miehille ja naisille, joiden oli siihen asti täytynyt pysytellä erillään osanotosta julkiseen elämään. Tulevaisuus kajasti valoisampana kuin vuosikymmeniin, ja toivehikasta

mielialaa vahvistivat vielä suotuisat taloudelliset olosuhteet. Sekä v. 1905 että 1906 oli sato ollut maassamme hyvä ja teollisuustoiminta erittäin virkeätä, johtuen osaksi maailmankaupan vilkkaudesta, osaksi siitä suuremmasta turvallisuudesta ja luottavaisemmasta yritteliäisyydestä, mikä seurasi loppuvuoden 1905 suuria valtiollisia tapahtumia. Maamme vienti — tämä kauppataipainon järjestäjä — kasvoi runsaasti, ja puutavarasta saatiin korkeita, osittain poikkeuksellisen korkeita hintoja.

(S. H.)

TARKASTUSAPARAATTIHUONE

Nämä suotuisat olot edistivät tietenkin yritteliäisyyttä maan pääkaupungissa, jossa kauppa- ja teollisuuselämällä on polttopisteensä ja josta enimmäkseen elvykkeet lähtevät. Taloudellinen nousu ilmeni lähinnä asukasluvussa, joka vuosina 1905—1908 kasvoi noin 25,000 hengellä. Hyvät taloudelliset olosuhteet ja ripeästi kasvava väkiluku vaikuttavat tietenkin edullisesti sellaiseen tärkeään yhdysvälineeseen kuin telefoniin. Toisaalta on taas päinvastainen vaikutus havaittavissa huononpuoleisina tai huonoina vuosina, jolloin uusien liittäytymisten lukumäärä enemmän tai vähemmän supistuu. Tämä olosuhteiden vaikutus liittäytymisten lukumää-

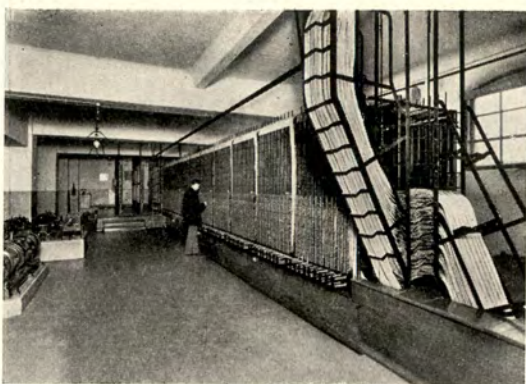
rään käy sitä suuremmaksi, mitä enemmän telefoni leviää. Sillä mitä enemmän se voittaa alaa syvien rivien eli yhteiskunnan pieneläjäin keskuudessa, sitä laajemmaksi käy tuo niin sanoaksemme häilyvä käyttäjäpiiri, jolle puhelin merkitsee siksi tuntuva menot erää, että sen pitämisestä on pakko luopua huonoina aikoina, tulojen vähetessä.

Jäsen- ja tilaajamäärän ripeässä kasvussa vuoden 1906 jälkeisenä ajanjaksona on myös huomattavissa eräs sangen merkilli-

(S. H.) LINJARAKENNUSOSASTON TOIMITUSHUONE

nen ilmiö, nimittäin liittäytymisten lukumäärän vahva kallistuminen vuokratilaaajain ryhmästä vakinaisten jäsenten puolelle, sen sijaan kuin suhde aikaisempina vuosina oli ollut ihan päinvastainen. Niinpä vuosina 1907—1912 välittömästi liittäytyneiden uusien vakinaisten jäsenten lukumäärä oli kaikkiaan 2,538, jota vastoin vuokratilaaajat samassa ajassa lisääntyivät ainoastaan 896 välittömällä liittäytymisellä. Vuosina 1901—1906 liittyi vakinaisia jäseniä kaikkiaan 721, jota vastoin uusien vuokratilaaajain määrä samassa ajassa oli 1,390. Kolmena viimeisenä vuotena 1913—1915 on tämä vakinaisten jäsenten ja vuokratilaaajain väli-

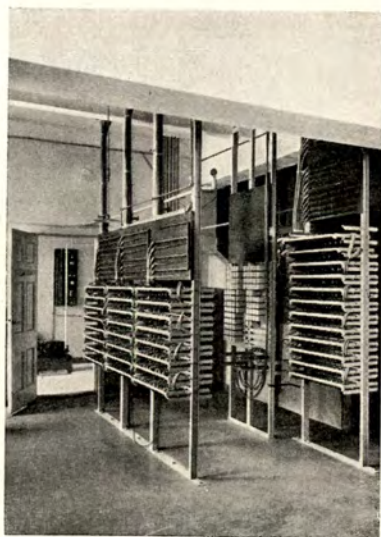
»KROSSI»

(S. H.)

osa rupesi vakinaisiksi jäseniksi, muut taas kokonaan lopettivat välinsä yhdistyksen kanssa. Selitys on siinä, että 1914 oli ensimmäinen sotavuosi, joka muutti olosuhteet perin pohjin. Osa telefoninpitäjistä siirtyi paikkakunnalta pois, ja toiset supistivat menojaan mikäli mahdollista. Mieliala, joka maassa vallitsi ensimmäisten sotakuukausien aikana, kuvastuu myöskin telefonilaitokseen liittyntymisten lukumäärässä, joka oli pienempi kuin minäkään muuna vuonna yhdistyksen koko olemassaolon aikana, nimittäin kaikkiaan 62. Vuoden 1915 varrella mieliala kuitenkin muuttui, uusia selviytymismahdollisuuksia ilmestyi, ja toiminta sai uutta vauhtia. Tämä selittää, miten vuosi 1915 liittyntymisten paljouuteen nähden kohosi parhaiden joukkoon, kun näet välittömästi liittyneiden vakinaisten jäsenten lukumäärä kasvoi 542:lla ja lisäksi tuli vielä 35 uutta vuokratilaaajaa.

Tämä painopisteen kallistuminen vakinaisten jäsenten puolelle johtuu ainakin osittain siitä seikasta, että uusille vuokratilaaajille oli vuosi-

sen suhteen muuttuminen ilmennyt vieläkin silmään-pistävämpänä. Vuonna 1913 kasvoi vakinaisten jäsenten lukumäärä kaikkiaan 603:lla, jota vastoin vuokratilaaajain luku väheni 140:llä. Seuraavana vuonna luopui kaikkiaan 396 vuokratilaaajaa, joista

(S. H.) AUTOMAATTISIA VALITSIJOITA

maksun lisäksi määrätty 40 markan suuruinen pääsymaksu, joka teki yhdistyksen vakinaisen jäsenyyden edut suuremmiksi ja silmäänpistävämmiksi. Tämä toimenpide kenties pystyy vähitellen muodostamaan Helsingin Telefoniyhdistyksen siksi, mikä se aina on tahtonut olla, nimittäin keskinäisyyden pohjalla työskenteleväksi yritykseksi, jossa kaikki puhelimenomistajat ovat osakkaina suorittaen yhtä suuren maksun.

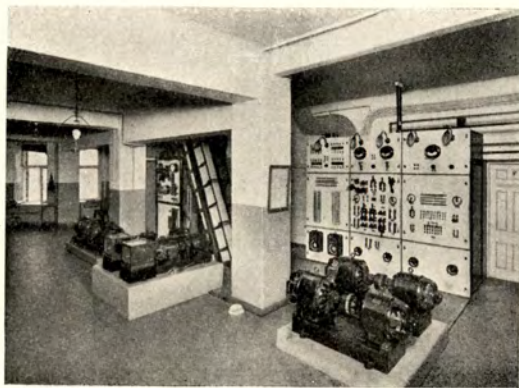
Yhdistyksen jäsenluvun kasvamisen ohella huomataan myös päivittäisten telefonipuhelujen määrän lisääntymistä. Puhelujen keskimäärä päivää ja konetta kohden oli v. 1893 alhaisin, nimittäin 5,5. Sittemmin se kohosi jonkun verran, mutta laski merkittävästi kyllä vuosina 1898—1901 jälleen 7,2:sta 6:een. Sen jälkeen tämä keskimäärä taas yhtämittaa nousi tehden v. 1912 kokonaista 8,46 puhelua päivää ja konetta kohden, mikä on korkein tähän asti saavutettu vuoden keskimäärä. Seuraavina aikoina se jälleen aleni ja on viime vuosina ollut 8,03, 8,09 ja 8,31. Toukokuussa 1912 saavutettiin kuukauden keskimääränä 9,71, joka yhä edelleen on puhelutiheyden korkein ennätys.

Alla oleva liittäytymisten ja puhelujen lukumääriä osoittava taulu valaisee tarkemmin puheena olevaa kehitystä.

		Jäseniä	Vuokratilaa-jia	Yhteensä	Puhelujen
		Valitt.—Yhdist.	Valitt.—Yhdist.	Valitt.—Yhdist.	lukumäärä.
V. 1906		1,676—69	3,608—125	5,284—194	15,274,342
» 1907		1,859—65	3,911—132	5,770—197	17,196,601
» 1908		2,098—67	4,391—133	6,489—200	19,126,205
» 1909		2,434—67	4,551—142	6,985—209	20,456,425
» 1910		2,870—81	4,585—140	7,455—221	22,595,375
» 1911		3,287—88	4,705—142	7,992—230	24,563,788
» 1912		3,837—98	4,807—144	8,644—242	27,359,338
» 1913		4,397—138	4,803—134	9,200—272	28,300,903
» 1914		5,000—160	4,803—134	9,663—294	30,393,873
» 1915		5,458—163	4,267—123	9,725—286	30,335,538

Edellisessä on mainittu, että tarpeelliset työt keskusaseman ja ristikytkylaitoksen sijoittamiseksi yhdistyksen uuteen taloon oli aloitettu uudelta vuodelta 1906. Kaunis rakennus, jonka julkisivu on raakapintaista graniittia, oli alussa vuotta 1906 melkein täysin valmiina, niin että yhdistys saattoi maaliskuun 31 p:nä ensi keran pitää siellä vuosikokouksensa. Tilavine, valoisine saleineen, arvokkaine, käytännöllisine, ylellisyyttä karttavine sisustuksineen ja mukavuuksineen talo on osoittanut vastaavansa kaikkia sille asetettuja vaatimuksia tuottaen kunniaa arkkitehdilleen ja kaikille niille, jotka ovat sen rakentamisessa olleet osallisina.

Ennenkuin talo kuitenkaan saattoi täyttää päätehtävänsä, s. o. olla yhdistyksen keskusaseman paikkana ja koko laajan telefoni-verkon polttopisteenä, oli suoritettava tähdellinen työ, nimittäin itse aseman muutto Grönqvistin talosta uuteen huoneistoon. Tämä muutto oli aiottu tapahtuvaksi kesällä, jolloin puhelujen lukumäärä on alhaisimmillaan ja valoisa vuodenaika tekee pitemmät työpäivät mahdolliseksi, mutta pahaksi onneksi se voitiin aloittaa vasta syyskuun keskivaiheilla, syystä että melkein kaikki hankkijat olivat laiminlyöneet ajoissa täyttää sitoumuksensa. Siitä seurasi, että muutto saatiin toimitetuksi vasta alussa vuotta 1907. Saman vuoden helmikuun 23 p:nä suljettiin vanha keskusasema, sitten kun viimeiset sen noin 6,000 johdosta oli kytketty uuteen keskusasemaan.

VOIMA-ASEMA

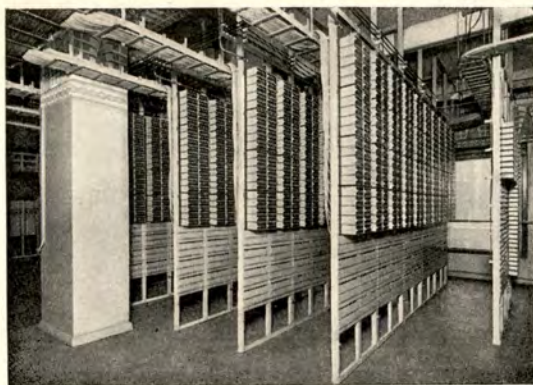
(S. H.)

Grönqvistin talon iso kattoteline, joka oli kannattanut nuo tuhannet langat, voitiin kuitenkin poistaa vasta kesäkuun 1 p:nä 1910.

Maaliskuun 2 p:nä 1907 vihittiin uusi keskusasema juhlallisuudella, johon yhdistyksen palveluksessa oleva

henkilökunta oli kutsuttu. Tunnustukseksi siitä työstä, minkä henkilökunta oli suorittanut keskusaseman muutossa, annettiin sille viisivuorokautinen ylimääräinen loma.

Yhdistyksen uutta taloa suunniteltaessa lienee yleinen mielipide yhdistyksen johtavissa piireissä ollut, että eri tarkoituksiin aiotuille

(S. H.)

LINJANSIIRTÄJÄTELINEITÄ

huoneistoille oli kullekin varattu riittävästi tilaa. Koska niissä yhdistyksen kokouksissa, joissa talon ostosta päätettiin, oli lausuttu, ettei rakennuksen suunnittelussa pitäisi mennä yli vallitsevan tarpeen, ei käynyt laatuunkaan sommitella rakennusohjelmaa minkään lähemmän tai etäisemmän tulevaisuuden tarpeita silmällä pitäen. Kustannuskysymyksellä oli sitä paitsi piirustusten laadinnan aikana niin suuri merkitys, että oli pakko mikäli mahdollista supistaa menoja. Nämä seikat selittävät, miksi johtokunnan jo pari vuotta sen jälkeen kuin uusi talo oli otettu käyttöön, täytyi ryhtyä harkitsemaan kysymystä aparaattisalin laajentamisesta lisärakennuksella. Liittäytyminen oli muodostunut suuremmaksi kuin oli osattu aavistaakaan. Tällöin tarjoutui tilaisuus ostaa 190,000 markan hinnasta Kasarmikadun puolella N:o 36 sijaitseva naapuritalo ja -tontti, jonka omistivat valtioneuvos Souranderin perilliset. Yhdistyksen ylimääräisessä kokouksessa heinäkuun 6 p:nä 1908 annettiin arkkitehti Lars Sonckin toimeksi laatia luonnospiirustukset aparaattisalin laajentamista varten. Samalla päätettiin jättää senaattiin anomus yhdistyksen tonttien yhteenrakentamisesta, johon saatiin lupa huhtikuussa 1911. Vähän ennen sitä oli arkkitehti Sonck esittänyt piirustuksensa lopullisesti hyväksyttäväksi. Rakennustyöt alkoivat kesällä arkkitehti Sonckin

johdolla ja rakennusmestari Joh. Johanssonin toimiessa työnjohtajana, ja jo seuraavana vuonna uudisrakennus oli käyttövalmiina. Maksamaan se tuli noin 86,000 markkaa.

Tämä lisärakennus antoi tarvittavan tilan uudelle monimutkaiselle keskusasemakoneistolle, jonka hankkimista ei enää voitu lykätä tuonemmaksi. Silloinen keskusasemalaitos oli näet järjestetty jo vuonna 1897, ja siinä oli tilaa ainoastaan 8,400 numerolle, mikä tosin oli aikoinaan ollut varsin huomattava luku. Koska sen laskettiin tulevan täydelleen käytetyksi vuosina 1911—1912, ryhdyttiin vuonna 1908 alustaviin toimenpiteisiin uusien laitteiden hankkimiseksi.

Kun ensin oli otettu selkoa ulkomaiden uusimmista senaikuisista telefonijärjestelmistä, laadittiin seikkaperäisten valmistelujen jälkeen v. 1909 teknillinen ohjelma uutta keskusasemaa varten keskuspatterijärjestelmän mukaan ja ryhdyttiin neuvotteluihin tukholmalaisen Aktiebolaget L. M. Ericsson & C:ön kanssa, joka sitten valmisti joitakuita koelaitteita eri järjestelmien mukaan.

Perinpohjaiset kokeet, joita sen jälkeen tehtiin eri järjestelmä-sommitteluilla, johtivat siihen tulokseen, että puoltolause annettiin keskuspatterijärjestelmälle, joka myös hyväksyttiin.

Lopullinen hankintasopimus tehtiin mainitun toiminimen kanssa syyskuussa 1910.

Aseman kuntoonpano, jonka suoritti Telefoniyhdistyksen oma henkilökunta insinööri Georg Berghin lähimmällä johdolla, alkoi v. 1911, ja tilaajain johdot siirrettiin uusiin pöytiin lokakuun 6 p:n vastaisena yönä v. 1912. Kuten ennakolta saattoi arvata, ei tämä muutto käynyt päinsä ilman melkoisia häiriöitä, uusi järjestelmä kun oleellisesti poikkeaa vanhasta. Mutta jonkun päivän kuluttua oli häiriöt voitettu ja uusi järjestelmä alkanut toimia yhä tasaisemmin, vastaten sille asetettuja vaatimuksia.

Uuden keskusase­man tilavuus on laskettu 20,000 liittäytymistä varten; se on laitettu L. M. Ericssonin kolmijohto-keskus-

patterijärjestelmän mukaan, ja siinä on käytännössä automaattinen alku- ja kaksinkertainen automaattinen loppumerkinanto. Jotta yhdistämistyö saataisiin tasaisesti jaetuksi, on kunkin telefonistin paikalla automaattisesti toimiva, »Johannsenin järjestelmän» mukainen apulaite, jolla telefonisti, milloin hänellä on paljon työtä, voi siirtää osan yhdistämistehtävistä jollekulle toiselle, joka sattuu olemaan joutilaana. Tämän aputoimituksen välittävät »Christensenin» järjestelmän» mukaiset pneumaattiset valitsijat.

(S. H.)

MAAKESKUSASEMA

Selvää on, että uusi keskusasema tuli maksamaan melkoista enemmän kuin vanhat varusteet. Kustannukset laskettiin 84 markaksi numeroa kohden. Vertailun vuoksi mainittakoon, että v. 1889, kun yhdistys pani kuntoon ne pöydät, jotka nyttemmin ovat hylätyt ja joissa aluksi oli 3,360 numeroa, kulungit nousivat 36 markkaan tilaajaa kohden, mutta sittemmin, kun pöytien koko tilavuus, 8,400 numeroa, tuli käytäntöön, menot kustakin johtonumerosta kohosivat 64 markkaan 75 penniin.

Toinen huomattava toimenpide, joka epäilemättä on koitunut suureksi hyödyksi Helsinkiä lähinnä olevan maaseudun puhelin-

yhteydelle, on erityisen maakeskusase­man järjestäminen. Sen perustaminen kävi tarpeen vaatimaksi, syystä että maaseutupuhelujen välittämisessä käytetyt laitteet johtojen lisääntymisen vuoksi eivät enää vastanneet tarkoitustaan, puheluja kun ei voinut etukäteen tilata eikä maksujen veloitusta täydellisesti valvoa.

Maakeskusase­man perustamista koskeva päätös tehtiin v. 1913 ja saman vuoden joulukuussa tilattiin siihen tarvittavat laitteet Aktiebolaget L. M. Ericsson & C:olta Tukholmasta.

Tämä keskusase­ma, joka nyttemmin välittää kaikki yllä mainitut maaseutupuhelut, avattiin kesäkuun 21 p:nä 1914. Se on järjestetty 100 maaseutulinjaa varten, mutta sen tilavuus riittää 200 sellaiselle johdolle. Puhelutilaukset saapuvat erityiselle merkitsemispöydälle, ja toimitus tapahtuu kahdella maaseutulinjapöydällä, joissa on neljä toimituspaikkaa. Yhteys tämän laitoksen ja pääkeskusase­man välillä saadaan aikaan yhdysjohdoilla pneumaattisten valitsijain avulla. Puheluaikojen merkintä tapahtuu automaattisella ajanrajoitus-laitteella. Samaten merkitään kun­kin puhelun tilaus- ja yhdistämisaika vartavasten laadituille tilauslipuille, ja se tapahtuu automaattisilla aikaleimasimilla.

Yleisön ja asianomaisten maaseutukeskusase­mien ehdittyä tottua uuteen järjestykseen on puhelinyhteys ollut täysin tyydyttävä. Tilattujen puhelujen keskimääräinen odotusaika, joka syyskuussa 1914 oli 5,5 minuuttia, oli seuraavana vuonna alentunut 4,3 minuuttiin.

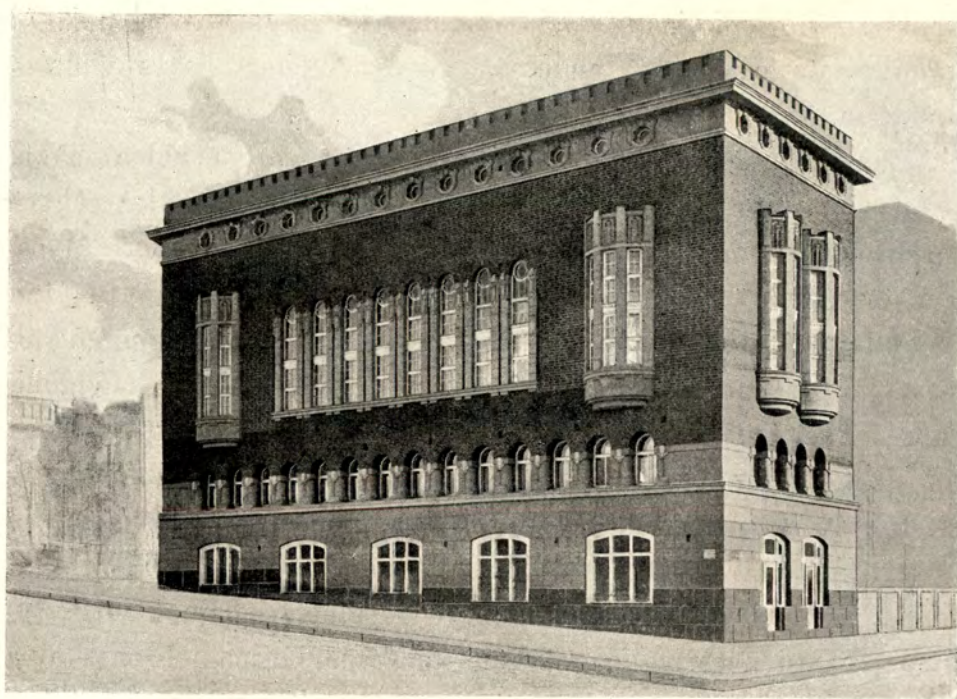
Maaseutupuheluista on telefoninpitäjiä veloitettu 5, 10 tai 15 pennillä kultakin puhelulta, riippuen matkan pituudesta, ja täten saatu tulo teki v. 1915 yhteensä Smk. 46,866: 31. Yhdistyksen menot maaseutupuheluista tekivät kuitenkin samana vuonna Smk. 70,653: 15. Kaupunkienväliset puhelut taas tuottivat samana vuonna kuluja Smk. 14,966: 30 ja tuloja Smk. 8,992: 50. Vuoden 1914 kuluessa välitettiin maakeskusase­man kautta 565,133 kaupunkiin pyydettyä ja 484,412 kaupungista pyydettyä puhelua

sekä v. 1915 kaikkiaan 584,937 kaupunkiin pyydettyä ja 560,175 kaupungista pyydettyä puhelua. Siis melkoinen lisäys yhdessä vuodessa.

Maaseutupuhelujen välittäminen ei kuitenkaan ole ainoa seikka, joka viime vuosina on antanut johtokunnalle aihetta ryhtyä järjestelemään puhelinyhteyttä yleisölle sopivalla tavalla. Myöskin itse kaupungin etäisemmät osat ovat vaatineet erityisiä toimenpiteitä, jotta puhelinyhteys voitaisiin pysyttää ajanmukaisena ja maksut saada puhelinta tarvitsevalle yleisölle mahdollisimman huokeiksi. Helsingin kaupungin alueellinen kasvaminen on näet johtanut siihen, että liittäytymiset uusista kaupunginosista Korkeavuorenkadun varrella sijaitsevan keskusaseman yhteyteen ovat käyneet yhä pitkämatkaisemmiksi ja aiheuttavat yhdistykselle kalliita kustannuksia. Jokainen sellainen liittäytyminen vaatii näet oman erikoisen kaksoislankaisen johtonsa aina pääasemalle asti. Nämä kustannukset tekevät puhelimen kalliimmaksi ja ehkäisevät sen levenemistä. Niiden alentamiseksi on olemassa keino, että rakennetaan etäisempiin, taajaväkisiin osiin uusia keskusasemia, joihin ympäristön puhelimentilaajat liittäytyvät.

Sellaiseen toimenpiteeseen on yhdistyksen johtokunta katsonut olevan syytä ryhtyä uusissa Töölön ja Kallion kaupunginosissa asuviin yhdistyksen jäseniin ja tilaajiin nähden. Kysymys erityisten keskusasemain rakentamisesta näihin kaupunginosiin nostettiin jo syyskuun 14 p:nä 1910 niiden toivomusten johdosta, joita oli lausuttu n. s. entisten sisätullien ulkopuolella asuvien kaupunkilaisten puhelinmaksujen alentamisesta samaan määrään, mikä kannettiin näiden tullien sisäpuolella asuvilta. Asia jätettiin kuitenkin lepäämään, koska ne puhelimenpitäjät, joita se lähimmin koski, eivät kiinnittäneet ehdotukseen sanottavaa huomiota.

Kysymys pantiin johtokunnassa uudelleen vireille joulukuussa 1913 erään ehdotuksen yhteydessä, joka koski yhtäläisten maksujen määräämistä kaikille yhdistyksen jäsenille, jotka asuivat vah-

(S. H.)

TELEFONIVYHDISTYKSEN TALO TÖÖLÖSSÄ

vistetun kaupunginasemakaavan alueella. Syynä oli lähinnä se, että tilaajain muutto Töölöön ja Kallioon oli yhä kasvanut. Niinpä liitettiin vuosina 1911—1913 keskimäärin 303 uutta puhelinta vuodessa Töölöstä ja Kalliosta yhdistyksen keskusaseman yhteyteen, sen sijaan kuin vastaava keskimäärä kolmena edellisenä vuotena oli ollut 95. Toimeenpantu tutkimus osoitti, että keskus-patterijärjestelmän tultua käytäntöön jokaisen uuden puhelimen aiheuttama kustannus oli mainituissa osissa kaupunkia kohonnut 379 markkaan, vastaten 172 markan lisämenoa kustakin liittäytymisestä. Ottaen keskimääräksi 300 uutta liittäytymistä tekisi lisämeno vuosittain yhteensä 51,600 markkaa. Niinmuodoin oli siis aivan välttämätöntä järjestää näiden etäisten kaupunginosien puhelimet erityisten keskusasemain alaisiksi.

Maaliskuussa 1914 pidetty vuosikokous hyväksyikin yksimielisesti ehdoituksen uusien keskusasemain perustamisesta Töölöön ja

(S. H.)

TELEFONIVHDISTYKSEN TALO KALLIOSSA

Kallioon, ja molemmat päätettiin rakentaa 1,000 liittäytymistä varten. Kustannukset oli arvioitu 710,000 tai 720,000 markaksi, ja johtokunta valtuutettiin näitä uusia yrityksiä varten käyttämään tarvittavaa luottoa. Keskusasemien tarpeiksi lunastettiin Helsingin kaupungilta tontti N:o 43 Runeberginkadun varrella Töölössä ja N:o 11 Kaarlenkadun varrella Kalliossa. Rakennusten piirustuksien laatiminen jätettiin arkkitehti Lars Sonckin toimeksi ja rakennustyö annettiin urakalle rakennusmestari Joh. Johanssonille. Talot valmistuivat syyskesällä 1915, mutta olosuhteet tekivät mahdottomaksi hankkia uusille keskusasemille tarvittavia laitteita siinä ajassa kuin oli ollut aikomus.

Ohjelma näitä asemia varten oli laadittu syyskuussa 1914 aikaisempien kokemusten johdolla ja ottaen varteen telefoniteknii-

kan uusimmat edistykset. Aktiebolaget L. M. Ericsson & C:o on kesäkuussa 1915 tehnyt vaihtoehtoisia järjestelmäehdotuksia näiden alakeskusasemain kuntoonpanemiseksi. Eräs näistä ehdotuksista on seuraavanlainen:

Telefonijärjestelmä, jossa puhelunpyynnöt automaattisesti jakautuvat jouten oleville telefonisteille sähkömagneettisten valitsijain kautta, jotka ovat kullakin tilaaja-johdolla erityiset. Tällä järjestelmällä saataisiin aikaan:

1) että saapuvat puhelunpyynnöt jakautuvat täysin yhdenmukaisesti toimituspaikkoihin,

2) että telefonistien lukumäärä voidaan sovittaa tarvetta myöten, ja

3) että vastausajat käyvät mahdollisimman lyhyiksi.

Järjestelmällä on edelleen se huomattava etu, että puhelun päätyttyä kahden tilaajan kesken voidaan kummallakin koneella *heti* päästä keskusasemalle ja saada uusi puhelu, riippumatta siitä, onko edellinen yhdistys katkaistu vai eikö.

Eri keskusasemain toisiinsa liittämiseksi on ehdotettu yhdysjohtojärjestelmää sähkömagneettisine valitsijoineen sekä optillista numeronantolaitetta.

Valitettavasti olosuhteet yhä edelleen ovat sellaiset, ettei keskusasemia saada käyttökuntoon, ja niin ollen liittäytymiset tapahtuvat entiseen tapaan, tuottaen yhdistykselle melkoisia lisäkustannuksia. Telefoniverkkoa varten on kuitenkin suoritettu laajoja kanavoimistoitä Töölössä ja Kalliossa, seuraten aikaisemmin laadittua yleissuunnitelmaa.

Samat asianhaarat, jotka ovat aiheuttaneet yhdistyksen päätöksen Töölön ja Kallion keskusasemain perustamisesta, ovat myös saaneet yhdistyksen rakennuttamaan alakeskusaseman Munkkiniemeen. Lähimpänä syynä sen perustamiseen olivat ne kylläkin oikeutetut valitukset puhelinyhteyden häiriöistä, joita v. 1914 esiintuottiin Läntisen viertotien varrella, Granössä, Meilah-

dessa ja Munkkiniemessä asuvien puhelimenpitäjän taholta. Häiriöt olivat selitettävissä siten, että noihin kaukana Korkeavuorenkadun keskusasemalta sijaitseviin seutuihin vedetyt johdot olivat yksilankaisia. Kaksoislankaisten johtojen asettaminen olisi käynyt niin kalliiksi, ettei kustannuksia vastaavilla maksuilla olisi ollut toivoa saada niillä tienoin enää uusia tilaajia. Munkkiniemen yhtiön ilmaiseksi luovuttamalle tontille rakennettiin arkkitehti Sonckin piirustusten mukaan noin 10,000 markkaa maksava

(S. H.)

MUNKKINIEMEN KESKUSASEMA

keskusasema, johon yhdistettiin m. m. Granön, Munkkiniemen ja Meilahden puhelimet. Siten saatiin näiden seutujen telefoniolyt tyydyttävästi järjestetyiksi.

Tässä yhteydessä mainittakoon vielä, että Huopalahden eli Haagan keskusasema myytiin 7,500 markan hinnasta Haagan huvilayhdyskunnalle, joka oli tarjoutunut lunastamaan sen ja sitoutunut ottamaan nimiinsä siihen liittyvät vuokrasopimukset.

Kuten näkyy, on viime vuosina suoritettu melkoisia uudisrakennustöitä, jotta etäisempien seutujen liittäytymiskustannukset saataisiin alenemaan ja yleisön oikeudet vaatimukset kunnol-

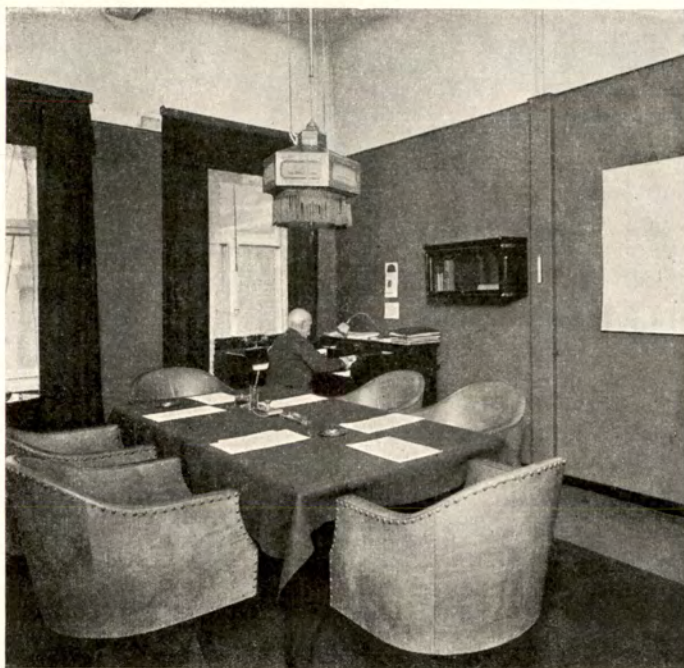
liseen ja hyvin järjestettyyn puhelinyhteyteen nähden tulisivat tyydytetyiksi.

Paitsi puhelinyhteyden järjestämistä koskevia toimenpiteitä, jotka asiakirjojen mukaan ovat viime vuosina suuressa määrin kiinnittäneet puoleensa yhdistyksen ja sen johtokunnan huomiota, on myös itse hallinto vaatinut paljon työtä ja huolta. Helsingin Telefoniyhdistyksen ripeä kehitys ei tietenkään voinut olla vaikuttamatta, että yhdistyksen hoidon vanhat muodot ennen pitkää osoittautuivat liian ahtaiksi ja että hallintokoneiston uudistus kävi tarpeen vaatimaksi. Aiemmin oli yhdistyksen johtajan ollut pakko niin sanoaksemme hoitaa koko laitos. Tietenkin oli siinä apuna m. m. johtokunnan puheenjohtaja ja yhdistyksen palveluskunta, mutta koko jokapäiväinen työ keskittyi kuitenkin johtajan käsiin, ja hänen vastuullaan oli yrityksen normaalin meno. Tämä patriarkaalinen hallintojärjestelmä ei kuitenkaan voinut ajan pitkään pysyä voimassa, vaan se oli vaihdettava toiseen, joka kyllä oli mutkikkaampi, mutta samalla järkiperäinen, nimittäin siihen, että työ jaettiin eri osastoille, joilla kullakin oli vastuunalainen päällikkönsä. Tätä erinomaisen tärkeätä uudistusta koskeva ehdotus oli johtokunnan käsiteltävänä vuoden 1912 lopulla, ja saman vuoden joulukuun 5 p:nä se vahvistettiin *työjärjestyksen* nimisenä. Tämän työjärjestyksen mukaan, johon yhdistyksen koko nykyinen toiminta perustuu, laitoksen hoito on jaettuna neljälle eri osastolle, jotka ovat *pääkonttori*, *asemaosasto*, *linjarakennuskonttori* ja *varasto*. Kullakin osastolla on oma ohjesääntönsä, jonka mukaan sen toiminta on järjestetty. Pääkonttori, jonka tehtävänä on lähinnä yleisön palveleminen, hoitaa kassatyön, kirjanpidon ja tilikontrollin. Asemaosaston toiminta on jaettu *aseman*, *»krossin»*, *keskusaseman*, *vikakonttorin* ja *konepajan* kesken, joilla kullakin on oma erityinen tehtävänsä. Linjarakennuskonttorin toimena on, kuten nimityksestä käy selville, suorittaa kaikki itse telefoniverkkoon ja aparaatteihin kohdistuvat työt,

ja varasto-osasto taas pitää huolta telefonilaitoksen tarveainey. m. varastosta. Kukin osasto valvoo sitä paitsi palveluksessaan olevaa henkilökuntaa ja on oikeutettu tekemään aloitteita omalla erikoisalallaan.

Tämä työjärjestys on näyttäytynyt tarvetta vastaavaksi ja turvannut laitoksen hoidon säännöllistä menoa.

*

(S. H.)

JOHTOKUNNAN HUONE

Vuoden 1906 jälkeisenä aikana, jolloin liittäytymisten runsas lisääntyminen tuotti yhä enemmän työtä yhdistyksen virkamiehille, telefonisteille ja muulle henkilökunnalle, on johtokunta enemmän kuin milloinkaan ennen nähnyt olevan syytä kiinnittää huomiota kyseessä olevien henkilöiden työaikaan ja palkkaukseen. Niinpä vahvistettiin uusi konttorihenkilökunnan, mekaanikkojen y. m. palkkatariffi astuvaksi voimaan tammikuun 1 p:nä 1908. Tammikuun 1 p:stä 1909 muutettiin telefonistien

palkkasääntöä sikäli, että alin palkkaluokka tuli saamaan 720 markkaa vuodessa siihenastisen 600 markan asemesta, minkä ohessa korkeampaan palkkaluokkaan ylentäminen tapahtui kahta vuotta aikaisemmin kuin ennen. Työaika oli 5 tuntia, välillä 15—20 minuutin loma. Telefonistien keskimääräinen vuosipalkka oli Smk. 955: 55. Korkein palkka oli Smk. 1,440: —, jota nautti kaikkiaan 24 telefonistia 135:stä. Paitsi varsinaisia telefonisteja oli yhdistyksen palveluksessa 30 oppilasta. Virantoimituksessa osoitetusta huolellisuudesta ja sääntillisyydestä jaettiin edelleenkin palkintoja. Niinpä v. 1906 jaettiin Smk. 5,450: —, v. 1907 Smk. 5,590: —, v. 1908 Smk. 6,195: — ja v. 1909 Smk. 7,555: —.

Vuonna 1910 oli yhdistyksen palveluksessa 136 telefonistia ja 30 oppilasta. Edellisistä oli 24:llä korkein palkka Smk. 1,440: —. Keskimääräinen palkka oli mainittuna vuonna Smk. 1,035: — ja palkintojen summa Smk. 7,960: —. Vuonna 1911 oli telefonistien luku kasvanut 145:ksi, jota paitsi oli 31 oppilasta. Sinä vuonna tapahtui uusi palkkajärjestely, laskettuna huhtikuun 1 p:stä, joten ylimmän palkkaluokan telefonistit tulivat saamaan 1,800 markan maksimipalkan joka toinen vuosi tapahtuvien 10 markan kuukausikoroitusten kautta. Täten joutui 20 telefonistia nauttimaan 1,560 markan vuosipalkkaa. Keskimääräiseksi palkaksi tuli Smk. 1,061: 17, ja palkinnot tekivät Smk. 8,130: —. Vuonna 1912 oli telefonistien lukumäärä 144 ja oppilaiden 45. Edellisistä 13 nautti korkeinta palkkaa, Smk. 1,800: —, keskimääräisen palkan ollessa Smk. 1,111: 66. Palkintoina jaettiin Smk. 8,320: —. Vastaavat luvut v. 1913 olivat 162 telefonistia, joista 14:llä vuosipalkkaa Smk. 1,800: —, sekä 34 oppilasta. Palkintoina jaettiin Smk. 9,105: —. Seuraavana vuonna telefonistien lukumäärä oli 167, ja oppilaita oli 34. Korkein vuosipalkka Smk. 1,800: — oli 12 telefonistilla. Keskimääräinen palkka teki Smk. 1,106: 58 ja palkinnot Smk. 13,090: —. Vuonna 1915 oli telefonistien luku yhteensä 166, joista 15:llä oli vuosipalkkana

Smk. 1,800: —. Keskimääräinen palkka teki Smk. 1,147: 22, ja palkintoina jaettiin vuoden kuluessa Smk. 13,780: —. Oppilaita oli 32. Kontrollöörien ja telefonistien palkkaus teki v. 1915 yhteensä Smk. 221,660: —.

Työmiesten keskimääräinen päiväpalkka koroitettiin huhtikuun 29 p:nä 1907 Smk:sta 3: 70 Smk:aan 4: 20, jota paitsi taattiin vuosittain kuusipäiväinen loma kullekin työmiehelle, joka oli välikirjalla kiinnitetty yhdistyksen palvelukseen. Myöhemminkin on palkankorotuksia myönnetty yhdistyksen vakinaisille työmiehille, jotka sitä paitsi ovat samoin kuin yhdistyksen muukin henkilökunta saaneet sota-aikana kalliinajanlisäystä 5—15 % palkasta.

Töiden karttuminen on tietenkin pakoittanut perustamaan uusia virkoja. Paitsi teknillisten voimien lisäämistä on perustettu ylikontrollöörin toimi heinäkuun 2 p:nä 1906 ja otettu konttoripäällikkö syyskuun 28 p:nä 1911.

(S. II.) MINNA STENBÄCK

Marraskuun 2 p:nä 1911 johtokunta päätti järjestää numerotoimiston, n. s. »luettelon», jonne yleisö sai soittaa tarvitessaan tietoja telefoninumeroista y. m. s. Aikaisemmin oli tällaiset kysymykset tehty asemakontrollööreille, jotka siten häiriytyivät varsinaisessa työssään, aseman järjestyksen valvonnassa. Toimenpide on epäilemättä koitunut puhelinyhteydelle hyväksi.

Toinen toimenpide, josta suuri yleisö on saanut hyötyä, on telefoniautomaattien sijoittaminen eri paikkoihin kaupunkia, joissa yleisöllä on 10 pennin maksusta tilaisuus telefonoida. Näitä automaatteja alettiin perustaa kesällä 1912, ja ne ovat osoittautuneet

todellista tarvetta vastaaviksi. Niiden lukumäärä oli vuoden 1915 lopulla yhteensä 12.

Edellisestä käy ilmi, että yhdistys on saanut nähdä liikkeensä vuosi vuodelta laajenevan ja vaurastuvan. Itse asiassa on selvää, että sellaisen yrityksen kuin telefonilaitoksen täytyy olla ainassa kehitystilassa. Se ei oikeastaan tule milloinkaan valmiiksi. Sen hoito, niin teknillinen kuin hallinnollinenkin, ei saata edes vähäksikään ajaksi heittäytyä lepäämään siinä mielessä, että kaikki on niinkuin olla pitää. Uusia parannus- ja laajennusvaatimuksia ilmestyy ehtimiseen, ja sikäli kuin tekniikka edistyy, käyttäjäpiiri kasvaa ja varat myöntävät, on ne tyydytettävä. Telefonilaitoksen palveluksessa olevan väen lisääntyminen synnyttää sekin tärkeitä kysymyksiä, jotka koskevat henkilökunnan etujen vaarinottamista. Kaikki tämä asettaa myötäänsä uusia vaatimuksia laitoksen taloudelle.

On tosin ilmeistä, että se melkoinen joukko uusia jäseniä ja tilaajia, joka vuodesta 1906 lähtien on liittynyt yhdistykseen, on huomattavassa määrässä kartuttanut yhdistyksen tuloja. Mutta yhtä selvää on, että se telefonilaitoksen uudistus, joka alkoi yhdistyksen siirryttyä uuteen taloonsa, asetti suuria vaatimuksia sen varoille ja luotolle. Varsinkin telefoniverkon muuttaminen maanalaiseksi on kysynyt melkoisia summia. Vuoden 1915 lopulla oli sementtikanaavien ja maakaapelien arvona yhdistyksen kirjoissa yhteensä Smk. 1,034,919:70. Mutta maahan sijoitettuna telefoni-verkko onkin saavuttanut lujuuutta ja turvallisuutta, suojattuna kun se nyttemmin on raitiotieyhtiön johtoverkon kosketukselta ja induktionivirroilta. Helsingin telefonilaitos on siten astunut aimo askeleen eteenpäin kehityksensä tiellä, ja kauan kytenyt toivo on toteutunut.

Yhdistyksen taloudellista tilaa valaisevina ovat seuraavat numerotiedot mielenkiintoisia.

Voitto- ja tappiotili.

		Tuloja	Menoja		
V. 1906	Smk.	443,570: 30	401,979: 06	Voitto	Smk. 41,591: 24
» 1907	»	480,850: 54	460,678: 17	»	20,172: 37
» 1908	»	527,096: 30	490,820: 23	»	36,276: 07
» 1909	»	558,117: 97	505,860: 69	»	52,257: 28
» 1910	»	600,384: 21	521,989: 73	»	78,394: 48
» 1911	»	646,246: 17	571,696: 09	»	74,550: 08
» 1912	»	661,840: 93	615,089: 16	»	46,751: 77
» 1913	»	768,445: 07	742,053: 64	»	26,391: 43
» 1914	»	787,413: 52	772,690: 79	»	14,722: 73
» 1915	»	805,200: 55	846,520: 81	Vajaus	» 41,320: 26

Näistä luvuista näemme, että yhdistyksen tulot ovat kyseessä olevana kymmenvuotiskautena lähes kahdistuneet, mutta että menot ovat kasvaneet vielä suuremmassa määrässä, enemmän kuin puolella. Voitto on eri vuosina sangen paljon vaihdellut, riippuen milloin mihinkin tarkoitukseen käytetyistä suuremmista rahaeristä. Voittomäärän melkoinen vähennys v. 1914 ja tappio v. 1915 ovat johtuneet näiden vuosien luonnottomista oloista, jotka ovat melkoisesti suurentaneet puhelinyhteydestä aiheutuvia kustannuksia.

Tällöin on huomattava, että jäsenten vuosimaksu on v:sta 1897 lähtien pysytetty alhaalla 60 markassa, vaikka omat kustannukset ajanjakson loppupuolella erilaisten menojen kasvaessa ovat pyrkineet kohoamaan. Kun lisäksi otetaan huomioon se suuri uudistustyö, jota on kestänyt siitä asti kuin yhdistys muutti uuteen taloonsa, ja ne melkoiset poistot, joita on tehty kaikilla päätileillä, kuten tuonnempana tarkemmin nähdään, täytynee myöntää, että toiminnan tulos on katsottava tyydyttäväksi.

Seuraavat numerot osoittavat jäsenten vuosimaksuja ja Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön brutto- sekä nettovoittoa, joka on jäänyt

(S. H.)

NYKYINEN PÄÄKESKUSASEMA

jäljelle, kun poistot sekä obligatsioonilainan korot ja kuoletukset on vähennetty:

Jäsenten vuosimaksut			Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön	
			bruttovoitto	ja nettovoitto
V. 1906		Smk. 361,110: 60	139,403: 68	48,564: 98
» 1907		» 404,881: 15	148,231: 27	54,999: 51
» 1908		» 447,016: 85	170,205: 93	74,369: 68
» 1909		» 478,129: 75	188,602: 61	92,501: 99
» 1910		» 513,217: 40	194,668: 72	98,087: 73
» 1911		» 552,803: 65	192,082: 35	95,281: 08
» 1912		» 587,003: 70	188,942: 56	92,656: 24
» 1913		» 607,726: 40	192,007: 35	94,632: 53
» 1914		» 636,125: 90	173,439: 47	82,311: 79
» 1915		» 645,154: 65	174,809: 37	81,093: 31

Nämä luvut vahvistavat sitä jo aikaisemmin merkille pantua tosiasiaa, että vakinaisten jäsenten liittyminen yhdistykseen on jatkuvasti kasvanut, kun taas Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön vuokratilaajat ovat vähentyneet. Yhtiön tuottamat tulot ovat sentään viime vuosinakin olleet niin suuret, että ne obligatsionilainan annuiteetin lisäksi, joka vuosittain nousee noin 70,000 markkaan, ovat antaneet melkoisen nettosäästön, joka on vuosi vuodelta siirretty yhdistyksen voitto- ja tappioutilille.

Yhdistyksen bilanssien loppusummat ovat eri vuosina olleet seuraavat:

V. 1906		Smk. 2,907,114: 23
» 1907		» 3,147,362: 20
» 1908		» 3,292,308: 94
» 1909		» 3,372,879: 15
» 1910		» 3,582,971: 68
» 1911		» 4,249,602: 76
» 1912		» 4,347,228: 43
» 1913		» 4,088,328: 18
» 1914		» 4,399,618: 09
» 1915		» 5,040,319: 18

Siihen aikaan kuin yhdistys otti haltuunsa telefoniliikkeen hoidon, oli vuosibilanssi puolen miljoonan vaiheilla. Nyt se on, kuten nähdään, kymmenen kertaa niin suuri.

Edellä mainittiin ohimennen, että yhdistys on poistanut melkoisia summia omaisuutensa arvosta. Harvat kuitenkin lienevät oikein selvillä siitä, mihin määriin nämä poistot ovat nousseet. Seikkaperäisempi selonteko tästä tärkeästä yksityiskohdasta ei sen tähden liene vailla mielenkiintoisuutta.

Poistoja on tehty seuraavasti:

Vuosi	Telefonilaitok- sesta Smk.	Kiinteis- töistä Smk.	Inventaa- reista Smk.	Aparaatti- muutoksista Smk.	Telefoni- kioskeista Smk.	Yhteensä poistoja Smk.
1901	10,014: 12	—	1,168: —	—	—	11,182: 12
1902	9,482: —	—	1,163: 97	—	—	10,645: 97
1903	68,924: 40	—	1,131: 96	—	—	70,056: 36
1904	96,158: 39	—	1,271: 91	—	—	97,430: 30
1905	139,627: 94	—	1,960: 50	—	—	141,588: 44
1906	185,240: 54	—	2,657: 43	—	—	187,897: 97
1907	108,845: 19	113,897: 12	2,656: 53	—	—	225,398: 84
1908	133,077: 60	50,000: —	2,442: 23	—	—	185,519: 83
1909	181,447: 72	—	2,433: 10	—	—	183,880: 82
1910	216,834: 64	—	2,350: —	—	—	219,184: 64
1911	183,584: 76	36,152: 98	2,286: 14	—	—	222,023: 93
1912	571,755: 63	—	3,293: 25	40,445: 58	—	615,494: 46
1913	92,462: 94	8,351: 14	3,889: 29	60,129: 23	1,220: —	166,052: 60
1914	145,174: 73	5,366: 42	4,234: 22	12,187: 30	1,471: 33	168,434: —
1915	92,976: 57	9,014: 51	4,093: 29	—	1,880: 72	107,965: 09
Yht.	2,235,607: 17	222,782: 17	37,031: 87	112,762: 11	4,572: 05	2,612,755: 37

Nämä numeroyhdistelmät osoittavat, että tileistä on poistettu vuodesta 1901 lähtien yhteensä Smk. 2,612,755: 37. Niitä suuria arvoja, joita ilmaverkko, kattotelineet, pylväät, vanha keskusase-
ma y. m. ovat hankinta-aikanaan edustaneet, on melkoisilla poistoilla vähennetty siinä määrin, että esim. koko ilmaverkko oli vuoden 1915 lopulla kirjoissa ainoastaan 23,000 markan arvoisena ja kiinnike-
pylväät 20,000 markan arvoisina, samalla kuin vanhan keskus-
aseman arvoa oli alennettu enemmän kuin puolella miljoonalla
markalla.

Vuonna 1905 perustetussa eläke- ja säästökassarahastossa, jota yhdistys vuosittain avustaa osakkaiden vuotuista suoritusta vastaavalla määrällä, oli saldo v. 1906 Smk. 29,794: — ja seuraa-

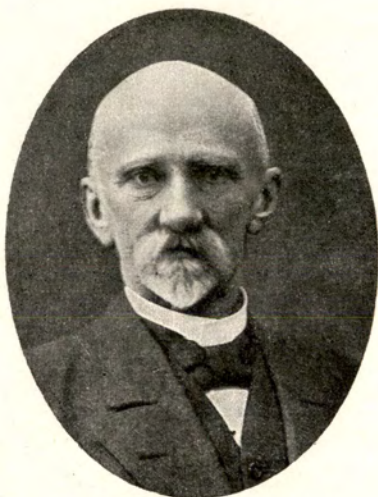
YHDISTYKSEN NYKYINEN JOHTOKUNTA. (S. H.)

KAARLO CASTRÉN, JÄSEN

S. EHRSTEDT, JÄSEN

G. DREIJER, PUHEENJOHTAJA

IVAR LINDFORS, VARAJÄSEN

ALVAR RENQVIST, VARAJÄSEN

vana vuonna Smk. 40,842: 20. V. 1907 teki rahastoon säästöönpanoja 188 osakasta yhteensä Smk. 7,389: —, v. 1908 212 osakasta Smk. 8,505: —, v. 1909 219 osakasta Smk. 8,076: —, v. 1910 219 osakasta Smk. 8,433: —, v. 1911 234 osakasta Smk. 12,779: —, v. 1912 258 osakasta Smk. 11,436: 50, v. 1913 280 osakasta Smk. 11,142: —, v. 1914 285 osakasta Smk. 11,448: — ja v. 1915 285 osakasta Smk. 11,430: —.

Kyseessä olevana aikana on kaikkiaan 130 osakasta eronnut kassasta ja heille on maksettu Smk. 51,389: 50.

Vuonna 1915 oli yhdistyksen eläke- ja säästökassarahastolle antama varsinainen avustus Smk. 11,704: —. Kassan säästö vuoden 1915 lopulla teki kaikkiaan Smk. 271,379: 08, josta Smk. 31,347: 19 edusti eläkejärjestelyrahastoa.

Viime vuosina on johtokunta omistanut huomiota kysymykselle kassan uudistamisesta siihen suuntaan, että se voisi paremmin vastata tarkoitustansa tehokkaan vanhuudeneläkkeen hankkimiseen nähden.

Johtokunnan kokoonpano oli vuonna 1906 seuraava: kaupunginkamreeri TEODOR HOLMBERG, oikeusraatimies EDV. LOO ja maisteri G. DREIJER sekä varajäsenenä insinööri HERMAN JÄDERHOLM ja pankinjohtaja AUG. LUNDQVIST. Mainittuna vuonna johtokunta kuitenkin menetti monivuotisen puheenjohtajansa, kaupunginkamreeri Holmbergin, jonka ankara tauti tempasi pois hyödyllisestä toiminnasta huhtikuussa 1906. Hänen kuolemansa oli suuri tappio Helsingin Telefoniyhdistykselle, sillä hän oli tärkeällä paikallaan osoittanut lämmintä harrastusta paikkakunnan telefonilaitoksen kehitykseen, tavallista huomattavampaa kykyä ja humanista käsitystä, jotka olivat tuottaneet hänelle yleistä arvonantoa ja suurta tunnustusta. Hänen nimensä liittyy moneen Helsingin telefonilaitoksen kehitystä eteenpäin vieneeseen toimenpiteeseen. Kaupunginkamreeri Holmbergin jälkeen tuli johtokunnan jäseneksi insinööri Herman Jäderholm, ja puheenjohta-

jaksi valittiin maisteri G. Dreijer. Tällaisena johtokunta pysyi myöskin vuosina 1907—1910, paitsi että hra Jäderholmin tilalle valittiin varajäseneksi insinööri G. E. LINDBERG.

Muutos tapahtui johtokunnan kokoonpanossa vuonna 1911. Jo vuonna 1910 oli näet vuosikokouksessa ilmennyt ajatussuunta, joka vaati, että johtokunnan tulisi entistä enemmän kiinnittää huomiota maaseudun ja kaupungin keskeiseen puhelinyhteyteen. Tästä ajatussuunnasta oli seurauksena, että maaliskuun 31 p:nä 1911 pidetyssä vuosikokouksessa valittiin johtokuntaan kaupunginrahastonhoitaja S. EHRSTEDT, senaattori KAARLO CASTRÉN ja maisteri G. DREIJER sekä varajäseniksi toimitusjohtaja IVAR LINDFORS ja toimitusjohtaja ALVAR RENQVIST. Tämän kokoonpanon, jossa kumpikin kieliryhmä on edustettuna, johtokunta on sittemmin säilyttänyt nykyiseen aikaan asti.

Toukokuun 25 p:stä 1911 lähtien on ollut tapana kutsua varajäsenetkin ottamaan osaa johtokunnan kokouksiin, jotta asiain käsittely saataisiin yhtenäisemmäksi ja kysymykset tulisivat mahdollisimman kaikenpuolisesti ja täydellisesti valaistuiksi.

Helsingin Telefoniyhdistyksen johtajana on insinööri FREDR. ROSBERG, joka toimii koko laitoksen päällikkönä. Asemaosaston johtajana on insinööri GEORG BERGH, joka on kuulunut laitokseen sen alusta asti, linjakonttorin johtajana insinööri ANTON LINDBERG ja tilikonttorin johtajana insinööri JOHN CABLE sekä varaston hoitajana hra UNO KONSIN. Ylikontrollöörinä on neiti MINNA STENBÄCK.

(s. H.)

FREDR. ROSBERG

YHDISTYKSEN JOHTAJA KESÄK. 1 P:STÄ 1898 JA HELSINGIN TELEFONI-OSAKYHTIÖN
TOIMEENPANEVA JOHTAJA TAMMIK. 1 P:STÄ 1902

VI.

TÄYTTÄESSÄÄN TÄNÄ VUONNA ENSIMÄISEN NEL-jännesvuosisatansa Helsingin Telefoniyhdistys voi mieli-hyvällä luoda silmäyksen menneisiin aikoihin ja siihen työhön, mikä vuosien kuluessa on paikkakunnalla tehty telefonilaitoksen kehityksen hyväksi. Yhdistys on nähnyt laitok-sen kasvavan vaatimattomasta alusta suurisuuntaiseksi yrityk-seksi, jonka verkko on levinnyt yli koko Helsingin. Vuonna 1891, jolloin yhdistys aloitti toimintansa, oli telefoniverkkona yksilankaisia ilmajohtoja noin 2,200 km:n pituudelta. Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön tilaajain ja Helsingin Telefoniyhdistyksen jäsenten yhteenlaskettu lukumäärä ei noussut päälle 2,800:n. Yhdistyksen keskusasema oli kutakuinkin mutkaton laitos, tila-vuudeltaan laskettu enintään 3,600 numeroa varten, sijaitseva kolmi- tai nelihuoneisessa vuokrahuoneistossa ja palovakuutettu 60,000 markasta. Puhelinyhteyttä hoitamassa oli kolmisenkym-mentä telefonistia, ja koko muu palveluskunta oli 12—15-hen-kinen. Yhdistyksen omat tulot olivat niukat, ja sillä oli vaati-maton sija Helsingin Telefoni-Osakeyhtiön rinnalla, joka varsinai-sesti hallitsi yritystä.

Tätä nykyä ovat olosuhteet kerrassaan toiset kuin vuonna 1891. Yhdistys omistaa nyt kolme isoa keskusasemataloa, joissa on riittävästi tilaa vastaisille laajennuksille. Välittömien liittäytymis-ten lukumäärä oli vuoden 1915 lopulla 10,593, ja yksilankaiset ilmajohdot on vaihdettu laajalti levinneeseen kaksoislankaiseen

kaapeliverkkoon. Maakaapelien pituus on yhteensä 67,710 metriä eli 14,035,⁴¹ kilometriä kaksoislankaa, ilmakaapelien pituus 71,440 m eli 3,194,⁸³⁵ km kaksoislankaa ja talokaapelien pituus 27,188 m eli 380,⁶² km kaksoislankaa. Koko kaapeliverkko käsittää 166,338 m kaapelia, mikä vastaa 17,610,⁸⁶⁵ km kaksoislankaa. Ilmaverkon pituus on 411 lankakm. Maanalaista kaapeliverkkoa varten katuihin lasketut sementtikanaavat ulottuvat kauas esikaupunkkeihin. Maakaapelit haarautuvat katukortteleihin ja sitten edelleen rakennusten seiniä myöten kuhunkin puhelinkoneeseen. Kaikki vanhat johdot on vaihdettu uusiin, enimmäkseen lyijykaapeleihin, ja puhelinkoneet on muutettu toisenlaisiksi. Tämä koko verkon uudistus on käynyt välttämättömäksi uuden keskus-patterijärjestelmän takia, joka on näyttäytynyt paljon paremmaksi entistä järjestelmää, mitä puhelinyhteyden taattuun ja tasaiseen käyntiin tulee. Nykyinen keskusasema näppärine apu- ja tarkastuslaitteineen ja monimutkaisine varusteineen on todistena telefoniteknikan korkeasta kehityskannasta ja osoittaa, että Helsingin telefonilaitos on seurannut aikaansa.

Telefonistien lukumäärä on nykyään 170:n vaiheilla, ja kaikkiaan on yhdistyksen palveluksessa 328 henkeä.

Nämä viime vuosien suuret uudistukset ja laajennukset ovat tietenkin aiheuttaneet melkoisia menoja. Niiden suorittamiseksi on ollut pakko varsin paljon käyttää luottoa, ja yhdistys saattaa mielihyvällä todeta löytäneensä Suomi-yhtiössä auliin ja suojele luotonantajaa, joka useissa eri tilaisuuksissa on avustanut yhdistystä milloin missäkin määrässä. Niinikään on toiminimi L. M. Ericsson & C:o Tukholmassa, vanhain ja uusien keskus-asemalaitteiden, aparaattien y. m. hankkija, aina osoittanut yhdistykselle hyväntahtoisuutta ja auliutta. Lopuksi on mainittava sekin etu, että yhdistys on kaupungin viranomaisten taholla kohdannut avuliaisuutta ja edustamainsa yleisten rientojen suosiollista vartenottamista.

GEORG BERGH

JOHN CABLE

ANTON LINDBERG

UNO KONSIN

Edellisten vuosien uudistustyöhön liittyy eräs viimevuotinen toimenpide, jolla yhdistyksen raha-asiat on saatettu lujalle ja varmalle pohjalle. Turvatakseen luotontarpeensa, joka tuli kysymykseen Töölön ja Kallion uusien keskusasemain kuntoonpanossa ja tarpeellisten järjestelytöiden teettämisessä, sekä välttääkseen vastedes mahdollisesti sattuvia korkovaihteluita yhdistys teki heinäkuun 30 p:nä 1915 pitämässään ylimääräisessä kokouksessa päätöksen 2,500,000 markan suuruisen lainan ottamisesta.

Laina saatiin Suomi-yhtiöltä saman vuoden lokakuun 8 p:nä 5 $\frac{3}{4}$ %:sta. Kuoletusaika määrättiin 28 vuodeksi, alkaen 1918:sta.

Uusi laina käytettiin yhdistyksen aikaisemman velan maksuun seuraavasti:

Kesk. Henkivak.-yht. Suomelle	Smk.	600,000: —, korko 5 $\frac{1}{2}$ %
» » »	»	500,000: — » 6 »
Helsingin kaupungille	»	82,200: — » 6 »
Konvertattiin jäljellä oleva määrä v:n 1901 obligatsionilainasta	»	592,000: — » 6 »
Töölön ja Kallion uusien keskusasemain kuntoonpanoon sekä tarpeellisiin järjestelytöihin käytettävä jäännös	»	725,800: —
Yhteensä Smk.		2,500,000: —

Se osa lainasta, jolla on määrä suorittaa Töölön ja Kallion uusien keskusasemain sisälaitoskustannukset, on vielä käyttämättä.

Monenmoisten kalliiden rakennusyritystensä vuoksi on yhdistys joutunut suuriin sitoumuksiin, joita sen omaisuuden arvo kuitenkin täysin vastaa. Yhdistyksen omaisuus on palovakuutettu seuraavista määristä:

Korkeavuoren- ja Kasarminkadun varrella

sijaitseva kiinteistö	Smk:sta	638,500: —
Asemalaitteet	»	1,300,000: —
Vesi- ja kaasujohdot	»	40,000: —
Varasto	»	100,000: —
Juokseva varasto	»	60,000: —
Töölössä sijaitseva kiinteistö	»	190,000: —
Kalliossa » »	»	160,000: —

Sodan aiheuttamat olosuhteet ovat tietenkin vaikuttaneet myöskin yhdistyksen toimintaan ja kehitykseen. Edellä on jo mainittu, että luonnottomat olot ovat lykanneet Töölön ja Kallion keskusasemain kuntoonpanon sodan jälkeiseen aikaan. Sen lisäksi ne vaikeuttivat rakennustöidenkin loppuunsaattamista, joka siten viivästyi ja tarveainehintojen nousun takia kallistui. Niiden maksujen vuoksi, joita yhdistyksen on sodan aikana ollut suoritettava Ruotsiin, on täytynyt ryhtyä hankkimaan yhdistykselle sikäläistä luottoa, mikä sekin on aiheuttanut ylimääräisiä kuluja.

Sodan vaikutus yhdistyksen toimintaan ei kuitenkaan ole tunnut yksistään Ruotsiin menevissä suorituksissa, tarveaineiden kallistumisessa ja henkilökunnalle maksettavissa kalliin ajan palkanlisäyksissä, vaan se vaati alkuaikoinaan myös tavallista enemmän työtä suurelta osalta virkamiehiä ja telefonisteja, jotka tässä suhteessa ovatkin alttiisti täyttäneet heille asetetut vaatimukset. Sittemmin työolot laitoksessa sentään palautuivat säännölliselle kannalle. Mitä puhelinyhteyteen tulee, ei sota ole aiheuttanut ylimääräisiä toimenpiteitä. Luonnottomista oloista on kuitenkin ollut seurauksena, että yhdistys varsinaisessa kokouksessaan maaliskuun 30 p:nä 1916 katsoi tarpeelliseksi ensitulevan heinäkuun 1 p:stä koroittaa tuon miltei perinnäiseksi tulleen jäsenvuosimaksun 60 markasta 72 markkaan. Yhdenmukaisesti tämän kanssa päätti vuosikokous antaa johtokunnan toimeksi järjestää niin,

EDVARD FORSELL
LINJARAKENNUSMESTARI

HERMAN FORSBERG
VIKAKONTROLLÖÖRI

SANNY PONTAN
RAHASTONHOITAJA

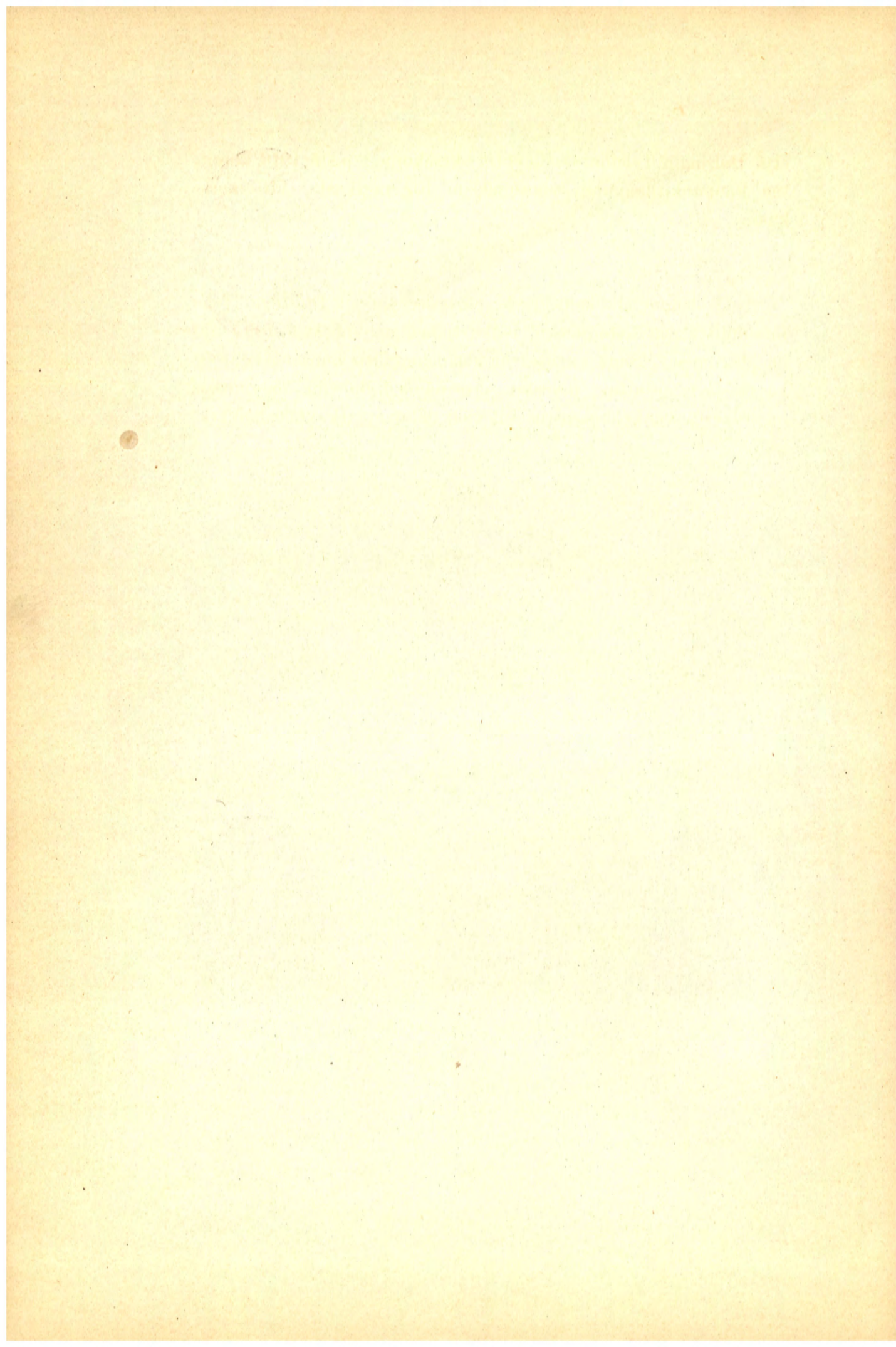

HUGO JOHANSON
INSINÖÖRI

(S. H.)

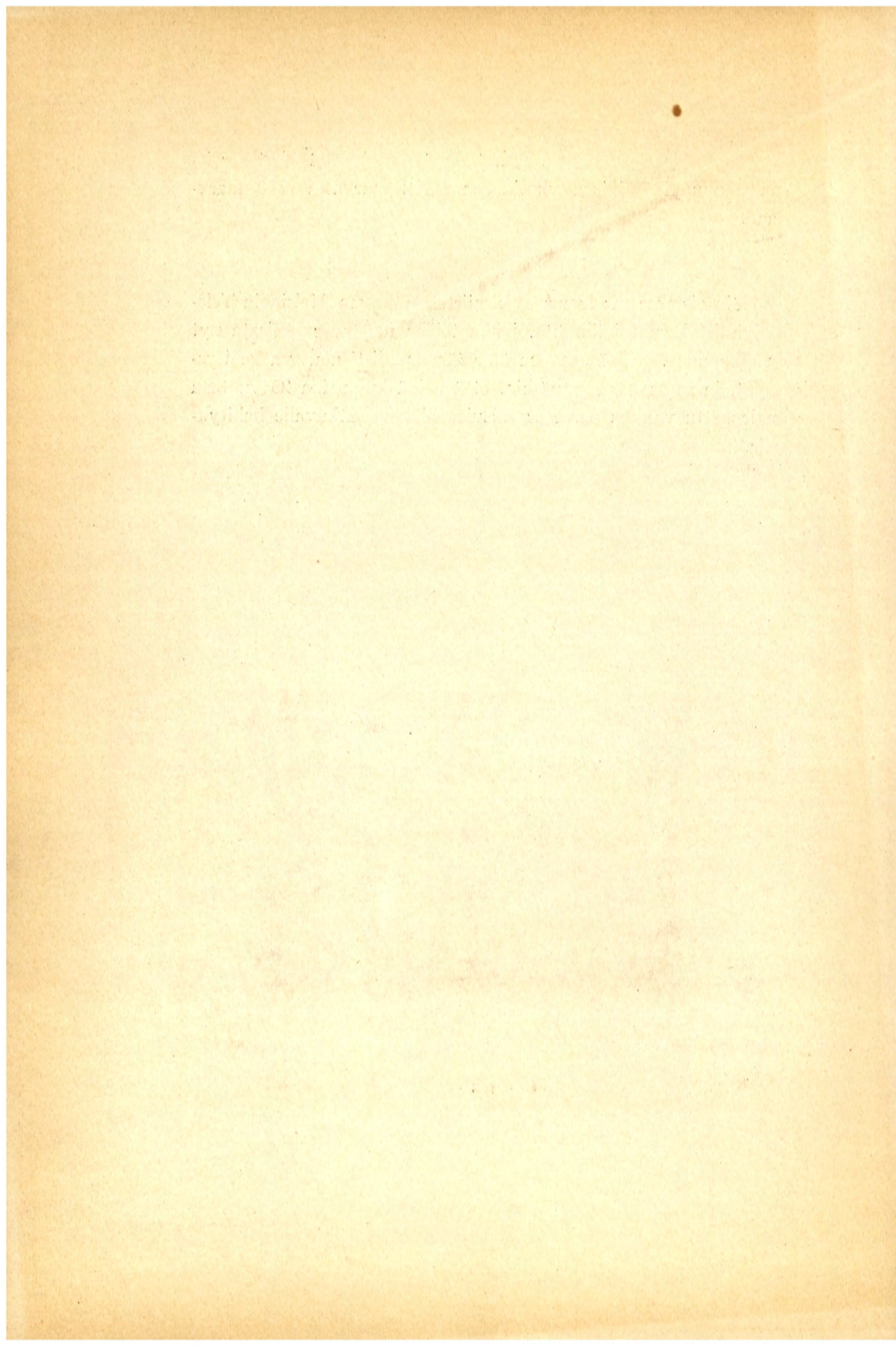
HANNES BERGH
KIRJANPITÄJÄ

että Helsingin Telefoni-Osakeyhtiö kesäkuun 1 p:stä 1916 koroittaa kaupunkitilaajainsa vuosimaksun 102 markasta 110 markkaan.

*

Näin olemme siis luoneet yleispiirteisen kuvan Helsingin Telefoniyhdistyksen toiminnasta, jonka toinen neljännesvuosisata nyt on alkamassa. Siinä kuvassa nähdään kauniisti nouseva kehityskäyrä, ja se osoittaa myöskin, että näinä kuluneina 25 vuotena on laskettu vankka perustus tulevien aikojen jatkuvalle kehitykselle.

KONTTORISTEJA

(S. H.)

G. Lindström E. Klavus Th. Forsberg S. Schier A. Nylund J. Nordström E. Lindqvist N. Leinonen S. Schepelis W. Holm V. Byman E. Alenius
S. Beckman A. Forsberg A. Pajumaa A. Lindstedt H. Koskinen W. de Pont F. Théman A. Sohlström H. Alexsiz
K. Andrejeff A. Lund H. Ekqvist D. Hasselström

KONTROLLÖÖREJÄ

H. Krook L. Lund B. Jacobsen A. Helenius K. Tolonen
C. Wassner V. Sohlström

(S. H.)

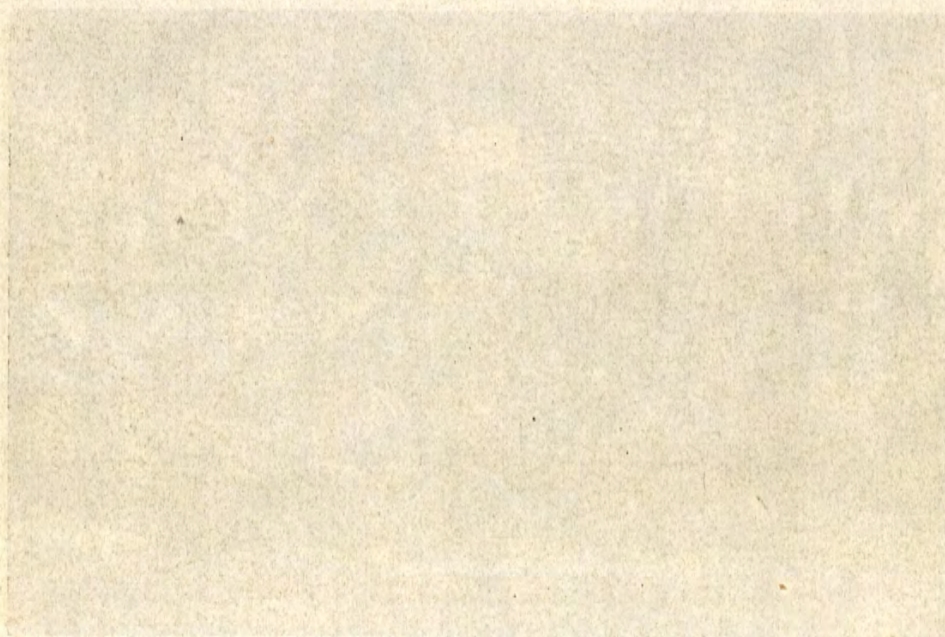
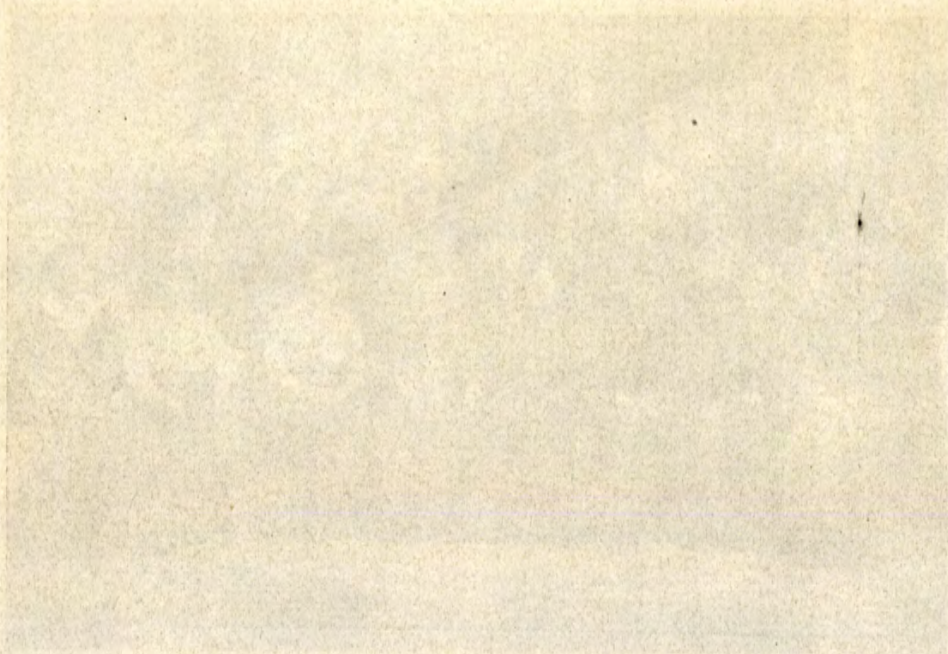
TELEFONISTEJA

I. Strömsten I. Leander A. Asp E. Ekberg L. Chri- Th. Johnsson S. Asp S. Paroll
stiersson
A. Hellman V. Gustafsson E. Nylund S. Sand- H. Lesch R. Alexandroff I. Nielssen B. Linnamäki
ström
H. Tuominen E. Forsman F. Allén J. Åström H. Kanninen H. Paulin S. Pettersson Ed. Johansson
A. Gustafsson J. Roschier E. Stålhammar S. Gylling E. Wiitanemi S. Etholén E. Feodoroff E. Kemp

E. Hilpiö E. Eriksson L. Wilk- D. Sund- M. Eriksson A. Lindholm Alma Johans- D. Collin
man ström son
E. Johnsson S. Jalkanen T. Wahl- D. Svenlin Est. Eriksson E. Wuoristo H. Wirta- I. Wikstedt V. Ek O. Helenius
ström nen
I. Granfelt M. Illman R. Lindén J. Haxberg E. Eskola Maria Lind- E. Fall- M. Niklander M. Lindqvist D. Trogen
holm ström
E. Rosenberg H. Ekblom G. Alexsiz E. Fri E. Böhling S. Nyman P. Heyer K. Johansson
T. Ovaskainen E. Strömsholm Anna Jo- H. Hellström F. Lindgren F. Corpaeus
hansson

(S. II.)

TELEFONISTEJA

A. Ahjo E. Ekholm I. Åberg E. Renvall A. Rosen- M. Fors- A. Arlin G. Stenberg
qvist man
H. Kivikari A. Terho Est. Johans- J. Muona Alex. Jo- H. Karhu H. Wick- E. Anders- K. Bäcksbäck
son hansson ström son
D. Törränen E. Falk A. Jans- A. Grön- H. Sjöstedt S. Zweygberg F. Odell J. Öster- I. Flinck- S. Hul- B. Wal- E. Björk M. Sundqvist
son marck
E. Bjugg A. Bäckström M. Hellstedt A. Thessén E. Illman A. Westerholm V. Ivanoff L. Ahjo

E. Nyman A. Bäck- E. Hi- H. Kol- A. Lin- K. Lind- E. Majander A. Sohl- M. He- E. Jansson
man manko visto den qvist berg denström
D. Abbors A. Manner- O. Lind- I. Nyman I. Sundström B. Björk- D. Forsman S. Lehti L. Sundholm
ström holm sten
M. Wester- E. Berg- I. Lönn- A. Jär- P. Nevalai- J. Järvenpää I. Wester- S. Nyström M. Ny- E. Abbors G. Lindén R. Jokivaara
marck qvist venpää nen lund lund
E. Ekblom L. Åkerlund N. Östdahl Ed. Lindholm I. Kihlgren I. Illman A. Blomqvist E. Malmsten
G. Ekberg M. Lindholm G. Forsman I. Lagercrantz

(S. H.)

MEKAANIKKOJA

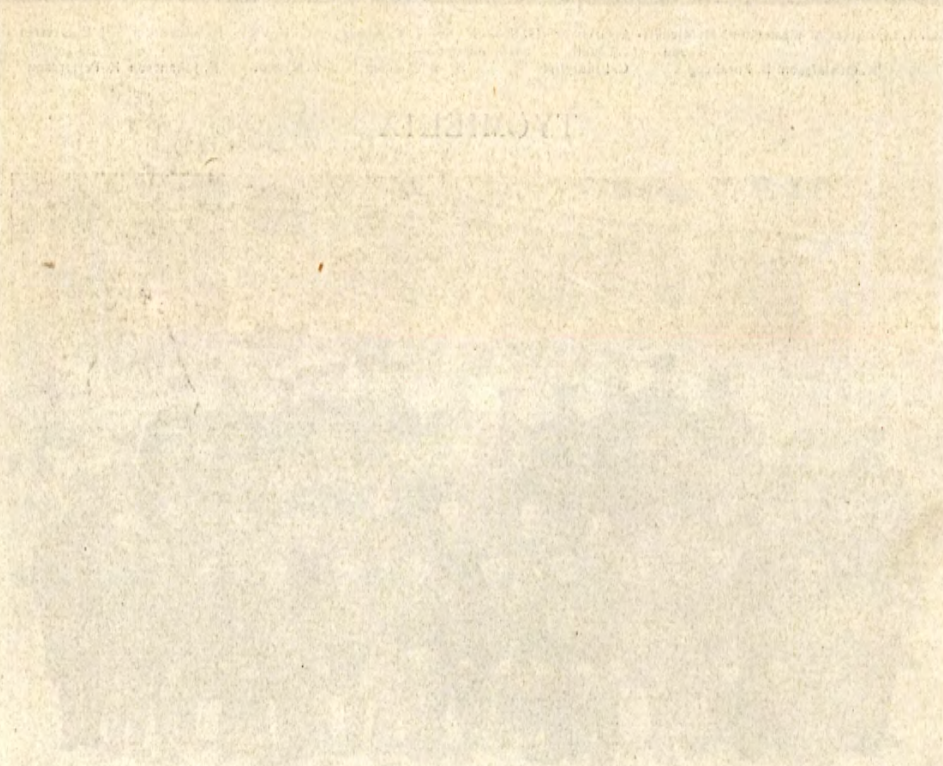

G. A. Lindqvist A. Westerlund H. Michelson A. G. Österlund G. Rosbäck V. Neanderström J. Kuhlberg G. U. Vickström B. Wickholm J. E. Gestrin
K. Gustafsson B. Forsberg C. Lindqvist Hj. Wickström E. Nyman E. Johansson K. Pettersson

TYÖMIEHIÄ

- Riv. 1. E. Rönnerberg, W. Eklund, G. Sjöström, F. Augustsson, F. Rosenqvist, H. Lindholm, J. From, A. W. Sell, K. Lahti, A. Gustafsson, H. Lindström, N. Laaksonen, U. B. Aarto.
- » 2. B. Lindroos, A. Blomqvist, F. H. Magnusson, A. Lindholm, K. Kasurinen, L. M. Lindström, L. M. Eklund, O. Sul-kunen, K. Österlund, J. Ahokas, N. Salo, E. T. Johansson, A. Lindqvist, Hj. Enqvist, E. Hedman, J. Luoto, A. Sällä, J. W. Gustafsson.
- » 3. N. Christiersson, F. E. Spångman, S. Flythström, D. Keso, K. Karlsson, A. Lagerstedt, G. Paulin, S. Bäckström, J. Löf-ström, V. Johansson, J. Cederberg, A. Blomqvist, Hj. Johansson, G. Liljestränd.
- » 4. M. Tarkman, N. Simolin, E. Kuhlberg, G. Engblom, A. Syvänen, V. Sievänen, O. Aarto, E. V. Aarto, O. Suomalainen, Hj. Aronen.

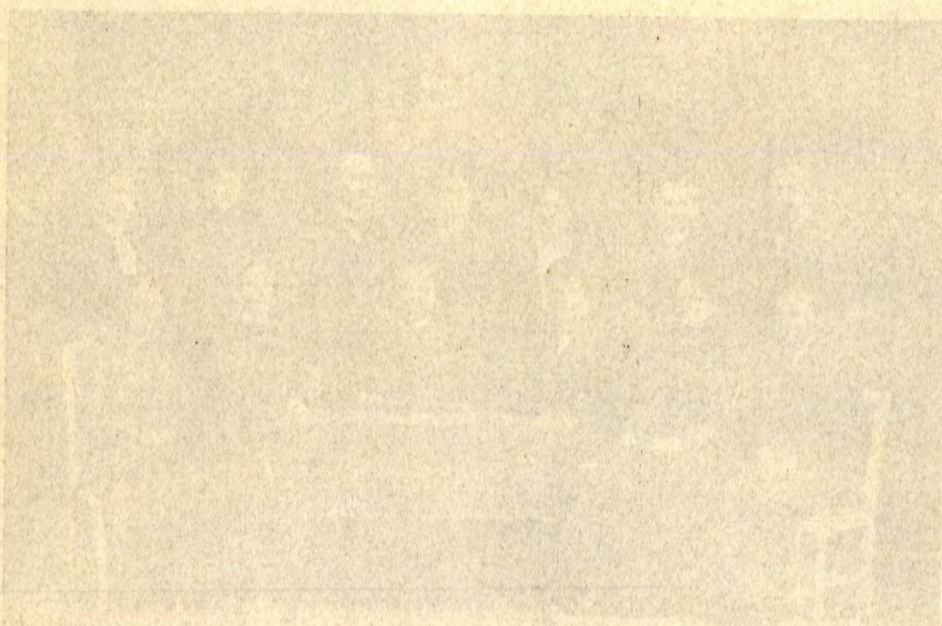

25 VUOTTA YHDISTYKSEN PALVELUKSESSA OLLEET

(S. H.)

O. Aarto	E. Lindqvist	L. Lund	V. Sohlström	Georg Bergh	B. Johansson	E. Bjugg
M. Hellstedt	S. Gylling	H. Krook	Fredr. Rosberg	C. Wassner	A. Bäckström	

Jul

384 "1891-1916" (1911-2)

